

TOURISM ECONOMIC

รายงานภาวะเศรษฐกิจการท่องเที่ยว **REVIEW**

ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 กรกฎาคม - กันยายน 2563

COVID-19

กับผลกระทบต่อการท่องเที่ยวไทย

สถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย
ไตรมาส 1/2563

ISSN 2697-5513

9 772697 551004 >

TOURISM **ECONOMIC**

รายงานภาวะเศรษฐกิจการท่องเที่ยว **REVIEW**

วันนี้ ขอให้พนักงานที่เกี่ยวข้องทุกคน
ไม่ลืมว่าเราต้องเที่ยวในวิถีใหม่
ที่เรียกกันว่า

New Normal
จะปฏิบัติตัวแบบเก่า
คงไม่ได้อีกต่อไปแล้ว

พิพัฒน์ รัชกิจประการ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

17

28

52

สารบัญ

ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 กรกฎาคม - กันยายน 2563

สถานการณ์การท่องเที่ยวโลก

- 6 สถานการณ์การท่องเที่ยวโลกไตรมาส 1/2563
- 10 จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศตลอดทั้งปี 2563
- 15 นโยบายการเงิน การคลัง และการจ้างงานช่วงโควิด-19

สถานการณ์การท่องเที่ยวของไทย

- 18 สถานการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในไทยในช่วงไตรมาส 1/2563P
- 22 รายได้จากนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศของไทย ไตรมาส 1/2563P
- 23 'New Normal' สำหรับผู้ประกอบการท่องเที่ยว หลังสถานการณ์โควิด-19

สถานการณ์การท่องเที่ยวภายในประเทศของไทย

- 25 สถานการณ์การท่องเที่ยวภายในประเทศของไทยไตรมาส 1/2563P

30 การระบาดของโควิด-19 รุนแรงสุดในรอบหลายทศวรรษ

42 ทิศทางท่องเที่ยวไทย หลังวิกฤตโควิด-19

สัมภาษณ์พิเศษ

- 54 พิชิตน์ รัชกิจประการ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
- 58 โชติ ตราชู
ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

62 บทสรุป

64 ผลกระทบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ

คณะที่ปรึกษา

นายพิพัฒน์ รัชกิจประการ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยว
และกีฬา

นายโชติ ตราชู
ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

นายอนันต์ วงศ์เบญจรัตน์
รองปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

บรรณาธิการอำนวยการ

นายอนันต์ วงศ์เบญจรัตน์
รองปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

กองบรรณาธิการ

นายชาคริต ปีตานพวงศ์
ผู้อำนวยการกองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา
และทีมงานกลุ่มวางแผนเศรษฐกิจ
กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา

จัดทำโดย

สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
เลขที่ 4 ถนนราชดำเนินนอก แขวงวัดโสมนัส
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100

บรรณาธิการแถลง

เริ่มต้นไตรมาสแรกของปี 2563 ด้วยวิกฤติโลกที่เกิดจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ซึ่งเริ่มระบาดมาตั้งแต่ช่วงเดือนธันวาคม 2562 และดูเหมือนจะยังไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าจะสิ้นสุดเมื่อไร จนทำให้ การท่องเที่ยวโลกหยุดชะงักลงด้วยการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ติดลบร้อยละ 22.7 จากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 และหยุดนิ่งต่อเนื่องมาจนถึงเดือนเมษายน 2563 ด้วยการลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยวสูงถึงร้อยละ 97 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันในปี 2562 ถือเป็นช่วงตกต่ำที่สุดในรอบ 10 ปีที่ผ่านมาหลังจากวิกฤติการเงินของโลกในปี 2552 ซึ่งแน่นอนว่าย่อมส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย ในไตรมาส 1/2563 ลดลงร้อยละ 38.01 เช่นเดียวกับการท่องเที่ยวภายในประเทศโดยคนไทย (ไทยเที่ยวไทย) ที่หดตัวลงร้อยละ 30.77

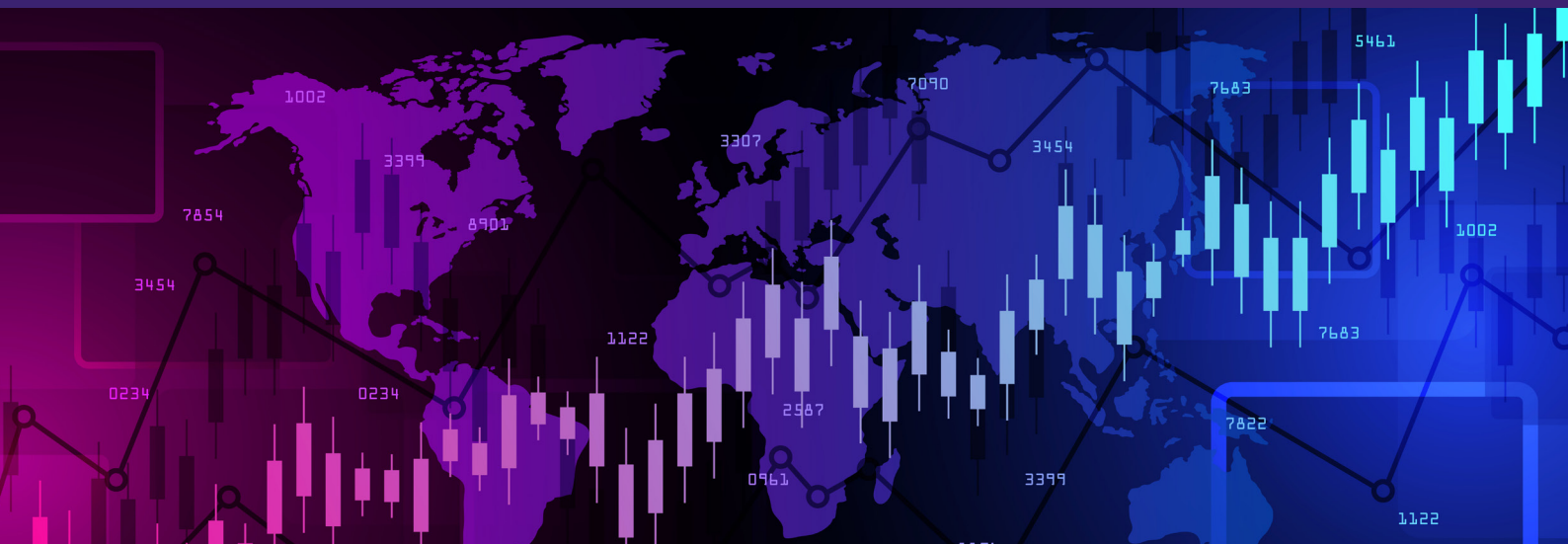
รายงานฉบับนี้จึงยังคงเกาะติดสถานการณ์ทั้งการท่องเที่ยวโลกและการท่องเที่ยวในประเทศ รวมทั้งบทความวิเคราะห์การแพร่ระบาดของโควิด-19 เพื่อนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโลกและของไทย รวมทั้งมาตรการต่าง ๆ ที่หลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยนำมาใช้ในการบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้น และที่สำคัญคือ บทบาทของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่ต้องร่วมมือกันในการฟื้นฟูอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยให้เดินหน้าต่อไปได้ในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง

หลายคนอาจจะคุ้นกับคำว่า “New Normal” หรือ “วิถีปกติใหม่” ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกมองว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตคนในโลก

หลังจากสิ้นสุดของการแพร่ระบาด ทำให้เกิดพฤติกรรมใหม่ โครงสร้างความต้องการใหม่ และวิถีปฏิบัติใหม่ ซึ่งได้มีการกล่าวถึงในบทความนี้เช่นกันว่า กรณีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยจะเป็นรูปแบบใหม่อย่างที่กำลังถกเถียงกัน หรือยังคงเป็นแค่วิถีปกติแบบเดิม ๆ (Old Normal) รวมทั้งแนะนำอีกคำที่น่าสนใจคือ “Next Normal” หรือ “วิถีปกติระยะถัดไป” ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายในช่วงวิถีปกติระยะที่สถานการณ์ภายใต้ความเสี่ยงของโรคระบาดยังคงมีอยู่ โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางรองรับกับประเด็นท้าทายดังกล่าว อย่างไรก็ตาม จากบทเรียนของโควิด-19 ในครั้งนี้ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต้องหันมาให้ความสำคัญกับอุปสรรคที่เกิดจากโรคระบาดร้ายแรง (Pandemic) ว่าเป็นปัจจัยที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา และส่งผลกระทบในลักษณะ “โดมิโน” ที่เชื่อมโยงกันทั่วโลก การมีระบบป้องกันความเสี่ยงที่ได้มาตรฐานทั้งในระดับประเทศ ระดับพื้นที่ และระดับธุรกิจตลอดห่วงโซ่อุปทานควรเป็นภาคบังคับในการเป็นปัจจัยที่ประเทศต้องคำนึงถึงในการกำหนดเป้าหมายระยะยาวของการท่องเที่ยวใหม่ว่าจะเดินหน้าไปสู่ความยั่งยืนได้อย่างไร

สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาหวังว่ารายงานภาวะเศรษฐกิจการท่องเที่ยวรายไตรมาสจะเป็นสื่อกลางในการให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจทุกท่าน หากมีข้อติชมประการใด ทีมบรรณาธิการยินดีและพร้อมที่จะรับฟังเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์มากขึ้น

สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

จากรายงานขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) ระบุถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวโลกว่า จากผลกระทบของโควิด-19 ที่ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปลายปี 2562 ส่งผลให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวโลกเติบโตลดลงในไตรมาสแรกของปี 2563 ด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศลดลงร้อยละ 22.7 จากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 และต่อเนื่องมาจนถึงเดือนเมษายน 2563 ที่จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเฉพาะในเดือนเมษายนลดลงมากถึงร้อยละ 97 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันในปี 2562 ซึ่งเป็นผลพวงมาจากการที่ทุกประเทศที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 100) ต่างใช้มาตรการจำกัดการเดินทางระหว่างกันเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยธุรกิจการบินและธุรกิจโรงแรมเป็นธุรกิจที่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบในลำดับต้น ๆ จนทำให้ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต่างดำเนินมาตรการทุกด้าน โดยเฉพาะมาตรการด้านการเงินและการคลัง และการจ้างงานเพื่อบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้น

เช่นเดียวกับสถานการณ์การท่องเที่ยวของไทย จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาประเทศไทยในช่วงไตรมาสแรกของปี 2563 ลดลงจากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 ร้อยละ 38.01 โดยนักท่องเที่ยวจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีจำนวนมากที่สุด 3.73 ล้านคน แต่ก็เป็นภูมิภาคที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงในอัตราสูงสุตร้อยละ 46.12 จากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 โดยจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาประเทศไทยสูง 3 อันดับแรกคือ นักท่องเที่ยวจีน มาเลเซีย และรัสเซีย ตามลำดับ และที่สร้างรายได้สูงสุดให้กับประเทศไทยยังคงเป็นนักท่องเที่ยวจีน รองลงมาได้แก่ รัสเซีย สหราชอาณาจักร มาเลเซีย ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา และเยอรมัน ตามลำดับ แต่รายได้จากทุกประเทศลดลงเมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปี 2562 โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจีนที่ลดลงถึงร้อยละ 63.96 สำหรับกรณี “ไทยเที่ยวไทย” จำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศลดลงร้อยละ 30.77 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา ส่งผลให้มูลค่าการใช้จ่ายของผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศในไตรมาส 1 ของปี 2563 ลดลงร้อยละ 31.53 เช่นกัน โดยกรุงเทพฯ ยังคงเป็นจังหวัดท่องเที่ยวยอดนิยมอันดับหนึ่งของนักท่องเที่ยวชาวไทย ตามมาด้วยภาคเหนือ และภาคตะวันตก ตามลำดับ แต่การใช้จ่ายส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวชาวไทย 3 อันดับแรก ได้แก่ กรุงเทพฯ ภาคใต้ และภาคเหนือ ตามลำดับ

สำหรับ 2 บทความในรายงานฉบับนี้นำเสนอในหัวข้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่ทั่วโลกให้ความสนใจและติดตามมาอย่าง

ต่อเนื่องคือ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทั้งในรูปของการนำเสนอข้อมูลความเป็นมา ความรุนแรงของการระบาดเมื่อเทียบกับการระบาดของโรคติดต่อร้ายแรงในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ลำดับเหตุการณ์ และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงของการแพร่ระบาด ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของไทย การดำเนินมาตรการของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งเพื่อเป็นการป้องกันการลุกลามขยายตัวของการแพร่ระบาด การบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น และมาตรการเตรียมความพร้อมและฟื้นฟูอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเมื่อสิ้นสุดโควิด-19 แนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัวสำหรับวิถีปกติใหม่ (New Normal) และวิถีปกติระยะถัดไป (Next Normal) ตลอดจนข้อเสนอแนะยุทธศาสตร์การปรับตัวของภาคการท่องเที่ยวของไทยตอบรับกับวิถีปกติในรูปแบบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ปิดท้ายด้วยบทสัมภาษณ์พิเศษรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (นายพิพัฒน์ รัชกิจประการ) ในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายหลังการผ่อนคลายมาตรการล็อกดาวน์ระยะที่ 4 การเตรียมความพร้อมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อรองรับการเปิดการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ (Responsible Restart) ความท้าทาย และนโยบายด้านการท่องเที่ยวในระยะต่อไป และบทสัมภาษณ์พิเศษปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (นายโชติ ตราชู) ในประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบวิถีปกติใหม่ (New Normal) ด้านการท่องเที่ยวหลังโควิด-19 สิ้นสุดลง พร้อมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการเตรียมความพร้อมภาคการท่องเที่ยวของไทยให้สามารถรองรับกับการระบาดของโรคร้ายแรงต่าง ๆ ได้ในอนาคต

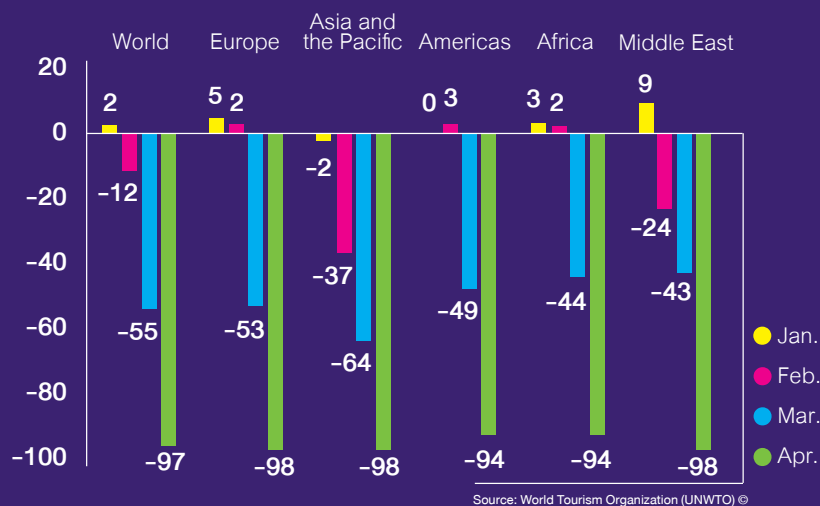
สถานการณ์ การท่องเที่ยวโลก

การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้การท่องเที่ยวโลกหยุดชะงักลงด้วยการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวที่ติดลบในไตรมาส 1 ของปี 2563 และหยุดนิ่งต่อเนื่องมาจนถึงเดือนเมษายน 2563 ด้วยการลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยวสูงถึงร้อยละ 97 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันในปี 2562

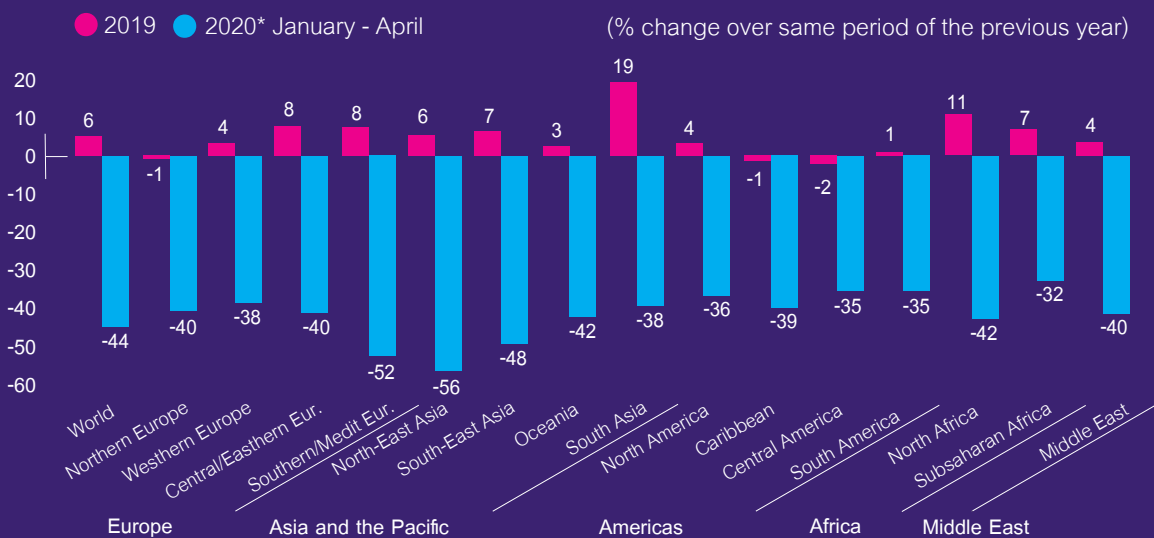
จากรายงาน World Tourism Barometer ประจำเดือนมิถุนายน 2563 ขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) แสดงให้เห็นถึงการเติบโตของการท่องเที่ยวโลกในช่วงไตรมาสแรกของ ปี 2563 (มกราคม-มีนาคม 2563) ด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศลดลงร้อยละ 22.7 จากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 ซึ่งเป็นการลดลงที่ไม่เคยเกิดขึ้นในประวัติศาสตร์การท่องเที่ยวโลกตั้งแต่เริ่มมีการรวบรวมข้อมูลในปี 2493 และถือเป็นช่วงตกต่ำที่สุดในรอบ 10 ปีที่ผ่านมาหลังจากวิกฤตการณ์การเงินของโลกในปี 2552 และแน่นอนว่าปัจจัยสำคัญที่สุดคือ ผลกระทบที่เกิดจากการระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่เริ่มมีมาตั้งแต่ปลายเดือนธันวาคม 2562 และจนถึงปัจจุบัน (ข้อมูล ณ วันที่ 25 มิถุนายน 2563) ยังคงมีการระบาดอย่างต่อเนื่องไปทั่วโลกใน 215 ประเทศ ด้วยจำนวนผู้ติดเชื้อสะสมทั้งสิ้นเกือบ 10 ล้านคน (9.52 ล้านคน) และมีผู้เสียชีวิตจำนวน 0.48 ล้านราย คิดเป็นร้อยละ 5.08 โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีจำนวนผู้ติดเชื้อ

มากเป็นอันดับหนึ่งของโลก รองลงมา ได้แก่ บราซิล รัสเซีย อินเดีย สหราชอาณาจักร สเปน เปรู ชิลี และอิตาลี ส่งผลให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางไปยังภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกลดลงสูงสุดถึงร้อยละ 34.8 รองลงมา ได้แก่ นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางไปยังประเทศในแถบยุโรป ลดลงร้อยละ 18.0 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางไปตะวันออกกลาง ทวีปอเมริกา และแอฟริกา ลดลงเช่นกันในอัตราร้อยละ 19.7 ร้อยละ 16.2 และร้อยละ 13.6 ตามลำดับ โดยเดือนมีนาคม 2563 เป็นช่วงที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงในอัตราสูงสุดคือ ร้อยละ 54.6 ซึ่งการแพร่ระบาดมีความรุนแรงและกระจายตัวไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมากขึ้น และนับเป็นครั้งแรกที่ทุกประเทศที่เป็นจุดหมายปลายทางทั่วโลกต่างดำเนินมาตรการจำกัดการเดินทางและปิดสนามบินห้ามการเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยวต่างชาติไปจนถึงการปิดเขตแดนของประเทศตน

International Tourist Arrivals by month, 2020* (% change)

International Tourist Arrivals

สถานการณ์ต่าง ๆ ดูจะจักลงในเดือนเมษายน 2563 จากการที่ทุกประเทศที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 100) ต่างใช้มาตรการจำกัดการเดินทางระหว่างกันเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเฉพาะในเดือนเมษายนลดลงมากถึงร้อยละ 97 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันในปี 2562 คิดเป็นจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ลดลงจำนวน 113 ล้านคน ทั้ง ๆ ที่โดยปกติเดือนเมษายนเป็นเดือนที่คึกคักจากการเดินทาง เนื่องจากเป็นช่วงวันหยุดยาวในเทศกาลอีสเตอร์ ส่งผลให้ในช่วง 4 เดือนแรกของปี 2563 (มกราคม-เมษายน 2563) มีจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศลดลงถึงร้อยละ 44 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันในปี 2562 นั้นหมายถึงจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ลดลงถึง 180 ล้านคนทั่วโลก สูญเสียรายได้จากการท่องเที่ยวไปทั้งสิ้น

195 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

ในช่วง 4 เดือนดังกล่าว ภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกยังคงได้รับผลกระทบมากเป็นอันดับหนึ่งเช่นเดียวกับในช่วงไตรมาสแรกของปี ด้วยการลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศร้อยละ 51 โดยประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือได้รับผลกระทบมากที่สุด ในภูมิภาค ด้วยสัดส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศลดลงร้อยละ 56 ทวีปยุโรปเป็นภูมิภาคที่ได้รับผลกระทบรองลงมา ด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศลดลงร้อยละ 44 จากการลดลงของแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมในเขตยุโรปเมดิเตอร์เรเนียนตอนใต้ที่ลดลงร้อยละ 52 ตามมาด้วยนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางไปยังประเทศในแถบตะวันออกกลาง ทวีปอเมริกา และแอฟริกา ที่มีจำนวนลดลงร้อยละ 40 ร้อยละ 36 และร้อยละ 35 ตามลำดับ

International Tourist Arrivals by (Sub) region

	Monthly/quarterly data series															
				Share	Change	Percentage change over same period of previous year										
	(million)			(%)	(%)	2020*					2019					
	2010	2018	2019*	2019*	18/17	19*/18	YTD	Q1	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Q1	Q2	Q3	Q4
World	956	1,409	1,460	100	5.7	3.6	-43.8	-22.7	1.8	-11.7	-54.6	-97.0	3.5	5.6	2.7	3.1
Advanced economies*	515	762	777	53.2	4.0	2.0	-48.6	-27.4	-0.1	-13.9	-61.9	-98.4	1.9	3.8	1.7	0.3
Emerging economies*	441	647	683	46.8	7.7	5.5	-38.9	-18.3	3.6	-9.6	-47.1	-95.4	5.1	7.9	4.1	6.0
By UNWTO regions:																
Europe	490.6	716.4	744.5	51.0	5.8	3.9	-43.6	-18.0	4.8	2.3	-53.3	-97.9	2.5	4.6	3.4	5.2
Northern Europe	57.0	78.7	80.1	5.5	-0.6	1.8	-40.0	-16.9	4.0	3.9	-51.5	-96.7	0.6	0.6	2.9	2.5
Western Europe	154.4	200.2	204.2	14.0	3.9	2.0	-37.7	-10.5	8.2	6.0	-39.6	-97.8	-1.7	4.6	2.4	4.5
Central/Eastern Eur.	102.2	148.9	156.3	10.7	8.5	5.0	-40.3	-16.1	1.0	-2.0	-45.6	-95.6	6.2	5.1	2.7	7.5
Southern/Medit. Eur.	177.1	288.6	304.0	20.8	7.7	5.3	-51.7	-26.1	4.9	1.4	-69.4	-99.5	4.8	5.5	4.4	5.2
• of which EU-28	385.9	562.9	579.2	39.7	4.1	2.9	-43.7	-18.2	4.4	3.1	-53.5	-98.0	1.5	3.3	2.3	4.3
Asia and the Pacific	208.2	347.7	360.5	24.7	7.3	3.7	-50.6	-34.8	-2.5	-37.1	-64.0	-97.5	6.2	7.3	2.3	-1.0
North-East Asia	111.5	169.2	170.6	11.7	6.1	0.8	-55.8	-39.7	-12.3	-48.1	-57.8	-99.3	8.0	7.9	-2.8	-9.4
South-East Asia	70.5	128.6	137.3	9.4	6.7	6.7	-48.2	-33.5	5.9	-35.8	-71.0	-94.9	4.2	6.1	8.3	8.2
Oceania	11.5	17.0	17.5	1.2	2.8	2.4	-41.6	-25.3	5.5	-20.2	-60.0	-97.9	-0.3	3.7	3.1	3.2
South Asia	14.7	32.8	35.2	2.4	19.4	7.2	-38.3	-22.1	6.9	-4.1	-70.3	-97.3	9.3	10.4	5.0	5.2
Americas	150.3	215.9	220.3	15.1	2.3	2.0	-36.1	-16.2	0.4	2.8	-48.6	-93.5	-1.4	4.4	2.1	2.1
North America	99.5	142.2	146.4	10.0	3.5	3.0	-35.9	-14.3	3.7	4.0	-45.1	-92.0	-1.1	3.4	3.7	5.4
Caribbean	19.5	25.8	27.6	1.9	-0.9	7.1	-38.9	-20.6	-2.0	0.1	-54.4	-96.6	15.2	8.4	-3.0	-1.5
Central America	7.8	10.8	10.9	0.7	-2.2	0.8	-34.9	-17.0	-4.2	3.4	-49.0	-91.7	-3.5	4.2	1.3	2.1
South America	23.5	37.1	35.3	2.4	1.3	-4.8	-35.0	-18.3	-5.3	1.2	-56.4	-97.9	-11.2	5.6	-1.5	-7.4
Africa	50.4	68.7	73.1	5.0	8.4	6.4	-35.2	-13.6	2.6	1.8	-44.2	-94.3	3.0	6.4	4.2	2.3
North Africa	19.7	24.1	26.1	1.8	11.1	8.5	-42.1	-17.5	5.3	4.8	-56.6	-97.2	9.0	11.8	8.6	4.8
Subsaharan Africa	30.7	44.6	46.9	3.2	7.0	5.2	-31.7	-11.8	1.6	0.4	-37.8	-92.5	0.4	3.3	0.9	1.1
Middle East	56.1	60.1	61.3	4.2	4.3	2.0	-40.3	-19.7	8.9	-23.8	-43.1	-98.1	13.5	12.9	-5.8	11.6

(Data as collected by UNWTO, June 2020)

Source: World Tourism Organization (UNWTO) ©

* Provisional data

* Classification based on the International Monetary Fund (IMF), see the Statistical Annex of the IMF World Economic Outlook of April 2017, page 175, at www.imf.org/external/ns/cs.aspx?id=29.

See box in page 'Annex-1' for explanation of abbreviations and symbols used

สถานการณ์การท่องเที่ยวโลก

ไตรมาสแรก ปี 2563

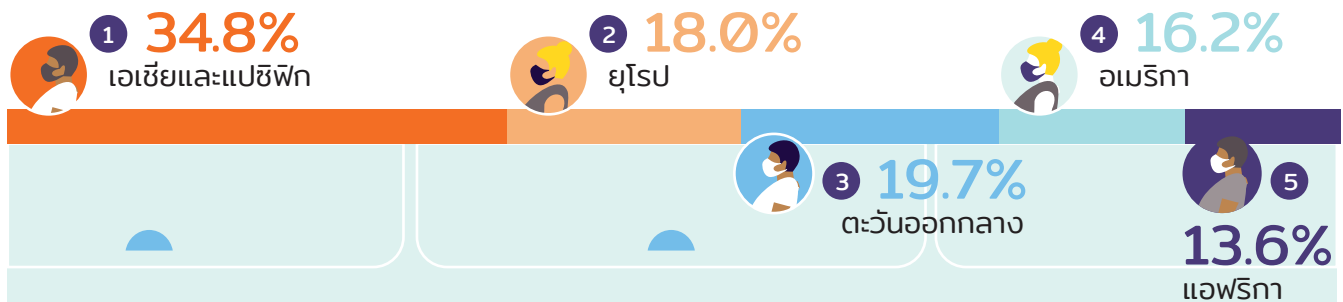
• โควิด-19 มา...พานักท่องเที่ยวหาย

คือช่วงตกต่ำสุดในรอบทศวรรษหลังวิกฤตการณ์การเงินโลกเมื่อปี 2552 และเป็นการลดลงของนักท่องเที่ยวที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในประวัติศาสตร์การท่องเที่ยวโลก นับตั้งแต่มีการรวบรวมข้อมูลในปี 2493

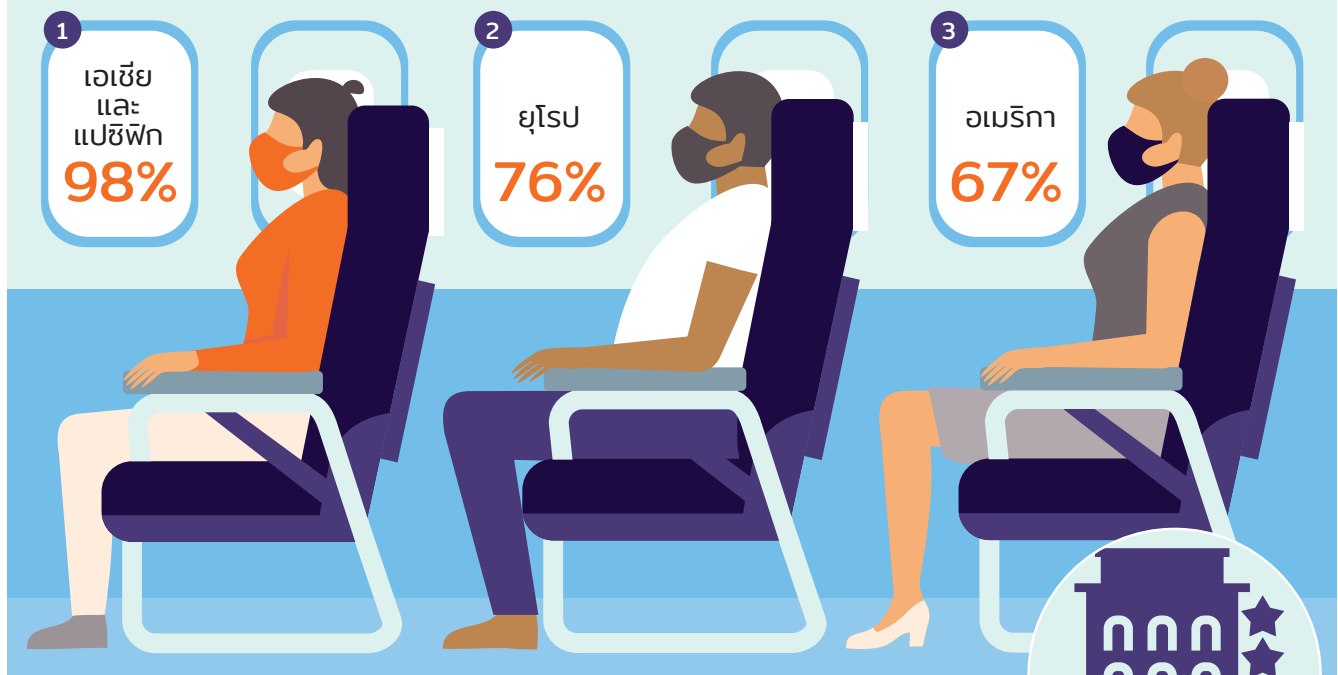

นักท่องเที่ยวลดลง

*ที่มา รายงาน World Tourism Barometer ประจำเดือนมิถุนายน 2563 ของ UNWTO

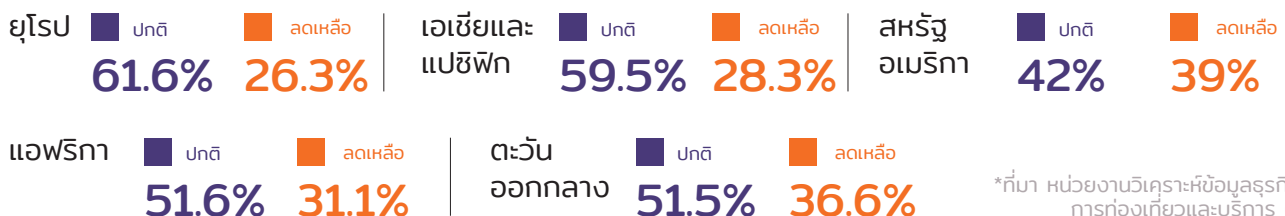

ธุรกิจการบิน • ไฟลท์ไหนเจ็บปวดที่สุด การจองตั๋วเครื่องบินลดลง

ธุรกิจโรงแรม

• อัตราการเข้าพักโรงแรมทั่วโลก ของเดือนมีนาคม 2563

*ที่มา หน่วยงานวิเคราะห์ข้อมูลธุรกิจด้านการท่องเที่ยวและบริการ (STR)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโลก ต่างได้รับผลกระทบในทางลบ จากโควิด-19

จากรายงาน World Tourism Barometer ประจำเดือนพฤษภาคม 2563 และเดือนมิถุนายน 2563 ขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) ได้กล่าวถึงผลกระทบของโควิด-19 ที่มีต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวหลักอย่างธุรกิจการบิน และธุรกิจโรงแรม โดยระบุว่า

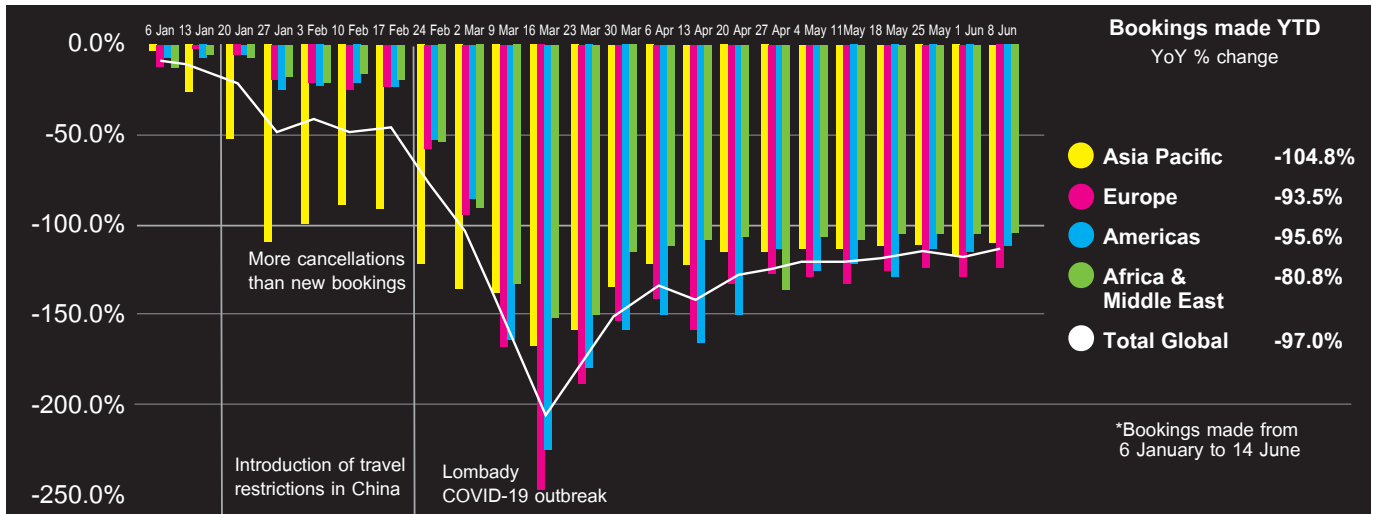
ธุรกิจการบิน ในช่วงไตรมาสแรกของปี 2563 เป็นอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบค่อนข้างรุนแรงจากการยกเลิก เที่ยวบินจนทำให้เกิดปัญหาทางการเงินกับหลายสายการบินทั่วโลก จากข้อมูลขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (ICAO) ระบุว่า เฉพาะในเดือนมีนาคม 2563 จากการลดจำนวนเที่ยวบินลงทำให้ มีจำนวนที่นั่งสำหรับผู้โดยสารระหว่างประเทศลดลงถึงร้อยละ 38 โดยเฉพาะจำนวนที่นั่งสำหรับผู้โดยสารที่เดินทางระหว่างภูมิภาคที่ลดลง สูงด้วยตัวเลขสองหลัก และคาดว่าจำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศ ตลอดทั้งปี 2563 จะลดลงในอัตราระหว่างร้อยละ 44-80 เช่นเดียวกับ สมาคมขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ (IATA) ที่ระบุว่าความต้องการ ของผู้โดยสารระหว่างประเทศที่วัดด้วยอัตราผลตอบแทนต่อผู้โดยสาร (Revenue Passenger Kilometers: RPKs) ในช่วงไตรมาสแรก ของปี 2563 ลดลงร้อยละ 22 เฉพาะเดือนมีนาคมเดือนเดียวลดลง ถึงร้อยละ 56 และคาดว่าตลอดทั้งปี 2563 ความต้องการการเดินทาง ทั่วโลกจะลดลงร้อยละ 48 ในขณะที่ บริษัทวิเคราะห์ทางด้านการเดินทาง อย่าง ForewardKeys ได้ระบุข้อมูลการจองตั๋วเครื่องบินทั่วโลก ที่ลดลงมากถึงร้อยละ 80 ในไตรมาสแรกของปี 2563 โดยมากที่สุดคือ

ในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (ลดลงร้อยละ 98) ด้วยการลดลงของ นักท่องเที่ยวจีนที่มีสัดส่วนสูงที่สุดของโลกรองลงมาได้แก่ ยุโรป ที่มี การจองตั๋วเครื่องบินลดลงร้อยละ 76 ทวีปอเมริกา ลดลงร้อยละ 67 แอฟริกาและอเมริกากลาง ลดลงร้อยละ 65

อย่างไรก็ตามเหตุการณ์ต่าง ๆ เลวร้ายมากยิ่งขึ้นในเดือนเมษายน ด้วยอัตราผลตอบแทนต่อผู้โดยสาร (RPKs) ลดลงถึงร้อยละ 98 และ ลดลงในระดับใกล้เคียงกันในทุกภูมิภาคทำให้ในช่วง 4 เดือนแรกของปี (มกราคม-เมษายน 2563) ค่า RPKs ลดลงร้อยละ 43 มากกว่าการลดลง ในช่วงไตรมาส 1 ของปี เช่นเดียวกับข้อมูลของ ForewardKeys ที่ระบุถึงการลดลงถึงร้อยละ 97 ของการจองตั๋วเครื่องบินทั่วโลกในช่วง

Bookings made for International travel by departure region
6 January to 14 June, Year on Year variations

Booking made from 6 January to 14 June 2020 vs same period in 2019 for future travel at any time. | Only considered pass staying 1 to 21 nights at destinations. | Source: ForwardKeys air reservation data.

Note: Percentage declines larger than 100% reflect more cancellations than new bookings.

© ForwardKeys, 2020. All Rights Reserved.

ระหว่างวันที่ 6 มกราคม-14 มิถุนายน 2563 โดยเอเชียและแปซิฟิกเป็นภูมิภาคที่มีนักท่องเที่ยวจองตั๋วเครื่องบินลดลงมากที่สุด (ติดลบร้อยละ 105) เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2562 ที่ผ่านมา

ธุรกิจโรงแรม เป็นอีกอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบจากโควิด-19 มากเช่นกัน โดยหน่วยงานวิเคราะห์ข้อมูลธุรกิจด้านการท่องเที่ยวและบริการ (STR) ระบุถึงรายได้ต่อห้อง (RevPAR) ในอุตสาหกรรมโรงแรมทั่วโลกลดลงเป็นตัวเลขสองหลักในเดือนมีนาคม 2563 โดยเอเชียและยุโรปลดลงมากที่สุดคือ ร้อยละ 66.7 และร้อยละ 61.6 ตามลำดับ ในขณะที่ อัตราการเข้าพัก (Occupancy Rate) ในยุโรปลดลงจากปกติร้อยละ 61.6 เหลือเพียงร้อยละ 26.3 และอัตราการเข้าพักเฉลี่ยรายวันอยู่ที่ร้อยละ 8.1 ในเดือนมีนาคม 2563 ซึ่งลดลงมากกว่าการลดลงของอัตราการเข้าพักในเอเชียแปซิฟิกที่ลดลงจากปกติร้อยละ 59.5 เหลือเพียงร้อยละ 28.3 ในเดือนมีนาคม และมีอัตราการเข้าพักเฉลี่ยรายวันอยู่ที่ร้อยละ 18 เช่นเดียวกับทวีปอเมริกาที่มีรายได้ต่อห้อง (RevPAR) จากธุรกิจโรงแรมลดลงระหว่างร้อยละ 48-59 ในเดือนมีนาคม 2563 และสำหรับสหรัฐอเมริกาอัตราการเข้าพักลดลงจากร้อยละ 42 เหลือร้อยละ 39 ในเดือนมีนาคมเช่นเดียวกัน ส่วนธุรกิจโรงแรมในทวีปแอฟริกามีรายได้ต่อห้อง (RevPAR) ลดลงร้อยละ 55 ในเดือนมีนาคม 2563 และอัตราการเข้าพักลดลงจากร้อยละ 51.6 มาเป็นร้อยละ 31.1 โดยมีอัตราการเข้าพักเฉลี่ยรายวันอยู่ที่ร้อยละ 6 ในขณะที่ ประเทศในแถบตะวันออกกลาง รายได้ต่อห้อง (RevPAR) ลดลงมากถึงร้อยละ 60.8 อัตราการเข้าพักจากร้อยละ 51.5 มาเป็นร้อยละ 36.6 และอัตราการเข้าพักเฉลี่ยรายวันอยู่ที่ร้อยละ 19

เช่นเดียวกับธุรกิจการบินที่สถานการณ์ด้านการจองโรงแรมที่พักในเดือนเมษายนชะงักลง โดยอัตราการเข้าพักเหลือแค่ร้อยละ 11 ในยุโรป ร้อยละ 12 ในอเมริกาใต้ และอเมริกากลาง ร้อยละ 13 ในแอฟริกา ร้อยละ 25 ในสหรัฐอเมริกา ร้อยละ 28 ในเอเชียและแปซิฟิก และร้อยละ 31 ในตะวันออกกลาง

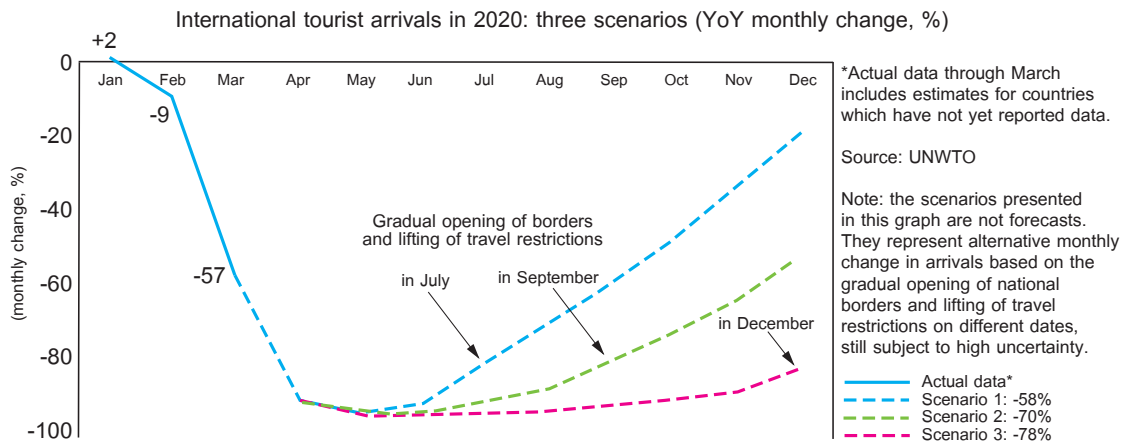
จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศลดลงทั้งปี 2563 คาดว่าจะลดลงในอัตราระหว่างร้อยละ 58 ถึงร้อยละ 78 โดยประมาณ เช่นเดียวกับรายได้จากการท่องเที่ยวที่คาดว่าจะขาดหายไป 1 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ ในช่วงปี 2563

การคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศตลอดทั้งปี 2563 ยังคงมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เนื่องจาก ความไม่แน่นอนของจำนวนผู้ติดเชื้อและระยะเวลาสิ้นสุดของการแพร่ระบาดอย่างไรก็ตาม ล่าสุดจากการประชุมประจำปีขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2563 ณ ประเทศสเปน ได้คาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศของโลกไว้ใน 3 สถานการณ์ คือ **สถานการณ์แรก**มีการเปิดประเทศเป็นระยะ และผ่อนคลามาตรการที่เป็นข้อจำกัดการเดินทางในช่วงต้นเดือนกรกฎาคม 2563 จะส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศตลอดทั้งปี 2563 ลดลงต่ำสุดเพียงร้อยละ 58 **สถานการณ์ที่สอง**มีการเปิดประเทศเป็นระยะ และผ่อนคลามาตรการที่เป็นข้อจำกัดการเดินทางในช่วงต้นเดือนกันยายน 2563 จะส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศตลอดทั้งปี 2563 ลดลงร้อยละ 70 และ **สถานการณ์ที่สาม**

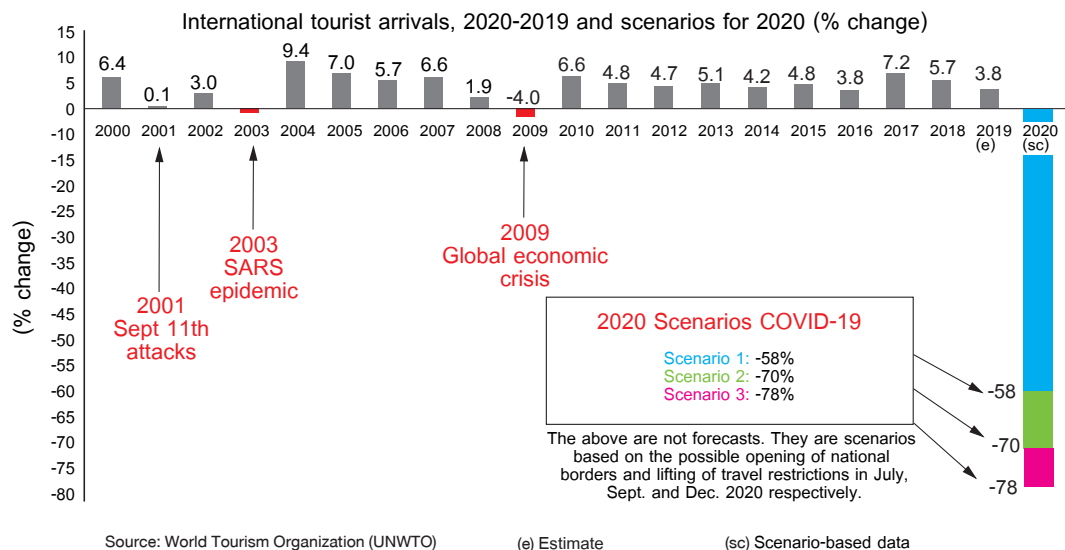

เป็นสถานการณ์ที่คาดว่าแย่ที่สุดคือ มีการเปิดประเทศเป็นระยะ ๆ และผ่อนคลามาตรการที่เป็นข้อจำกัดการเดินทางปลายปี 2563 (ต้นเดือนธันวาคม 2563) จะส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศตลอดทั้งปี 2563 ลดลงสูงสุดร้อยละ 78 ซึ่งการลดลงในจำนวนนักท่องเที่ยวจากทั้ง 3 สถานการณ์ดังกล่าวคาดว่าจะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศหายไป 0.85 - 1.1 พันล้านคนโดยประมาณ สูญเสียรายได้จากการท่องเที่ยวอยู่ระหว่าง 0.91 - 1.2 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวลดลงจาก 1.48 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2562 (ซึ่งเป็นปีที่รายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างประเทศของโลกเติบโตร้อยละ 2.8 (Real Term) และรายได้จากการส่งออกภาคการท่องเที่ยวที่รวมรายได้จากการขนส่งผู้โดยสารแล้วรวมมูลค่า 1.7 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 7 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของโลก และร้อยละ 28 ของการส่งออกในภาคบริการ) มาอยู่ที่ระดับระหว่าง 310-570 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี 2563 คิดเป็นลดลงระหว่างร้อยละ 62-79 ซึ่งมากกว่าการลดลงในช่วงที่เกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2552 ที่ลดลงเพียงร้อยละ 9 (ณ ราคาปัจจุบัน) ทั้งนี้ จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศและรายได้ที่เกิดขึ้นหรือเพิ่มขึ้นขึ้นอยู่กับกรกลับเข้าสู่ภาวะปกติของการเดินทางว่าจะเกิดขึ้นได้เร็วมากน้อยเพียงใด รวมทั้งการผ่อนคลามาตรการต่าง ๆ และที่สำคัญคือมาตรการปิดประเทศ ซึ่งนอกเหนือจากผลกระทบที่มีต่อจำนวนและรายได้จากการท่องเที่ยวแล้ว โควิด-19 ยังส่งผลทำให้แรงงานในภาคการท่องเที่ยวเสี่ยงต่อการตกงานเป็นจำนวนถึง 100-200 ล้านคน

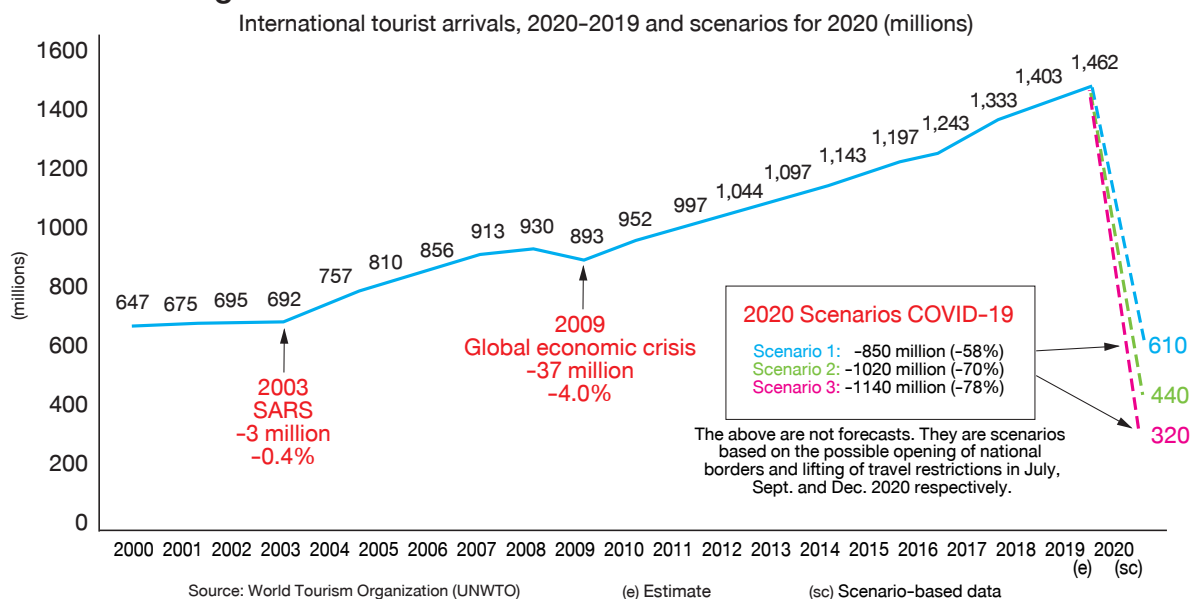
Forward-looking scenarios depend on re-opening of borders

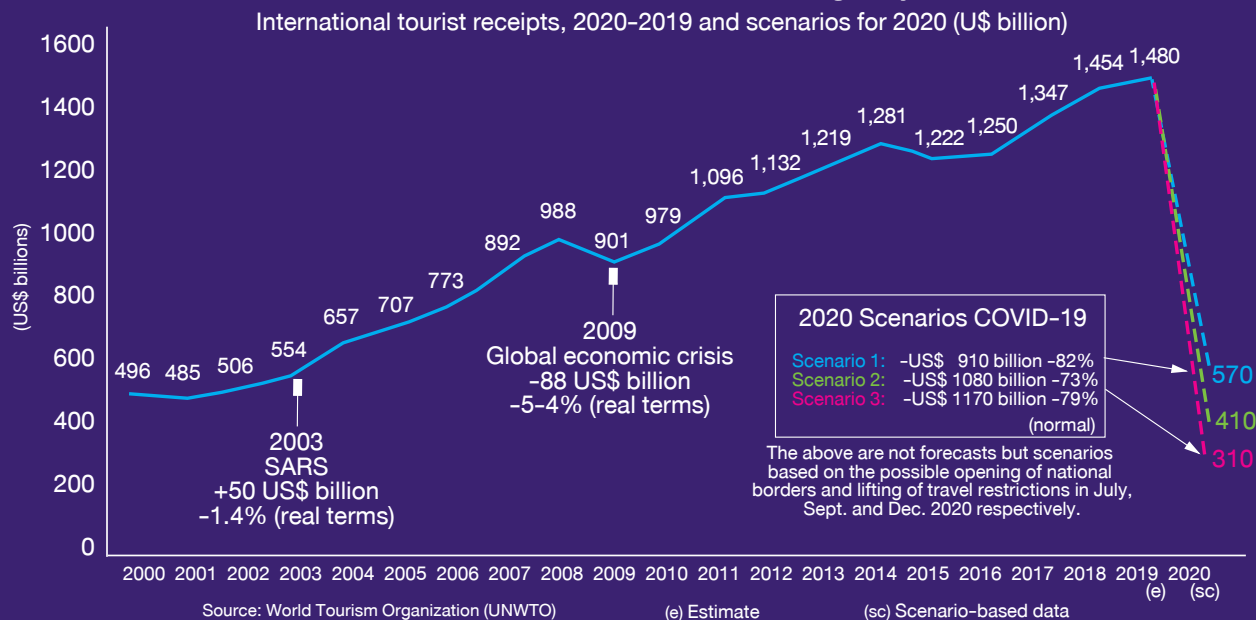
Arrivals could drop 58% to 78% depending on pace of normalization

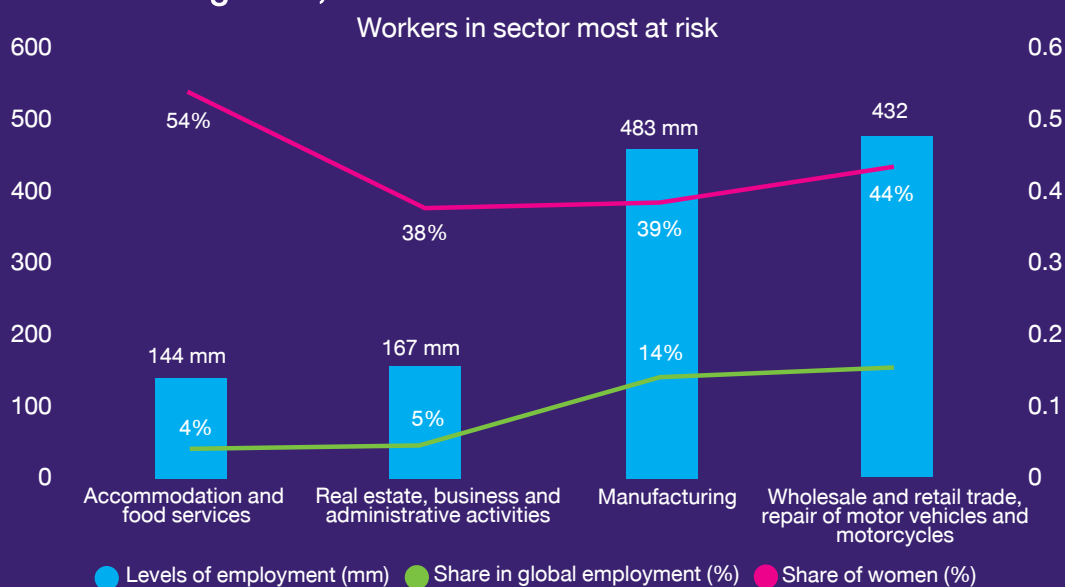
Largest blow to tourism ever could slash 1 billion arrivals

International tourism receipts could plunge by US\$ 1 trillion

Employment in accommodation and food services is at high risk, more than half workers are women

การฟื้นตัวด้านการท่องเที่ยวคาดว่าจะเกิดขึ้นได้ภายในปี 2563 หรืออย่างช้าที่สุดในปี 2564

ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวจากการสำรวจของ UNWTO คาดการณ์ว่า ความต้องการท่องเที่ยวในประเทศจะฟื้นตัวได้เร็วกว่าการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ โดยมีสัญญาณการฟื้นตัวภายในไตรมาสที่สามของปี 2563 (ระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2563) หรืออย่างน้อยในไตรมาสสุดท้ายของปี 2563 ในขณะที่ การท่องเที่ยวระหว่างประเทศจะสามารถฟื้นตัวได้ในไตรมาสสุดท้ายของปี 2563 หรืออย่างน้อยในปี 2564 โดยผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นว่าภูมิภาคตะวันออกกลางจะฟื้นตัวได้เร็วที่สุดในระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนมิถุนายน ตามด้วยทวีปแอฟริกาที่จะสามารถฟื้นตัวได้ในไตรมาสสุดท้ายของปี 2563 ในขณะที่มีผู้เชี่ยวชาญเพียงครึ่งหนึ่งที่ยังคงมองความเป็นไปได้ในการฟื้นตัวทางการท่องเที่ยวของยุโรปและภูมิภาคเอเชียภายในปีนี้เช่นกัน ส่วนทวีปอเมริกาผู้เชี่ยวชาญครึ่งหนึ่งที่มองว่าการเดินทางท่องเที่ยวไปยังทวีปอเมริกาน่าจะฟื้นตัวได้ช้ากว่าทวีปอื่น ๆ คือ ภายในปี 2564

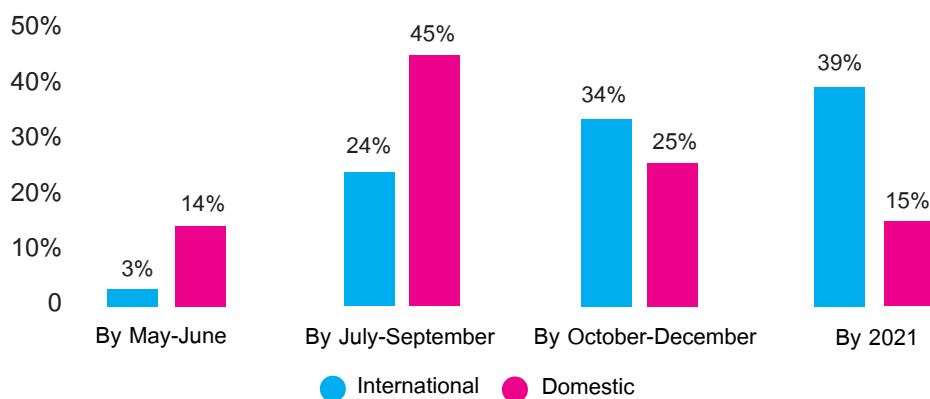
อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับระยะเวลาการฟื้นตัวของการท่องเที่ยวโลกจากเหตุการณ์วิกฤติที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา เช่น

เหตุการณ์ 9/11 ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี 2544 การระบาดของโรคซาร์ส (SARS) ในปี 2546 และการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ ในปี 2552 เป็นต้น จะเห็นได้ว่าทั้ง 3 เหตุการณ์ดังกล่าวมีระยะการฟื้นตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศทั่วโลกที่กลับคืนเข้าสู่จำนวนเท่ากับระยะก่อนเกิดเหตุการณ์แตกต่างกันไป กรณีของวิกฤติเศรษฐกิจใช้เวลาในการฟื้นตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวโลกช้าที่สุดคือ 19 เดือน ในขณะที่เหตุการณ์ 9/11 ใช้เวลาน้อยกว่าคือ 14 เดือน และโรคซาร์ส ใช้เวลาน้อยสุดคือ 11 เดือน นอกจากนั้น ระยะการฟื้นตัวยังแตกต่างกันไปในแต่ละภูมิภาค อย่างกรณีของโรคซาร์ส ต้องใช้ระยะเวลาถึง 14 เดือนที่จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางไปภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกอยู่ในระดับเท่ากับก่อนวิกฤติ ซึ่งมากกว่าระยะเวลาการฟื้นตัวเฉลี่ยเช่นเดียวกับ ยุโรป ที่ใช้ระยะเวลาฟื้นตัวจากวิกฤติเศรษฐกิจโลกถึง 29 เดือนมากกว่าระยะเวลาการฟื้นตัวเฉลี่ย และอเมริกา ที่ใช้ระยะเวลาฟื้นตัวจากเหตุการณ์ 9/11 มากถึง 42 เดือน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ต้นกำเนิดของวิกฤติอย่างกรณีโรคซาร์สที่เกิดขึ้นในเอเชีย เหตุการณ์ 9/11 ที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา รวมถึงความรุนแรงของผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างกรณีของอเมริกาที่ได้รับผลกระทบต่อเนื่องมาจากทั้งโรคซาร์สและวิกฤติเศรษฐกิจ

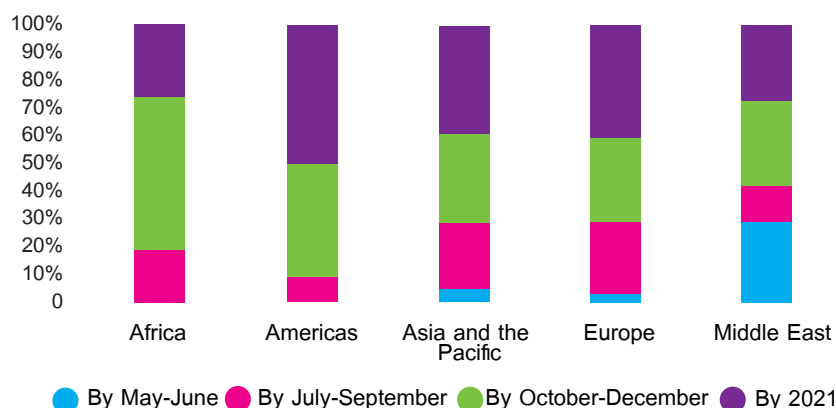
Domestic demand expected to recover faster than international demand

International demand would recover by Q4 and mainly in 2021 according to the UNWTO Panel of Experts survey responses

When do you expect tourism demand for your destination will start to recover?

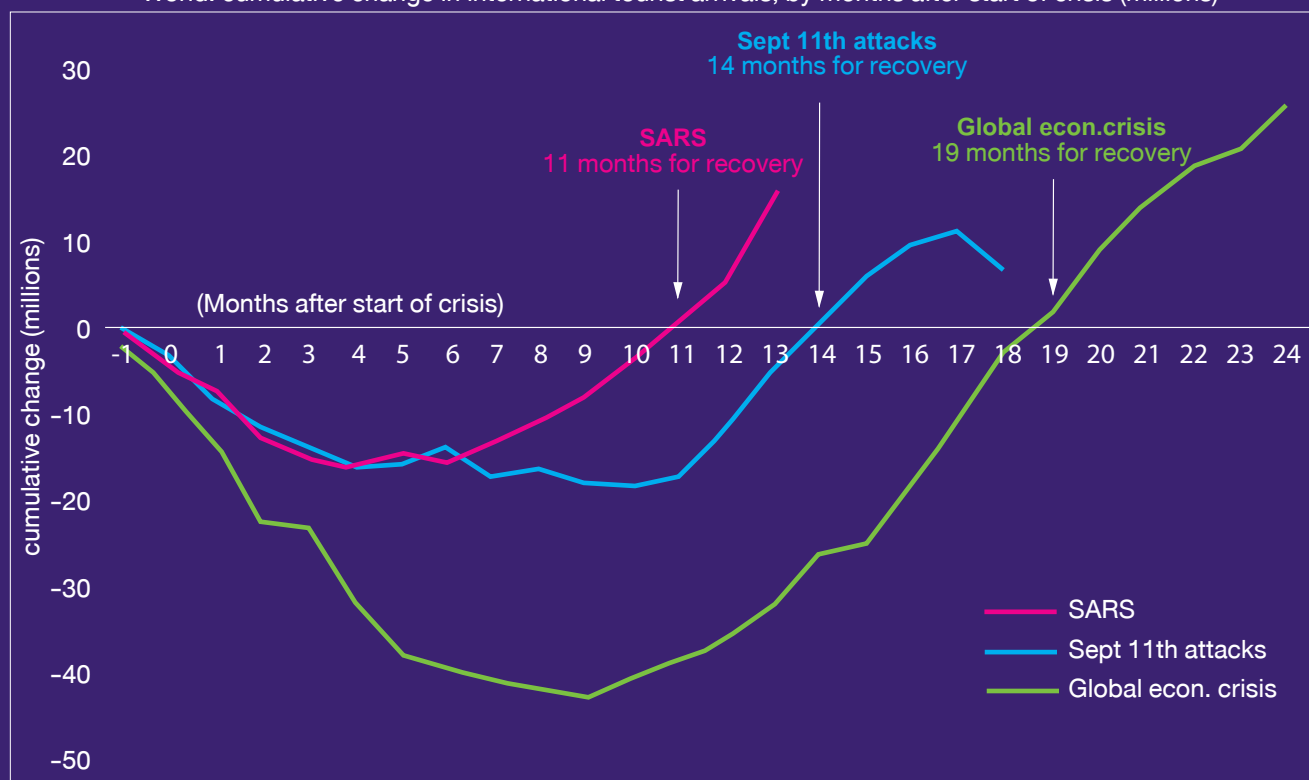
When do you expect international demand for your destination will start to recover?

Source: World Tourism Organization (UNWTO)

Recovery times of international tourism after three crises, (return to pre-crisis levels)

World: cumulative change in international tourist arrivals, by months after start of crisis (millions)

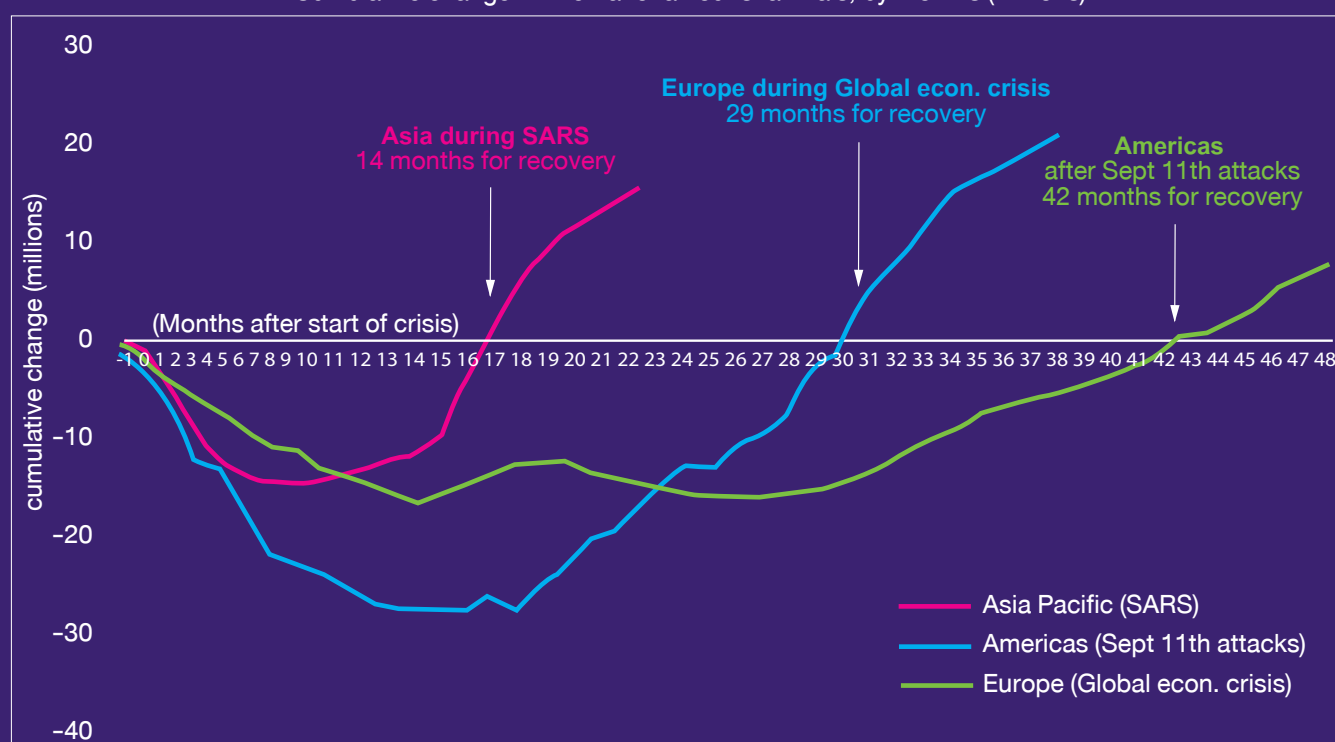

Month 0 for Sept 11th crisis = Sept 2001; for SARS = March 2003; for Global economic crisis = Jan 2009.

Source: World Tourism Organization (UNWTO)

Recovery times in most impacted regions after respective crises (return to pre-crisis levels)

Cumulative change in international tourist arrivals, by months (millions)

Month 0 for Sept 11th crisis = Sept 2001; for SARS = March 2003; for Global economic crisis = Jan 2009.

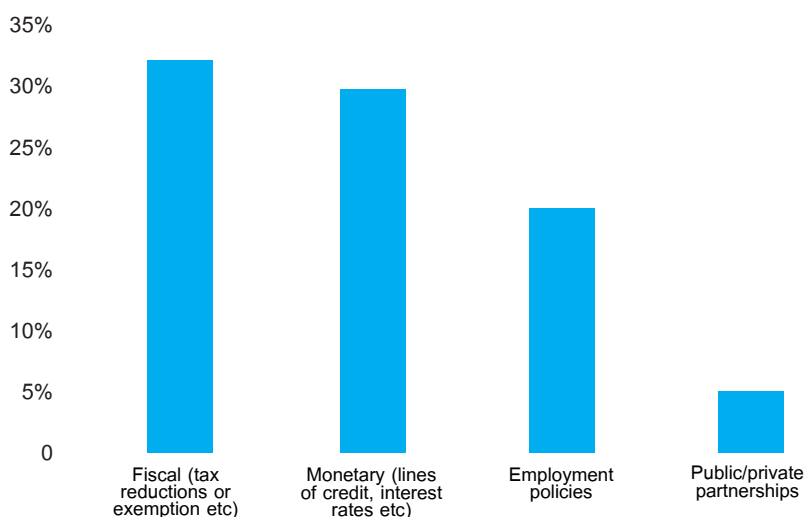
Source: World Tourism Organization (UNWTO)

นโยบายการเงิน การคลัง และการจ้างงานถูกนำมาใช้เป็นนโยบายหลักเพื่อบรรเทาผลกระทบจากโควิด-19

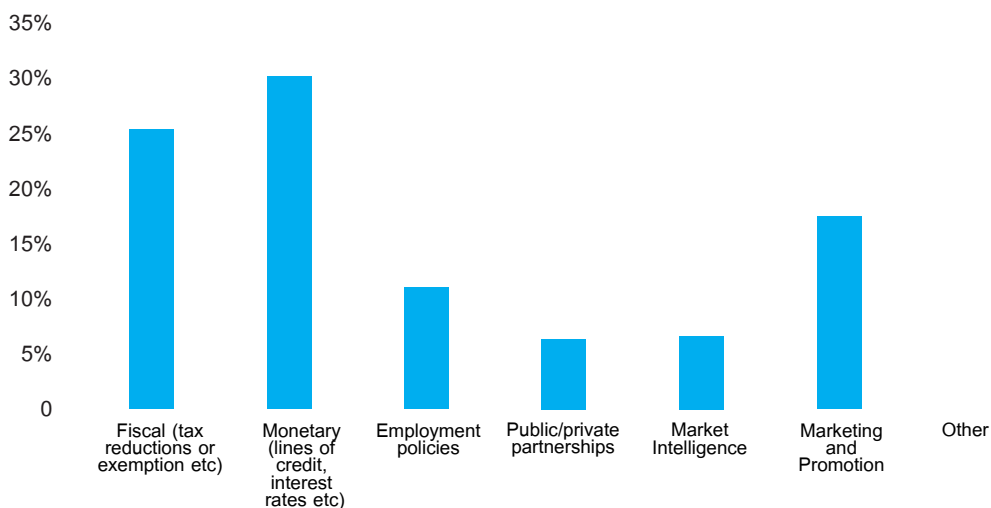
จากผลการสอบถามผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวที่เป็นสมาชิกของ UNWTO ระบุว่า นโยบายการคลัง (เช่น การลดหย่อนหรือการยกเว้นภาษี เป็นต้น) นโยบายการเงิน (เช่น การเพิ่มประเภทของสินเชื่อ และการผ่อนปรนอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ เป็นต้น) และนโยบายด้านการจ้างงานได้ถูกนำมาใช้ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกอย่างกว้างขวางเพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโควิด-19 แต่อย่างน้อยแตกต่างกันไป อาทิ มาตรการการคลังถูกนำมาใช้มากสำหรับประเทศในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ในขณะที่ นโยบายการจ้างงานถูกนำมาใช้มากในประเทศแถบยุโรป สำหรับประเทศในทวีปแอฟริกา ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (PPP) เป็นมาตรการหลักที่ใช้เพื่อลดผลกระทบจากโควิด-19 สำหรับนโยบายและมาตรการที่หลายประเทศนำมาใช้เพื่อช่วย

ฟื้นฟูการท่องเที่ยวของแต่ละประเทศมีความหลากหลาย แต่ส่วนใหญ่ยังคงเป็นมาตรการด้านการเงินและการคลัง โดยมาตรการการคลังถูกนำมาใช้กันมากในประเทศแถบแอฟริกา เอเชียและแปซิฟิก และตะวันออกกลาง นอกจากนั้น ยังรวมถึงการนำมาตรการด้านการตลาดมาช่วยส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความเชื่อมั่นกับนักท่องเที่ยว ซึ่งดำเนินการพร้อมกับมาตรการอื่น ๆ เช่น การรักษาความปลอดภัยและสุขอนามัย การจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (Contingency Fund) สนับสนุนการจ้างงานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) มาตรการเลื่อนการเดินทางแทนการยกเลิก มาตรการทางการตลาดและการส่งเสริมการตลาดที่มุ่งเป้าไปที่การท่องเที่ยวในประเทศ การแจกบัตรกำนัล (Voucher) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางการตลาด (Market Intelligence)

What types of measures are being implemented in your destination to mitigate the impact of the epidemic?

What types of stimulus policies or actions are being planned or implemented in your destination to support the recovery of tourism?

สรุปมาตรการด้านการท่องเที่ยวของประเทศต่าง ๆ ที่ถูกนำมาใช้ในช่วงโควิด-19

นโยบาย	มาตรการ
การคลัง	- การยกเว้น ผัดผ่อน และลด (สูงจนถึงร้อยละ 50) ภาษีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ให้กับธุรกิจด้านการท่องเที่ยว เช่น ค่าธรรมเนียมการปกป้องสิ่งแวดล้อม ค่าใบอนุญาตต่าง ๆ ภาษีทางการค้าตลาดท่องเที่ยว ค่าธรรมเนียมวีซ่า เป็นต้น - ความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจแก่ SMEs ด้านการท่องเที่ยว - ส่วนลดค่าใช้จ่ายสาธารณูปโภคสำหรับภาคธุรกิจด้านการท่องเที่ยว - ความช่วยเหลือสำหรับสภาพคล่องทางการเงินให้กับธุรกิจนำเที่ยว
การเงิน	- สนับสนุนทางการเงินให้กับ SMEs ด้านการท่องเที่ยว เช่น สินเชื่อเฉพาะ และสินเชื่อที่มีเงื่อนไขผ่อนปรน เป็นต้น - โครงการสร้างแรงจูงใจให้กับสายการบิน
การจ้างงานและการพัฒนาทักษะบุคลากรด้านการท่องเที่ยว	- ลดค่าธรรมเนียมเรียกเก็บสำหรับการฝึกอบรมบุคลากรของธุรกิจนำเที่ยว - สนับสนุนค่าตอบแทนสำหรับบุคลากรด้านการท่องเที่ยว เพื่อช่วยธุรกิจให้สามารถจ้างงานได้ต่อไป - สนับสนุนด้านการเงินสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม - สนับสนุนธุรกิจที่มีการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลให้กับพนักงาน - จัดฝึกอบรมและเสริมทักษะซ้ำให้กับบุคลากรด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งผู้ว่างงาน - จัดให้ภาคการท่องเที่ยวได้รับการสนับสนุนด้านการจ้างงานเป็นพิเศษ - จัดให้มีโปรแกรมการเสริมสร้างศักยภาพด้านการท่องเที่ยว
ส่งเสริมข้อมูลทางการตลาด	- มีการจัดตั้งกลไกในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อแก้วิกฤติโควิด-19 - จัดให้มีช่องทางการสื่อสาร เช่น แพลตฟอร์มดิจิทัล และอื่น ๆ เพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นต้น - บริหารจัดการข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน เพื่อจะได้เข้าใจถึงความต้องการด้านการท่องเที่ยว มีการสำรวจ ศึกษา และการคาดการณ์ - จัดทำคู่มือคำแนะนำเกี่ยวกับสถานการณ์ใหม่ที่อาจเกิดขึ้นสำหรับธุรกิจและการดำเนินการอย่างมืออาชีพในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว - การวัดผลกระทบทั้งในระยะสั้น ปานกลาง และระยะยาว - จัดแคมเปญส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์จริงที่เกิดขึ้น
สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (PPP)	- จัดตั้งกองทุนสำหรับการฟื้นตัวเพื่อลดผลกระทบในสาขาการท่องเที่ยว - จัดตั้งกองทุนร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน - จัดตั้งกลไกการทำงานร่วมกันในรูปแบบของคณะกรรมการหรือรูปแบบอื่น ๆ สำหรับให้คำปรึกษากับภาคเอกชน - จัดทำกลยุทธ์การบริหารจัดการวิกฤติ - จัดให้มีแพลตฟอร์มสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในภาคเอกชน - สนับสนุนโปรแกรมการลงทุนให้กับภาคธุรกิจ - สนับสนุนธุรกิจด้วยการอำนวยความสะดวกทางด้านดิจิทัล
สนับสนุนการเริ่มต้นใหม่ทางด้านการท่องเที่ยว	- จัดให้มีบัตรกำนัล (Vouchers) จ่ายเงินคืนสำหรับค่าใช้จ่ายในการถูกยกเลิกโปรแกรมการเดินทางท่องเที่ยวเนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 - การปรับปรุงข้อกำหนดเกี่ยวกับสัญญาต่างๆ เพื่อปกป้องคุ้มครองทั้งลูกค้าและธุรกิจนำเที่ยว - จัดทำคู่มือและคำแนะนำเกี่ยวกับสัญญาที่ไม่สามารถดำเนินการได้จากสถานการณ์โควิด-19 - จัดให้มีมาตรการด้านความปลอดภัยและสุขอนามัย การรับรอง และเครื่องหมายรับรองสำหรับธุรกิจด้านการท่องเที่ยว - สร้างเส้นทางการบินที่ปลอดภัยระหว่างประเทศเพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ
ส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ	- จัดให้มีบัตรกำนัล (Vouchers) วันหยุดสำหรับการเดินทางในประเทศ - ส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศและแคมเปญด้านการตลาด - ยกเว้นค่าธรรมเนียมสำหรับค่าบริการของสายการบินในประเทศและค่าใช้จ่ายด้านการรักษาความปลอดภัยด้านการบินในประเทศและในภูมิภาค - ลงทุนร่วมกับโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวขนาดเล็กและโครงการที่ดำเนินการกับตลาดในประเทศ - สนับสนุนความคิดริเริ่มในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ - คาดการณ์ความต้องการการท่องเที่ยวภายในประเทศ

สถานการณ์ การท่องเที่ยวของไทย

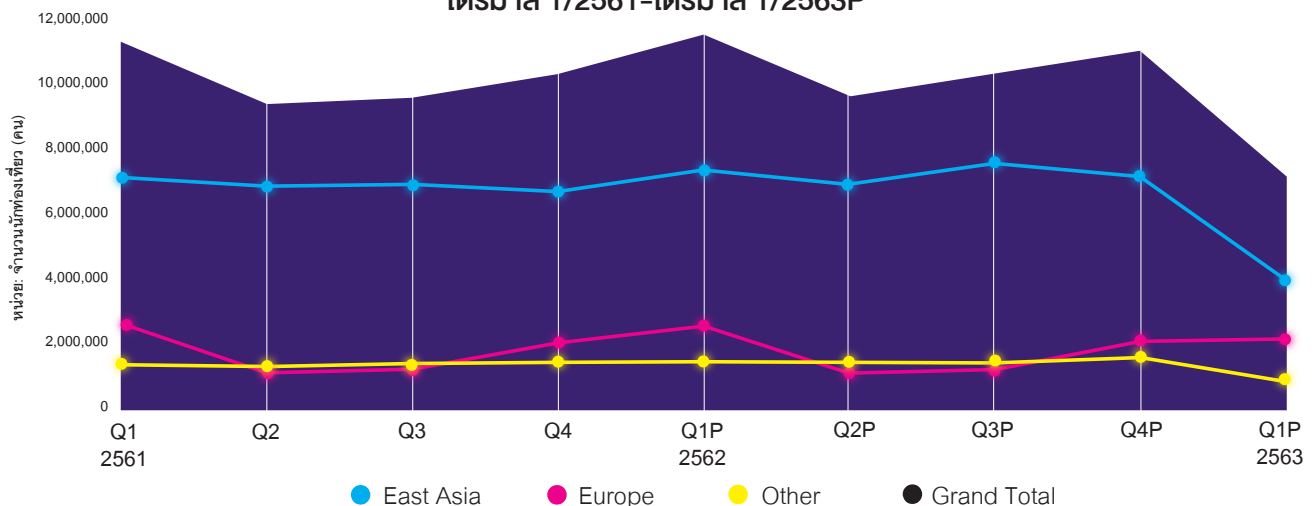
สถานการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในไทย

สถานการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในไทยในช่วงไตรมาส 1/2563P

จากรายงานข้อมูลเบื้องต้นของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พบว่า มีนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยในไตรมาส 1/2563P จำนวน 6.69 ล้านคน ลดลงจากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 ที่มีจำนวน 10.79 ล้านคน ลดลงร้อยละ 38.01 โดยนักท่องเที่ยวจาก

เอเชียตะวันออกมีจำนวนมากที่สุด 3.73 ล้านคน และลดลงในอัตราสูงสุดร้อยละ 46.12 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา รองลงมา ได้แก่ นักท่องเที่ยวจากยุโรปจำนวน 2.07 ล้านคน ลดลงร้อยละ 14.97 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา ในขณะที่ นักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอื่น ๆ มีจำนวนรวม 0.88 ล้านคน ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 38.03 สืบเนื่องจาก การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่เริ่มจากเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีนตั้งแต่ช่วงปลายปี 2562 จนทำให้หลายประเทศออกมาตรการห้ามการเดินทางเข้า-ออกประเทศ โดยเฉพาะ นักท่องเที่ยวจีน ซึ่งเป็นศูนย์กลางการระบาด และเป็นนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนสูงสุดที่เดินทางเข้ามาประเทศไทย

จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำแนกตามภูมิภาค
ไตรมาส 1/2561-ไตรมาส 1/2563P

หมายเหตุ: P หมายถึง ข้อมูลเบื้องต้น (ณ เดือนมิถุนายน 2563) อาจมีการปรับปรุงภายหลัง
ที่มา: กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

สถานการณ์ท่องเที่ยวไทย

ไตรมาส 1/2563

• ไครมาเยือนไทยบ้าง

1 เอเชียตะวันออก
▼ 46.12%

3.73
นักท่องเที่ยว (ล้านคน)

2 ยุโรป
▼ 14.97%

2.07
นักท่องเที่ยว (ล้านคน)

3 ภูมิภาคอื่นๆ
▼ 38.03%

0.88
นักท่องเที่ยว (ล้านคน)

10 ประเทศสูงสุด จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศของไทย ไตรมาส 1/2563P

ลำดับที่	สัญชาติ	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	
		ไตรมาส 1/2563P	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
1	จีน	1,247,564	-60.01
2	มาเลเซีย	619,400	-32.36
3	รัสเซีย	586,990	-4.64
4	ลาว	380,899	-10.40
5	ญี่ปุ่น	320,098	-32.57
6	อินเดีย	261,705	-41.87
7	เกาหลีใต้	259,808	-51.63
8	ฝรั่งเศส	236,245	-16.61
9	เยอรมัน	229,332	-24.16
10	สหราชอาณาจักร	220,635	-21.49

หมายเหตุ : P หมายถึง ข้อมูลเบื้องต้น (ณ เดือนมิถุนายน 2563) อาจมีการปรับปรุงภายหลัง
ที่มา : กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

10 ประเทศสูงสุด รายได้จากนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศของไทย ไตรมาส 1/2563P

ลำดับที่	สัญชาติ	รายได้จากนักท่องเที่ยว (ล้านบาท)	
		ไตรมาส 1/2563P	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
1	จีน	57.20	-63.96
2	รัสเซีย	38.87	-7.17
3	สหราชอาณาจักร	17.50	-27.00
4	มาเลเซีย	15.09	-37.28
5	ญี่ปุ่น	14.83	-34.74
6	ฝรั่งเศส	13.87	-20.57
7	สหรัฐอเมริกา	13.62	-39.86
8	เยอรมัน	13.10	-28.55
9	ลาว	11.44	-12.23
10	เกาหลีใต้	10.28	-54.17

หมายเหตุ : P หมายถึง ข้อมูลเบื้องต้น (ณ เดือนมิถุนายน 2563) อาจมีการปรับปรุงภายหลัง
ที่มา : กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

จากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 10 อันดับแรกของไทยมีจำนวนลดลงทุกประเทศ ที่ลดลงในอัตราสูงสุด ซึ่งแน่นอนว่าเป็นนักท่องเที่ยวจากประเทศจีน ลดลงอัตราร้อยละ 60.01 เทียบกับไตรมาสเดียวกันของปี 2562 จากจำนวน 3.12 ล้านคน เหลือเพียง 1.25 ล้านคน สำหรับประเทศที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาประเทศไทยลดลงในอัตราสูงเช่นกัน (ลดลงร้อยละ 51.63) ได้แก่ นักท่องเที่ยวจากเกาหลีใต้ จากจำนวน 0.54 ล้านคนในไตรมาส 1/2562 ลดลงเหลือ 0.26 ล้านคนในไตรมาส 1/2563P เช่นเดียวกับ นักท่องเที่ยวจากอินเดียที่ในไตรมาสสุดท้ายของปีเพิ่มขึ้นสูงมากถึงร้อยละ 22.80 แต่ในไตรมาส 1/2563P กลับลดลงในอัตราสูงถึงร้อยละ 41.87 รวมถึงประเทศอื่น ๆ อย่างญี่ปุ่น มาเลเซีย เยอรมัน และสหราชอาณาจักร ที่จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงในอัตราก่อนข้างสูงเช่นกัน (ร้อยละ 32.57 ร้อยละ 32.36 ร้อยละ 24.16 และร้อยละ 21.49 ตามลำดับ) ในขณะที่ นักท่องเที่ยวจากประเทศเพื่อนบ้านอย่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ลดลงร้อยละ 10.40 และนักท่องเที่ยวจากรัสเซียลดลงในอัตราก่อนข้างสูงที่สุดคือ ร้อยละ 4.64 จากจำนวน 0.62 ล้านคน ในไตรมาส 1/2562 มาเป็น 0.59 ล้านคนในไตรมาส 1/2563P ส่วนใหญ่จะขึ้นกับสถานการณ์ผู้ติดเชื้อโควิด-19 ในแต่ละประเทศ และมาตรการที่ใช้เป็นข้อจำกัดในการเดินทางซึ่งแตกต่างกันทั้งความเข้มข้นและระยะเวลาของการใช้มาตรการ

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 10 อันดับแรกของไทยมีจำนวนลดลงทุกประเทศ ซึ่งนักท่องเที่ยวจากประเทศจีน ลดลงอัตราร้อยละ 60.01 เทียบกับไตรมาสเดียวกันของปี 2562 จากจำนวน 3.12 ล้านคน เหลือเพียง 1.25 ล้านคน

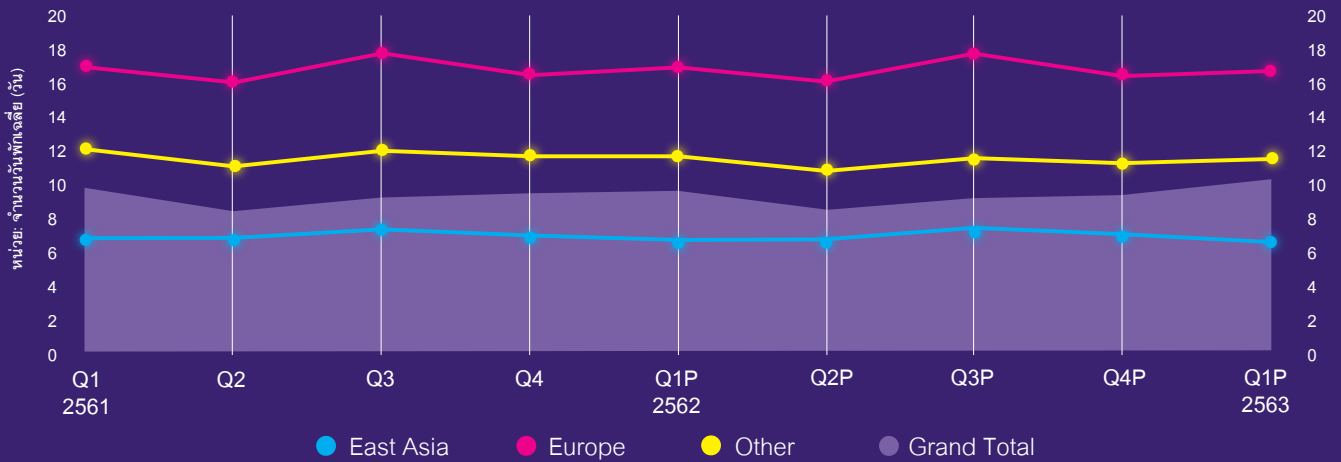
สำหรับจำนวนวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในไตรมาส 1/2563P โดยรวมเฉลี่ยอยู่ที่ 10.34 วัน เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 จำนวน 0.67 วัน ในขณะที่ จำนวนวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคลดลง ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวจากยุโรปยังคงมีจำนวนวันพักเฉลี่ยสูงสุดถึง 16.76 วัน แต่ลดลงมากที่สุดเฉลี่ย 0.21 วัน จากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 ในขณะที่ นักท่องเที่ยวจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีจำนวนวันพักเฉลี่ยต่ำสุดคือ 6.50 วัน แต่มีจำนวนวันพักลดลงน้อยกว่าคือ 0.19 วัน เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 และเท่ากับการลดลงในจำนวนวันพักของนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอื่นที่มีวันพักเฉลี่ย 11.46 วัน

นักท่องเที่ยวต่างชาติมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันเป็นจำนวน 4,798.51 บาทในช่วงไตรมาส 1/2563P ลดลงร้อยละ 10.07 จากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 โดยนักท่องเที่ยวจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีการใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันสูงสุด 5,817.17 บาท แต่ลดลงจากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 ในอัตราสูงที่สุดเช่นกัน คือ ลดลงร้อยละ 8.61 ในขณะที่ นักท่องเที่ยวจากยุโรปมีการใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันต่ำสุดเพียง 4,011.16 บาท และลดลงจากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 เฉลี่ยร้อยละ 3.94

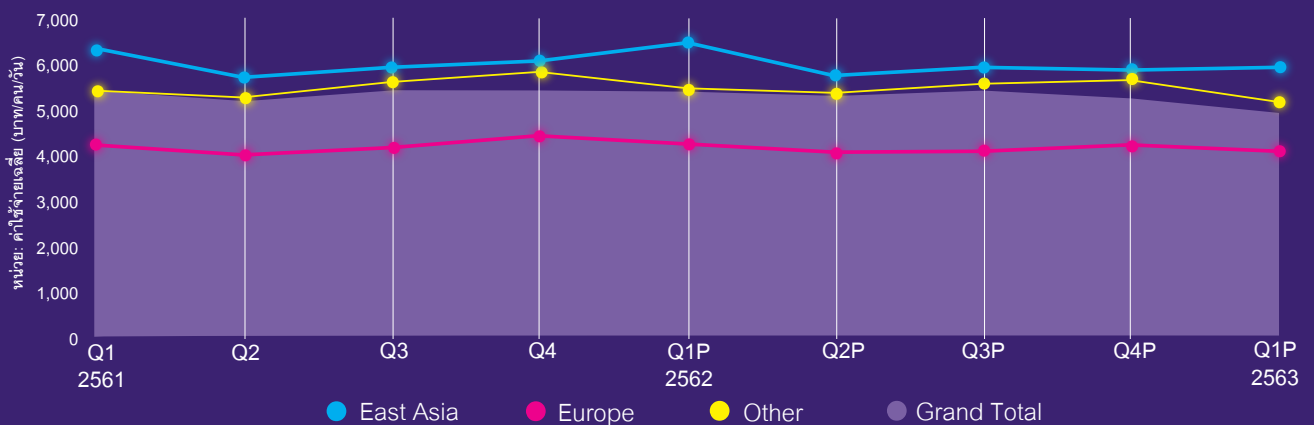
จากการแพร่ระบาดของโควิด-19 จนทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลงเป็นจำนวนมากในช่วงไตรมาส 1/2563P ส่งผลให้ประเทศไทยสามารถสร้างรายได้ที่เกิดจากนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นจำนวน 332.01 พันล้านบาท ลดลงจากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 ถึงร้อยละ 40.39 โดยเป็นรายได้ที่เกิดจากนักท่องเที่ยวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากที่สุด 141.23 พันล้านบาท สอดคล้องกับจำนวนนักท่องเที่ยวและลดลงในอัตราร้อยละ 52.19 รองลงมา เป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวยุโรปจำนวน 139.47 พันล้านบาท ลดลงร้อยละ 19.34 จากช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562

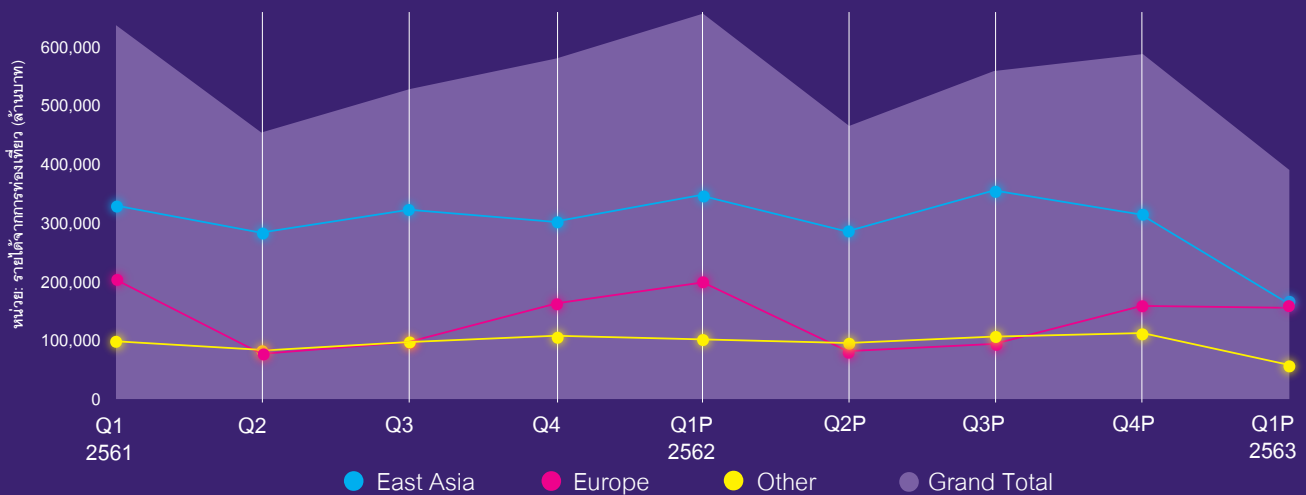
จำนวนวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่างชาติจำแนกตามภูมิภาค ไตรมาส 1/2561 - ไตรมาส 1/2563P

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่างชาติจำแนกตามภูมิภาค ไตรมาส 1/2561 - ไตรมาส 1/2563P

รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติจำแนกตามภูมิภาค ไตรมาส 1/2561 - ไตรมาส 1/2563P

หมายเหตุ: P หมายถึง ข้อมูลเบื้องต้น (ณ เดือนมิถุนายน 2563) อาจมีการปรับปรุงภายหลัง
ที่มา: กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

สำหรับนักท่องเที่ยวที่สร้างรายได้สูงสุด 10 อันดับแรกในช่วงไตรมาส 1/2563P พบว่า นักท่องเที่ยวจีนยังคงสร้างรายได้มากที่สุดด้วยจำนวน 57.20 พันล้านบาท รองลงมาได้แก่ นักท่องเที่ยวรัสเซียด้วยจำนวน 38.87 พันล้านบาท ที่เหลือเป็นนักท่องเที่ยวจากประเทศต่างๆ ที่สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับประเทศไทยในมูลค่าใกล้เคียงกันได้แก่ นักท่องเที่ยวสหราชอาณาจักร 17.50 พันล้านบาท นักท่องเที่ยวมาเลเซีย 15.09 พันล้านบาท นักท่องเที่ยวญี่ปุ่น 14.83 พันล้านบาท นักท่องเที่ยวฝรั่งเศส 13.87 พันล้านบาท นักท่องเที่ยวสหรัฐอเมริกา 13.62 พันล้านบาท นักท่องเที่ยวเยอรมัน 13.10 พันล้านบาท นักท่องเที่ยวลาว 11.44 พันล้านบาท และนักท่องเที่ยวเกาหลีใต้ 10.28 พันล้านบาท ตามลำดับ

เนื่องจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้รายได้ที่เกิดขึ้นจากนักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าวจำนวนลดลงทุกประเทศเมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปี 2562 โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจีนที่ลดลงถึงร้อยละ 63.96 รองลงมาได้แก่ รายได้จากนักท่องเที่ยวเกาหลีใต้ที่ลดลงสูงถึงร้อยละ 54.17 ตามมาด้วย รายได้จากนักท่องเที่ยวสหรัฐอเมริกาที่ลดลงร้อยละ 39.86 ใกล้เคียงกับการลดลงของรายได้จากนักท่องเที่ยวมาเลเซีย และนักท่องเที่ยวญี่ปุ่นที่ลดลงร้อยละ 37.28 และร้อยละ

ไตรมาส 1/2563P นักท่องเที่ยวจีนยังคงสร้างรายได้มากที่สุดด้วยจำนวน 57.20 พันล้านบาท รองลงมาได้แก่ นักท่องเที่ยวรัสเซียด้วยจำนวน 38.87 พันล้านบาท

34.74 ตามลำดับ เช่นเดียวกับการลดลงของรายได้จากนักท่องเที่ยวในแถบยุโรปอย่างเช่น เยอรมัน สหราชอาณาจักร และฝรั่งเศส ที่ลดลงในอัตรา ร้อยละ 28.55 ร้อยละ 27.00 และร้อยละ 20.57 ตามลำดับ ในขณะที่ รายได้ที่เกิดขึ้นจากนักท่องเที่ยวรัสเซียมีอัตราการลดลงต่ำสุดเมื่อเทียบกับอีก 9 ประเทศคือ ลดลงเพียงร้อยละ 7.17 เท่านั้น

11 ธุรกิจที่ ‘ความปลอดภัย’ ในการเดินทางต้องมาก่อน

* ที่มา สภาการเดินทางและท่องเที่ยวโลก (WTTC)

1 ธุรกิจให้การต้อนรับ	4 ธุรกิจการบิน	7 เรือสำราญ	9 MICE
2 แหล่งท่องเที่ยว	5 สนามบิน	8 บริษัทนำเที่ยว	10 ธุรกิจให้เช่ารถ
3 การจำหน่ายสินค้ากลางแจ้ง	6 บริการให้เช่าระยะสั้น		11 ธุรกิจประกันภัย

“New Normal” สำหรับผู้ประกอบการท่องเที่ยวหลังสถานการณ์โควิด-19

จากรายงานล่าสุดขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) ระบุว่า การดำเนินการมาตรการจำกัดการเดินทาง ณ วันที่ 18 พฤษภาคม 2563 ที่ชี้ให้เห็นว่า จาก 217 ประเทศทั่วโลกที่มีการดำเนินการมาตรการเข้มงวดในการเดินทางระหว่างประเทศช่วงการระบาดของโควิด-19 จนถึงปัจจุบัน มี 7 ประเทศที่เริ่มผ่อนคลามาตรการที่มีต่อนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และอีกหลายประเทศเริ่มที่จะหาแนวทางการเปิดประเทศและการเปิดเขตแดนของประเทศเพื่อรองรับกับการเดินทางเข้าออกของนักท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ อย่างสภา การเดินทางและท่องเที่ยวโลก (WTTC) ซึ่งได้ออกมานำเสนอข้อเสนอแนะมาตรการรองรับกับการฟื้นตัวจากโควิด-19 ด้านการท่องเที่ยว โดยให้ความสำคัญกับแนวคิด New Normal ที่เน้น “การเดินทางที่ปลอดภัย” เป็นหัวใจหลักสำหรับ 11 ธุรกิจการท่องเที่ยว ได้แก่ ธุรกิจ

ให้การต้อนรับ (Hospitality) แหล่งท่องเที่ยว การจำหน่ายสินค้า กลางแจ้ง ธุรกิจการบิน สนามบิน บริการให้เช่าระยะสั้น เรือสำราญ บริษัทนำเที่ยว MICE ธุรกิจให้เช่ารถ และธุรกิจประกันภัยรวมทั้งมอ ใน 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ (1) การเตรียมความพร้อมสำหรับทีมงานและ การดำเนินงาน (2) การจัดหาประสบการณ์ที่ปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว (3) การสร้างความเชื่อมั่นและความเชื่อถือนักท่องเที่ยว (4) การนำนโยบายที่เป็นจริงได้มาสู่การปฏิบัติ

สำหรับรายงานฉบับนี้จะขอยกตัวอย่างกรณีของธุรกิจบริษัท นำเที่ยว (Tour Operators) ซึ่งเป็นด่านแรกที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยว เกิดความสนใจเดินทางมาเที่ยวประเทศไทยและทำหน้าที่ดูแลสร้า ความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว โดย New Normal สำหรับ บริษัทนำเที่ยวแบ่งเป็น 4 ประเด็นหลัก ดังนี้

1 การเตรียมความพร้อมสำหรับ ทีมงานและการดำเนินงานที่ได้คุณภาพ

- จัดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมายของภาครัฐ
- จัดทำแผนป้องกันโควิด-19 ซึ่งต้องมีแนวทางการปฏิบัติพร้อม Checklist สำหรับการป้องกันการติดเชื้อ ตามมาตรฐานของภาครัฐ
- จัดทำคู่มือแนวทางดูแลสุขภาพของทีมงาน พร้อมการตรวจสอบสุขภาพเป็นระยะตามกฎ ระเบียบของภาครัฐ และการดำเนินการตามมาตรฐาน คำแนะนำขององค์การอนามัยโลกกรณีที่เกิดการติดเชื้อของทีมงาน
- จัดที่ทำงานและการติดต่อประสานงานโดยยึดถือการเว้นระยะห่างระหว่างกันตามกฎหมาย ระเบียบของภาครัฐ
- จัดให้มีเครื่องมืออุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล (PPE) เช่น หน้ากากอนามัย เป็นต้น ที่ได้มาตรฐานให้เพียงพอ
- นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อลดการติดต่อโดยตรงระหว่างบุคคล
- ติดต่อกับคู่ค้า เช่น โรงแรม การขนส่ง และสถานที่แหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น ที่มีมาตรการป้องกันการติดเชื้อตามมาตรฐานที่กำหนดของภาครัฐอย่างเคร่งครัด
- จัดหาทางเลือกสำหรับการดำเนินงานที่ปลอดภัย เช่น การจำหน่ายตัวล่วงหน้า การกำหนดระยะเวลาการเข้าในแต่ละกลุ่มย่อย เป็นต้น
- จัดอบรมทีมงานเพื่อเตรียมพร้อมปฏิบัติได้ตามคู่มือและแนวทางการปฏิบัติที่กำหนดขึ้น ภายใต้การขอคำแนะนำจากหน่วยงานด้านสาธารณสุขของประเทศ
- กระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นของทีมงานที่จะปฏิบัติตามคู่มือและกฎระเบียบที่ได้วางไว้

2 การจัดหาประสบการณ์ที่ ปลอดภัยให้กับทีมงานและลูกค้า

- ประสานการทำงานร่วมกับคู่ค้าที่ให้บริการ (Suppliers) ถึงการดำเนินการตามกฎ ระเบียบของภาครัฐ และตามมาตรฐานสุขอนามัยที่ดีในทุกกระบวนการขั้นตอน
- เลือกสินค้าและบริการที่ได้รับการรับรองโดยหน่วยงานด้านสาธารณสุขว่าปลอดภัย
- หมั่นตรวจสอบการทำงานของทีมงานทำความสะอาดโดยเน้นความถี่ในจุดสำคัญ ๆ
- มีตรารับรองความปลอดภัยจากเชื้อโควิด-19 หรือเชื้อโรคอื่น ๆ แสดงกับสินค้าและบริการที่ให้กับลูกค้า
- จัดหาอุปกรณ์เครื่องมือทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรคให้กับลูกค้าที่เข้ามาติดต่อ
- จัดที่นั่งสำหรับลูกค้าให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบของภาครัฐที่กำหนดไว้
- จัดหาถังขยะที่มีถุงรองข้างในอีกหนึ่งชั้น เพื่อสามารถนำไปทิ้งได้เป็นระยะ ๆ
- เลือกใช้บริการกับคู่ค้าที่มีจิตสำนึกและการปฏิบัติอย่างเคร่งครัดในเรื่องของความสะอาด การรักษาสุขอนามัย และลดการติดเชื้อ
- มีกระบวนการตรวจสอบสุขภาพของลูกค้าตามกฎหมาย ระเบียบของภาครัฐ
- จำกัดระยะห่างของลูกค้าแต่ละราย (Social Distancing)
- จัดให้มีเครื่องมือตรวจสอบการเข้า-ออก (Check-in / Check-out) ที่ไม่ต้องการสัมผัส
- จัดระยะเวลาการใช้บริการสถานที่ เช่น โรงแรม ภัตตาคาร และสถานที่เข้าชมต่าง ๆ เป็นต้น ไม่ให้เกิดความแออัด

3 การสร้างความเชื่อมั่นและ ความเชื่อถือให้กลับคืนมา

- จัดให้มีการสื่อสารเพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจนแก่ลูกค้าเป็นประจำเกี่ยวกับมาตรการด้านสุขอนามัย ที่เน้นผ่านช่องทางสื่อดิจิทัล รวมทั้งการทำงานร่วมกับคู่ค้าในการส่งสัญญาณที่ชัดเจนเพื่อให้ลูกค้าได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการรักษาความสะอาดที่ดำเนินการอยู่ แต่หลีกเลี่ยงการติดต่อโดยตรงและการให้คำแนะนำ
- จัดให้มีคู่มือคำแนะนำการปฏิบัติตนล่วงหน้าก่อนการเดินทางบนพื้นฐานของกฎ ระเบียบของภาครัฐ (เช่น การสวมหน้ากาก การล้างมือด้วยแอลกอฮอล์ และการเว้นระยะห่าง เป็นต้น)
- อบรมทีมงานให้สามารถตอบคำถามและให้ข้อมูลที่ลูกค้าในประเด็นที่เกี่ยวข้อง เช่น จำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ เป็นต้น หรือสามารถแก้ไขปัญหากรณีลูกค้ารายใดไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำ เพื่อความมั่นใจของผู้เดินทางรายอื่น
- ประสานความร่วมมือกับบริษัทประกันการเดินทางและประกันสุขภาพเพื่อให้ครอบคลุมโควิด-19 รวมทั้งกระบวนการรักษาพยาบาลเมื่อเกิดเหตุจำเป็นเร่งด่วน
- ส่งเสริมให้มีแอปพลิเคชันในการรู้ตำแหน่งของการเดินทางถ้ามีการกำหนดไว้โดยกฎระเบียบของท้องถิ่น

4 ข้อเรียกร้องจากภาครัฐในการนำ นโยบายที่เป็นจริงได้มาสู่การปฏิบัติ

- ประสานการทำงานร่วมกันกับภาครัฐ และหน่วยงานภาครัฐในการออกมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับกฎ ระเบียบที่มีการกำหนดขึ้นใหม่สำหรับการเดินทางข้ามพรมแดนเป็นการล่วงหน้า
- จัดให้มีการช่วยเหลือทางการเงินแก่ธุรกิจการท่องเที่ยวทั้งในรูปแบบของเงินช่วยเหลือแบบให้เปล่า (Grant) และการลดภาษี ค่าธรรมเนียม และการจัดเก็บค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นอุปสงค์ในการฟื้นตัวของธุรกิจท่องเที่ยว
- สร้างแรงจูงใจและสนับสนุนโดยตรงต่อการเร่งรัดการฟื้นตัวของการเดินทางและท่องเที่ยว
- จัดให้มีโปรแกรมส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นให้เกิดอุปสงค์ทั้งการท่องเที่ยวในประเทศและจากต่างประเทศ
- ทบทวนมาตรการอำนวยความสะดวกด้านการตรวจลงตรา(วีซ่า) และการยกเว้นวีซ่าสำหรับนักท่องเที่ยวบางกลุ่ม

สถานการณ์การท่องเที่ยวภายในประเทศ ของไทยไตรมาส 1/2563P

ในช่วงไตรมาส 1/2563P มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ 24,422,647 คน-ครั้ง โดยภูมิภาคที่ชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวมากที่สุด 3 อันดับแรก ประกอบด้วย กรุงเทพฯ 6,648,952 คน-ครั้ง ภาคเหนือ 3,865,017 คน-ครั้ง และภาคตะวันตก 3,348,358 คน-ครั้ง ตามลำดับ นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมาพบว่า ชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศลดลง 10,855,731 คน-ครั้ง หรือหดตัวร้อยละ 30.77 โดยภูมิภาคที่ชาวไทยเดินทางไปลดลงมากที่สุด 3 อันดับแรก ประกอบด้วย ภาคกลาง (-41.69%) กรุงเทพฯ (-32.69%) และภาคตะวันออก (-31.52%) ตามลำดับ

สำหรับมูลค่าการใช้จ่ายของผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศในไตรมาส 1/2563P มีจำนวนทั้งสิ้น 189,163.46 ล้านบาท โดยภูมิภาคที่ชาวไทยใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวมากที่สุด 3 อันดับแรก ประกอบด้วย กรุงเทพฯ 56,351.22 ล้านบาท ภาคใต้ 41,689.85 ล้านบาท และภาคเหนือ 30,783.05 ล้านบาท ตามลำดับ ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา พบว่า

ชาวไทยมีการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวภายในประเทศลดลงเป็นจำนวน 87,118.80 ล้านบาท หรือหดตัวร้อยละ 31.53 โดยภูมิภาคที่ชาวไทยมีรายจ่ายด้านการท่องเที่ยวลดลงมากที่สุด 3 อันดับแรก ประกอบด้วย ภาคกลาง (-39.06%) ภาคตะวันออก (-35.19%) และภาคใต้ (-33.99%)

การลดลงของจำนวนชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ และมูลค่าการใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวในช่วงไตรมาส 1/2563P เป็นผลจากหลายปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจในประเทศที่เกิดการชะลอตัวต่อเนื่องจากไตรมาส 4/2562 ส่งผลต่อกำลังซื้อของประชาชน และที่สำคัญ คือ การระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่หรือ โควิด-19 (Covid-19) ที่เริ่มมีการระบาดจากประเทศจีนในช่วงปลายปี 2562 และขยายตัวอย่างรวดเร็วสู่ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออก รวมถึงประเทศไทยในช่วงไตรมาส 1/2563P ทำให้ผู้ติดเชื่อทั่วโลกเพิ่มขึ้นจากจำนวน 9,847 คน ในปลายเดือนมกราคม 2563 เป็น 754,939 คน ในช่วงปลายเดือนมีนาคม 2563 ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในการเดินทางท่องเที่ยว และเป็นเหตุให้รัฐบาลประกาศ

พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2563 เพื่อควบคุมการระบาดของโควิด-19 โดยมาตรการหนึ่งที่สำคัญ คือ การปิดสถานที่ต่าง ๆ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยว การห้ามการเดินทางระหว่างจังหวัดที่ไม่จำเป็น และการขอความร่วมมือสถานประกอบการให้พนักงานทำงานในที่พักอาศัย (Work from home) สถานการณ์การระบาดและมาตรการต่าง ๆ ดังกล่าวไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในการเดินทางของนักท่องเที่ยว แต่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศให้ชะลอตัวอย่างรุนแรง โดยสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้มีการประกาศผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ไตรมาส 1/2563 ปรับตัวลดลง -1.8% โดยเป็นการหดตัวครั้งแรกในรอบ 8 ปี นับจากอุทกภัยในปี 2554

อัตราการเข้าพักของสถานพักแรมไตรมาส 1/2563P

อัตราการเข้าพัก (Occupancy rate: OR) เป็นเครื่องชี้ที่แสดงให้เห็นถึงระดับการใช้ห้องพักของสถานพักแรมทั้งหมดของประเทศ ซึ่งครอบคลุมผู้เข้าพักทั้งที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยในไตรมาส 1/2563P สถานพักแรมของประเทศมีอัตราการเข้าพักโดยรวมเท่ากับร้อยละ 52.39 สำหรับภูมิภาคที่มีอัตราการเข้าพักสูงสุด 3 อันดับแรก คือ กรุงเทพฯ มีอัตราการเข้าพักเท่ากับร้อยละ 58.72 ภาคใต้ มีอัตราการเข้าพักเท่ากับร้อยละ 52.91 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอัตราการเข้าพักเท่ากับร้อยละ 52.16 ตามลำดับ

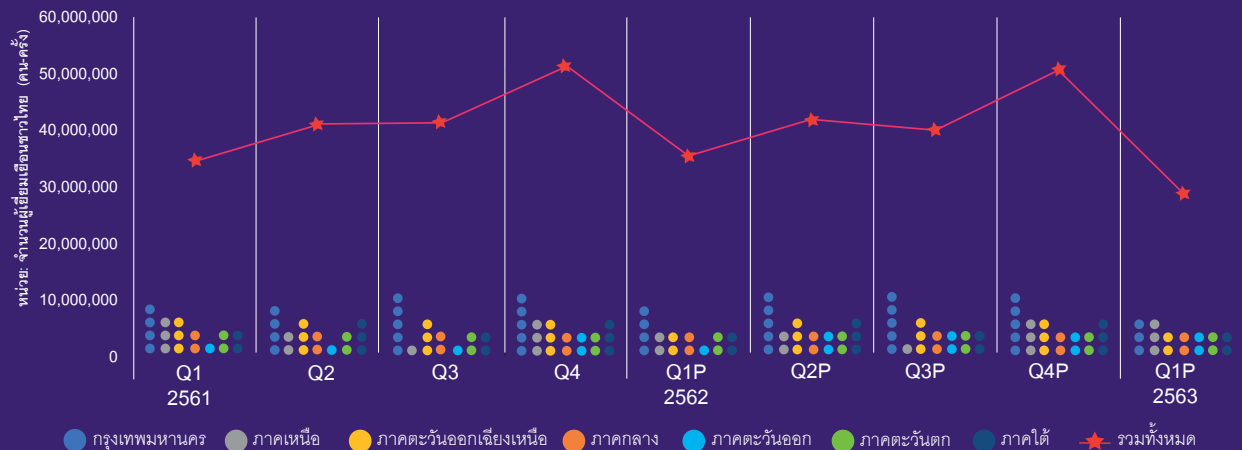
**การลดลงของจำนวนชาวไทย
ที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ
เป็นผลจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจ
ในประเทศที่เกิดการชะลอตัวต่อ
เนื่องจากไตรมาส 4/2562
และที่สำคัญ คือการระบาดของไวรัส
โคโรนาสายพันธุ์ใหม่หรือ โควิด-19**

นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมาพบว่า อัตราการเข้าพักโดยรวมลดลงร้อยละ 26.16 ตามการลดลงของอัตราการเข้าพักของสถานพักแรมในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ โดย 3 ภูมิภาค ที่มีอัตราการเข้าพักลดลงน้อยที่สุดคือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้ เนื่องจากเป็นฤดูกาลท่องเที่ยวที่สำคัญของพื้นที่ จากสภาพอากาศที่หนาวเย็นตามฤดูกาล นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมาพบว่า อัตราการเข้าพักในสถานพักแรมลดลงในทุกภูมิภาค โดยภูมิภาคที่มีอัตราการเข้าพักลดลงมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ กรุงเทพฯ ลดลงร้อยละ 30.26 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลดลงร้อยละ 30.10 และภาคใต้ ลดลงร้อยละ 28.05 ตามลำดับ

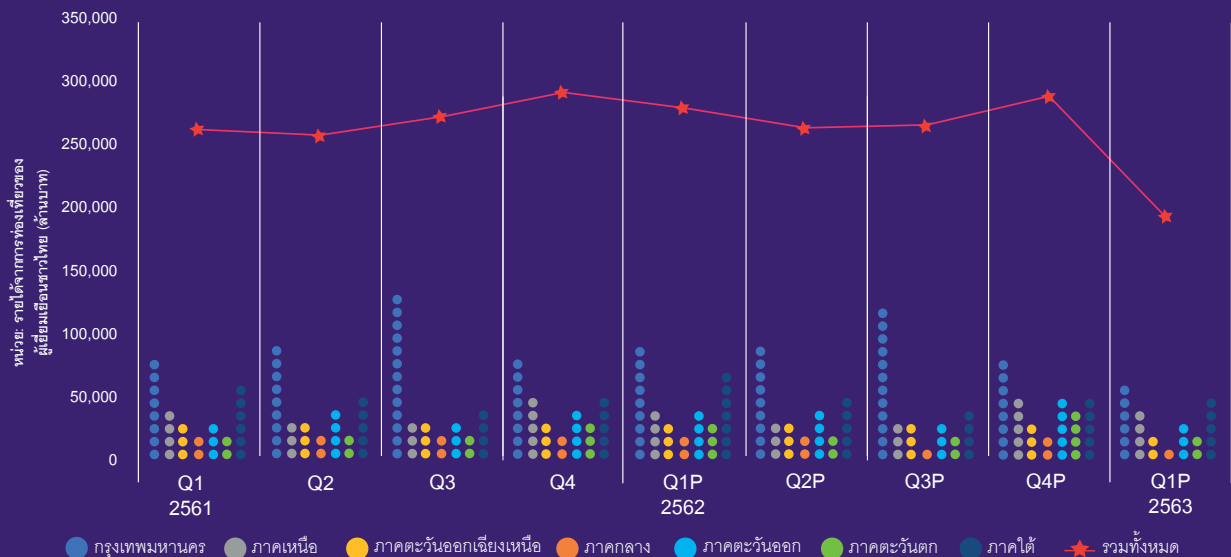
สถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศในช่วงไตรมาส 2/2563

การเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวไทยในช่วงไตรมาส 2/2563 มีแนวโน้มหดตัวต่อเนื่องและรุนแรงขึ้นกว่าไตรมาส 1/2563 จากแนวโน้มสถานการณ์ระบาดที่รุนแรงขึ้น และการใช้มาตรการควบคุมการระบาดที่เข้มงวดขึ้นภายหลังการประกาศบังคับใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน ทั้งการประกาศเคอร์ฟิวหรือห้ามบุคคลออกนอกเคหสถานทั่วประเทศช่วงเวลา 22.00-04.00 น. การห้ามการเดินทางระหว่างจังหวัดที่ไม่จำเป็น การห้ามการจัดประชุม สัมมนา และนิทรรศการ และที่สำคัญ คือ การยกเลิกวันหยุดและกิจกรรมในช่วงเทศกาลสงกรานต์ซึ่งเป็นวันหยุดต่อเนื่องประจำปีที่สำคัญของชาวไทย จึงคาดว่า การเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวไทยในไตรมาส 2/2563 จะหดตัวอย่างรุนแรง และคาดว่า การท่องเที่ยวจะต่ำกว่าระดับร้อยละ 10 ของปีที่ผ่านมา

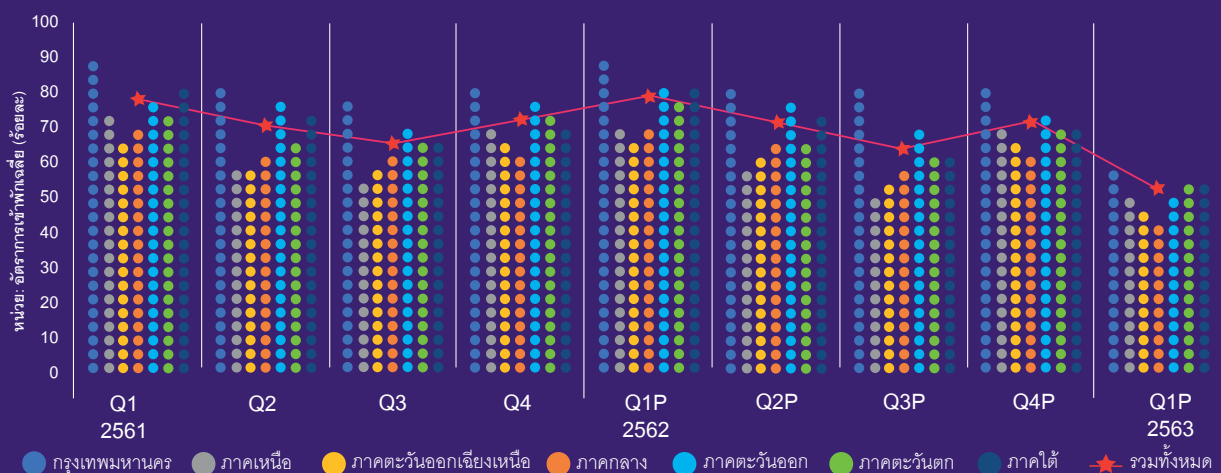
จำนวนผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยท่องเที่ยวภายในประเทศ ไตรมาส 1/2561 - ไตรมาส 1/2563P

รายได้จากผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยท่องเที่ยวภายในประเทศ ไตรมาส 1/2561 – ไตรมาส 1/2563P

อัตราการเข้าพักของสถานพักแรม ไตรมาส 1/2561 – ไตรมาส 1/2563P

หมายเหตุ: P หมายถึง ข้อมูลเบื้องต้น (ณ เดือนมิถุนายน 2563) อาจมีการปรับปรุงภายหลัง
ที่มา: กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

จำนวนผู้เยี่ยมชมชาวไทยท่องเที่ยวภายในประเทศและอัตราการเปลี่ยนแปลง (Y-o-Y)

หน่วย: จำนวนผู้เยี่ยมชมชาวไทย (คน-ครั้ง)

ภูมิภาค	2560	2561	2562P	2561				2562				2563
	Y	Y	Y	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1P	Q2P	Q3P	Q4P	Q1P
กรุงเทพฯ	41,112,099	41,682,963	41,308,888	9,430,359	9,835,889	11,179,606	11,237,109	9,877,776	10,321,142	10,474,856	10,635,114	6,648,952
ภาคกลาง	20,004,867	21,155,532	21,486,327	3,929,397	5,117,489	5,436,278	6,672,368	4,219,534	5,218,573	5,368,572	6,679,648	2,460,517
ภาคเหนือ	17,411,884	18,332,301	18,340,901	4,792,169	4,243,468	3,361,842	5,934,822	4,812,397	4,196,956	3,247,528	6,084,020	3,865,017
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	24,457,488	26,557,492	26,663,131	4,464,681	7,024,335	6,540,666	8,527,810	4,502,571	7,165,315	6,374,582	8,620,663	3,217,555
ภาคตะวันออก	13,132,152	14,026,234	14,010,450	2,437,091	3,701,552	3,636,963	4,250,628	2,539,487	3,782,802	3,507,463	4,180,698	1,739,135
ภาคตะวันตก	21,998,464	23,571,385	23,851,747	4,560,006	5,124,235	5,484,195	8,402,949	4,778,101	5,217,994	5,474,583	8,381,069	3,348,358
ภาคใต้	20,398,337	21,616,583	21,187,573	4,523,338	5,651,567	5,314,712	6,126,966	4,548,512	5,540,419	5,116,933	5,981,709	3,143,113
รวม	158,515,291	166,942,490	166,849,017	34,137,041	40,698,535	40,954,262	51,152,652	35,278,378	41,443,201	39,564,517	50,562,921	24,422,647

หน่วย: %การเปลี่ยนแปลง (Y-o-Y)

ภูมิภาค	2560	2561	2562P	2561				2562				2563
	Y	Y	Y	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1P	Q2P	Q3P	Q4P	Q1P
กรุงเทพฯ	+6.77	+1.39	-0.90	+4.71	+1.00	-0.22	+0.67	+4.74	+4.93	-6.30	-5.36	-32.69
ภาคกลาง	+6.04	+5.75	+1.56	+7.61	+3.85	+8.13	+4.28	+7.38	+1.98	-1.25	+0.11	-41.69
ภาคเหนือ	+5.48	+5.29	+0.05	+2.20	+3.08	+4.91	+9.87	+0.42	-1.10	-3.40	+2.51	-19.69
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	+7.52	+8.59	+0.40	+6.21	+3.76	+7.97	+14.84	+0.85	+2.01	-2.54	+1.09	-28.54
ภาคตะวันออก	+11.26	+6.81	-0.11	+7.41	+4.65	+8.05	+7.34	+4.20	+2.20	-3.56	-1.65	-31.52
ภาคตะวันตก	+7.65	+7.15	+1.19	+6.96	+7.09	+6.14	+7.96	+4.78	+1.83	-0.18	-0.26	-29.92
ภาคใต้	+6.64	+5.97	-1.98	+6.61	+4.27	+8.80	+4.72	+0.56	-1.97	-3.72	-2.37	-30.90
รวมทั้งหมด	+7.11	+5.32	-0.06	+5.60	+3.57	+5.25	+6.61	+3.34	+1.83	-3.39	-1.15	-30.77

รายได้จากผู้เยี่ยมชมชาวไทยท่องเที่ยวภายในประเทศและอัตราการเปลี่ยนแปลง (Y-o-Y)

หน่วย: รายได้ (ล้านบาท)

ภูมิภาค	2560	2561	2562P	2561				2562				2563
	Y	Y	Y	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1P	Q2P	Q3P	Q4P	Q1P
กรุงเทพฯ	351,002.97	376,379.92	372,767.81	78,971.36	92,976.63	125,346.50	79,085.43	84,081.08	91,826.53	119,971.87	76,888.33	56,351.22
ภาคกลาง	46,817.76	50,897.59	51,996.80	10,610.06	12,323.07	12,051.33	15,913.13	11,265.08	12,814.23	11,989.59	15,927.90	6,864.68
ภาคเหนือ	126,664.22	137,099.91	138,607.43	38,119.50	28,596.36	23,427.52	46,956.53	39,110.12	28,942.18	22,816.75	47,738.38	30,783.05
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	82,881.16	92,769.41	95,720.44	23,876.53	21,067.46	21,492.57	26,332.85	25,513.57	22,352.81	21,253.48	26,600.58	17,600.87
ภาคตะวันออก	112,376.85	122,901.18	126,301.75	27,523.04	32,429.67	25,019.41	37,929.06	30,279.79	34,025.19	24,407.16	37,589.61	19,624.39
ภาคตะวันตก	85,884.18	92,522.87	95,742.39	20,995.84	19,655.53	19,971.63	31,899.87	22,878.72	20,593.27	19,960.43	32,309.97	16,249.40
ภาคใต้	183,986.15	198,771.22	202,798.33	58,846.72	46,979.86	42,612.80	50,331.84	63,153.90	49,269.93	41,423.13	48,951.37	41,689.85
รวม	989,613.29	1,071,342.10	1,083,934.95	258,943.05	254,028.58	269,921.76	288,448.71	276,282.26	259,824.14	261,822.41	286,006.14	189,163.46

หน่วย: % การเปลี่ยนแปลง (Y-o-Y)

ภูมิภาค	2560	2561	2562P	2561				2562				2563
	Y	Y	Y	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1P	Q2P	Q3P	Q4P	Q1P
กรุงเทพฯ	+9.09	+7.23	-0.96	+3.19	+8.03	+7.07	+10.85	+6.47	-1.24	-4.29	-2.78	-32.98
ภาคกลาง	+10.83	+8.71	+2.16	+13.04	+8.33	+8.05	+6.79	+6.17	+3.99	-0.51	+0.09	-39.06
ภาคเหนือ	+10.21	+8.24	+1.10	+7.57	+6.69	+8.50	+9.63	+2.60	+1.21	-2.61	+1.67	-21.29
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	+17.31	+11.93	+3.18	+11.28	+9.83	+10.22	+15.79	+6.86	+6.10	-1.11	+1.02	-31.01
ภาคตะวันออก	+12.80	+9.37	+2.77	+13.66	+8.93	+7.12	+8.26	+10.02	+4.92	-2.45	-0.89	-35.19
ภาคตะวันตก	+20.82	+7.73	+3.48	+10.72	+9.46	+4.73	+6.71	+8.97	+4.77	-0.06	+1.29	-28.98
ภาคใต้	+10.35	+8.04	+2.03	+7.61	+9.95	+7.43	+7.30	+7.32	+4.87	-2.79	-2.74	-33.99
รวม	+11.57	+8.26	+1.18	+7.59	+8.61	+7.36	+9.40	+6.70	+2.28	-3.00	-0.85	-31.53

หมายเหตุ: P หมายถึง ข้อมูลเบื้องต้น (ณ เดือนมิถุนายน 2563) อาจมีการปรับปรุงภายหลัง
ที่มา: กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ปี พ.ศ. 2561 - 2563P และอัตราการเปลี่ยนแปลง (Y-o-Y)

หน่วย: จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)

Country of Nationality	2561	2562P	2562				2563
	Y	Y	Q1P	Q2P	Q3P	Q4P	Q1P
East Asia	25,970,856	27,259,855	6,932,426	6,469,672	7,103,042	6,754,715	3,735,097
Europe	6,760,331	6,719,114	2,439,791	1,098,143	1,160,305	2,020,875	2,074,597
Other	5,447,007	5,818,437	1,423,029	1,406,286	1,433,038	1,556,084	881,880
Grand Total	38,178,194	39,797,406	10,795,246	8,974,101	9,696,385	10,331,674	6,691,574

หน่วย: % การเปลี่ยนแปลง (Y-o-Y)

Country of Nationality	2561	2562P	2562				2563
	Y	Y	Q1P	Q2P	Q3P	Q4P	Q1P
East Asia	+8.91	+4.96	+3.12	+0.17	+9.41	+7.26	-46.12
Europe	+3.78	-0.61	-2.15	-0.74	-2.20	+2.36	-14.97
Other	+4.12	+6.82	+4.46	+9.66	+5.09	+8.16	-38.03
Grand Total	+7.27	+4.24	+2.05	+1.43	+7.23	+6.40	-38.01

หมายเหตุ: P หมายถึง ข้อมูลเบื้องต้น (ณ เดือนมิถุนายน 2563) อาจมีการปรับปรุงภายหลัง
ที่มา: กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ ปี พ.ศ. 2561 - 2563P และอัตราการเปลี่ยนแปลง (Y-o-Y)

หน่วย: รายได้ (ล้านบาท)

Country of Nationality	2561	2562P	2562				2563
	Y	Y	Q1P	Q2P	Q3P	Q4P	Q1P
East Asia	1,057,570.91	1,112,928.53	295,373.93	244,785.68	303,595.56	269,173.36	141,230.02
Europe	472,961.17	461,478.75	172,902.78	69,994.21	81,861.42	136,720.34	139,468.86
Other	345,604.82	358,960.95	88,668.90	80,846.56	91,218.30	98,227.19	51,314.15
Grand Total	1,876,136.90	1,933,368.23	556,945.61	395,626.45	476,675.28	504,120.89	332,013.03

หน่วย: %การเปลี่ยนแปลง (Y-o-Y)

Country of Nationality	2561	2562P	2562				2563
	Y	Y	Q1P	Q2P	Q3P	Q4P	Q1P
East Asia	+3.25	+5.23	+4.98	+0.69	+10.40	+4.35	-52.19
Europe	+1.80	-2.43	-1.94	+0.06	-3.94	-3.37	-19.34
Other	+0.98	+3.86	+2.38	+9.82	+0.97	+3.22	-42.13
Grand Total	+2.46	+3.05	+2.33	+2.31	+5.80	+1.92	-40.39

หมายเหตุ: P หมายถึง ข้อมูลเบื้องต้น (ณ เดือนมิถุนายน 2563) อาจมีการปรับปรุงภายหลัง
ที่มา: กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

การระบาดของโควิด-19

รุนแรงสุดในรอบหลายทศวรรษ

โรคไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ หรือโควิด-19 (COVID-19) เป็นไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่แพร่กระจายจากคนสู่คนที่กำลังแพร่ระบาดในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก ณ ขณะนี้นับได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่ร้ายแรงที่สุดในรอบหลายทศวรรษ เมื่อเทียบกับโรคระบาดอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในที่ต่าง ๆ ทั่วโลกในช่วงระยะเวลากว่า 20 ปีที่ผ่านมา การระบาดของโรคโควิด-19 นี้ได้ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและชีวิตของประชาชนทั่วโลกจำนวนมาก และยังไม่แนับรวมถึงมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทั่วโลก

นับตั้งแต่ต้นปี 2563 การระบาดของโรคโควิด-19 สถานการณ์การระบาดที่ยาวนานกว่า 6 เดือน ในหลายประเทศยังไม่คลี่คลาย โดยสถานการณ์เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2563 จากข้อมูลสถิติการพบผู้ติดเชื้อโควิด-19 ทั่วโลก ขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization; WHO) พบผู้ติดเชื้อโควิด-19 มีจำนวนสูงกว่า 10.92 ล้านคน กว่า 213 ประเทศและเขตการปกครองพิเศษทั่วโลก มีผู้เสียชีวิตจำนวนสูงกว่า 5 แสนคน และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยการระบาดในภูมิภาคอเมริกายังพบผู้ติดเชื้อในอัตราที่สูงต่อเนื่อง เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา พบผู้ติดเชื้อมากเป็นอันดับ 1 ของโลก

ซึ่งพบผู้ติดเชื้อสูงถึง 2.72 ล้านคน เช่นเดียวกับประเทศบราซิล พบผู้ติดเชื้อมากเป็นอันดับ 2 ของโลก 1.49 ล้านคน นอกจากนี้ในภูมิภาคยุโรป ได้แก่ ประเทศรัสเซียและภูมิภาคเอเชีย เช่น ประเทศอินเดีย เป็นต้น หากย้อนกลับไปในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่เกิดการระบาดของโรคซาร์ส (SARS) หรือโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันอย่างรุนแรง เมื่อปี พ.ศ. 2546 ซึ่งเกิดการแพร่ระบาดครั้งแรกที่มณฑลกว่างตุง ประเทศจีน โดยขณะนั้นพบว่า โรคซาร์ส (SARS) ได้มีการแพร่ระบาดไปใน 29 ประเทศ และมีผู้ติดเชื้อจำนวนประมาณ 8,096 คน ซึ่งการระบาดของโรคซาร์ส (SARS) ในหลายประเทศทำให้ทาง WHO ประกาศเตือนการระบาดของโรคซาร์ส (SARS) ให้เป็นการระบาดทั่วไปที่เริ่มใหญ่และแพร่กระจายออกไปยังเมืองต่าง ๆ หรือที่เรียกว่า Epidemic อย่างไรก็ดี จากข้อมูลขององค์การอนามัยโลก พบว่าการระบาดยุติเมื่อเดือนกรกฎาคม 2549

และในปี 2552 ได้เกิดการระบาดโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ A(H1N1) เริ่มพบเมื่อประมาณเดือนมกราคม 2552 ที่ประเทศเม็กซิโก และเดือนเมษายน 2552 ในประเทศสหรัฐอเมริกา และส่วนใหญ่ในทวีป

อเมริกาเหนือ หลังจากนั้นก็มีกระบาดไปทั่วโลก ซึ่งการระบาดในครั้งนั้นพบว่าจำนวนผู้ติดเชื้อคิดเป็นสัดส่วน 24% ของจำนวนประชากรโลก และมีผู้เสียชีวิต 284,000 คน ทำให้องค์การอนามัยโลกได้ยกระดับให้เป็นโรคระบาดใหญ่ทั่วโลก (Pandemic) ซึ่งมีระดับการแพร่ระบาดที่รุนแรงกว่า Epidemic อย่างไรก็ดี ปัจจุบันโรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ A(H1N1) กลายเป็นโรคประจำถิ่นจะระบาดตามฤดูกาลพบในช่วงฤดูฝนและฤดูหนาว

นอกจากนี้ ยังพบการระบาดของโรคอื่น ๆ อาทิ โรคอีโบล่า (Ebola) ซึ่งมีการระบาดมาตั้งแต่ปี 2519 แต่ระบาดหนักในปี 2557 ที่ประเทศกินี การระบาดส่วนใหญ่อยู่ในทวีปแอฟริกา โดยพบผู้ติดเชื้อ 10 ประเทศ และจำนวนผู้ติดเชื้อ 31,033 ราย ซึ่งโรคดังกล่าวจะมีอัตราการตายที่สูงกว่าโรคระบาดอื่น โดยอัตราการตายอยู่ที่ 56% และปัจจุบันยังพบผู้ติดเชื้อใหม่เพิ่มขึ้นในประเทศในภูมิภาคแอฟริกา หรือ การระบาดและโรคทางเดินหายใจโรคเมอร์ส (MERS-CoV) ซึ่งส่วนใหญ่ระบาดในประเทศในแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียนซึ่งโรคเหล่านี้ส่วนใหญ่การแพร่ระบาดจำกัดอยู่ในเฉพาะภูมิภาคทำให้ผลกระทบของโรคระบาดดังกล่าวยังจำกัดอยู่เฉพาะพื้นที่

การระบาดของโรคโควิด-19 เป็นสถานการณ์ที่ร้ายแรงที่สุดในรอบหลายทศวรรษ เมื่อเทียบกับโรคระบาดอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นทั่วโลกในช่วงระยะเวลากว่า 20 ปีที่ผ่านมา

ตารางแสดงการระบาดของโรคในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา

โรคระบาด	จำนวนประเทศ และเขตปกครองพิเศษที่พบผู้ติดเชื้อ	จำนวนผู้ติดเชื้อ	จำนวนผู้เสียชีวิต	อัตราการตาย
• โรคซาร์ส (SARs) เริ่มพบเมื่อประมาณเดือนพฤศจิกายน 2546 ที่มณฑลกวางตุ้ง ประเทศจีน การระบาดยุติเมื่อเดือนกรกฎาคม 2549	29	ผู้ติดเชื้อ 8,096 คน	ผู้เสียชีวิต 774 ราย	15%
• โรคไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ A(H1N1) เริ่มพบเมื่อประมาณเดือนมกราคม 2552 ที่ประเทศเม็กซิโก และเดือนเมษายน ประเทศสหรัฐอเมริกา กลายเป็นโรคที่มีการระบาดตามฤดูกาล พบในช่วงฤดูฝนและฤดูหนาว	60	ผู้ติดเชื้อ 24% ของจำนวนประชากรโลก	ผู้เสียชีวิต 284,000 ราย	0.2%
• โรคอีโบล่า (Ebola) พบการระบาดมาตั้งแต่ประมาณปี 2519 แต่ระบาดหนักในปี 2557 ส่วนใหญ่ทางตะวันตกของภูมิภาคแอฟริกา ปัจจุบันยังพบผู้ติดเชื้อใหม่สาธารณรัฐคองโก	10	ผู้ติดเชื้อ 31,033 ราย (พ.ศ. 2519 - 2563)	ผู้เสียชีวิต 12,913 ราย (พ.ศ. 2519 - 2563)	56%
• โรคทางเดินหายใจ Mers-CoV พบเมื่อประมาณเดือนกันยายน 2555 ส่วนใหญ่ในแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ปัจจุบันยังพบผู้ติดเชื้อที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย	27	ผู้ติดเชื้อ 2,494 ราย	ผู้เสียชีวิต 858 ราย	34.4%
• โรคโควิด-19 (COV-19) พบเมื่อประมาณปลายเดือนธันวาคม 2562 ที่ผ่านมา ในเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน	213*	ผู้ติดเชื้อมากกว่า 10 ล้านคน*	ผู้เสียชีวิตมากกว่า 5 แสนราย	-

ที่มา: Centers for Disease Control and Prevention (CDC), World Health Organization (WHO)

*ข้อมูล ณ วันที่ 29 มิถุนายน 2563

สำหรับการระบาดของโรคโควิด-19 ในหลายประเทศทั่วโลกครั้งนี้ มีความแตกต่างจากการระบาดของโรคระบาดอื่น ๆ ที่เคยเกิดขึ้นในอดีตที่ผ่านมา โดยการระบาดของเชื้อโควิด-19 พบเมื่อประมาณปลายเดือนธันวาคม 2562 ที่ผ่านมานี้ ในเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน และเป็นศูนย์กลางการระบาดของโรค โดยในช่วงเดือนมกราคม 2563 โรคโควิด-19 ได้ระบาดไปในหลายเมืองในประเทศจีน จนเป็นผลทำให้รัฐบาลจีนได้ยกระดับมาตรการการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อในประเทศ อาทิ การประกาศใช้มาตรการปิดเมือง โดยให้ประชาชนอาศัยอยู่ในเคหสถาน การปิดสถานศึกษา เป็นการชั่วคราว ระบบการคมนาคมขนส่งสาธารณะหยุดให้บริการ รวมถึงการให้บริษัทนำเที่ยวทั่วประเทศหยุดดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยว หยุดขายตั๋วเครื่องบิน โรงแรม และห้ามนำนักท่องเที่ยวจีนเดินทางในต่างประเทศทั่วโลก เพื่อควบคุมไม่ให้เกิดการระบาดในต่างประเทศ เป็นต้น

แต่สถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ไม่ได้หยุดเพียงแค่นี้ในประเทศจีน แต่ได้ระบาดเป็นวงกว้างไปยังหลายประเทศทั่วโลกในทุกภูมิภาคของโลก ทำให้เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2563 ทางองค์การอนามัยโลก ประกาศให้โควิด-19 เป็นโรคระบาดใหญ่ทั่วโลก (Pandemic) โดยเฉพาะประเทศในภูมิภาคยุโรปที่พบจำนวนผู้ติดเชื้อเร่งตัวขึ้นอย่างรวดเร็วอย่างในอิตาลี สเปน เยอรมัน และฝรั่งเศส เป็นต้น จึงตามมาด้วยการประกาศว่าภูมิภาคยุโรปได้กลายเป็นศูนย์กลางการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 แทนประเทศในภูมิภาคเอเชีย นอกจากนี้ ยังพบการระบาดของโควิด-19 ในภูมิภาคอเมริกาเหนือ อย่างประเทศสหรัฐอเมริกา ที่พบจำนวนผู้ติดเชื้อโควิด-19 สูง และภูมิภาคเอเชียที่พบผู้ติดเชื้อจำนวนมาก เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินเดีย เป็นต้น ทำให้รัฐบาลหลายประเทศได้ยกระดับมาตรการ

การควบคุมและป้องกันการระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งความเข้มข้นของมาตรการจะต่างกันในแต่ละประเทศ โดยมาตรการที่หลายประเทศส่วนใหญ่นำมาใช้ เช่น การขอความร่วมมือให้ประชาชนอยู่ในที่อยู่อาศัย การให้ร้านค้าหลายประเภทหยุดการให้บริการชั่วคราว ภาคธุรกิจส่วนใหญ่ใช้นโยบายให้พนักงานทำงานที่บ้าน หรือ (Work from Home) และบางประเทศมีการประกาศจำกัดการเดินทางระหว่างเมืองในประเทศ นอกจากนี้ยังมีมาตรการปิดประเทศ โดยมีทั้งการปิดพรมแดนระหว่างประเทศ รวมถึงการปิดน่านฟ้า โดยระงับการเดินทางเข้าประเทศของชาวต่างชาติเป็นการชั่วคราว

อย่างไรก็ดี นับจากที่เริ่มมีการระบาดของโควิด-19 เมื่อต้นปี 2563 จนถึงขณะนี้สถานการณ์โควิด-19 ในหลายประเทศคลี่คลายลง เมื่อวัดจากจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่ที่ลดลง อาทิ จีน เกาหลีใต้ นิวซีแลนด์ ออสเตรเลีย รวมถึงประเทศไทย เมื่อสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ดีขึ้น ทำให้รัฐบาลประเทศต่าง ๆ ได้ผ่อนคลายมาตรการปิดเมือง เพื่อให้ประชาชนดำเนินกิจกรรมได้ตามปกติ การให้นักเรียนกลับเข้าเรียนในโรงเรียน การอนุญาตให้ธุรกิจ/ร้านค้าบางประเภทกลับมาเปิดให้บริการได้ แต่ยังคงอยู่ภายใต้กฎระเบียบในการกำกับและป้องกันการระบาดของโควิด-19 อีกครั้ง อาทิ การให้ประชาชนใส่หน้ากากเมื่อออกมาในที่สาธารณะ การตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายในสถานที่ต่าง ๆ ภาครัฐกิจบริการต้องคำนึงถึงการเว้นระยะห่างทางสังคม เช่น ธุรกิจร้านอาหารที่ต้องจัดที่นั่งให้มีระยะห่างตามที่ทางการกำหนด หรือการแข่งขันกีฬาที่กลับมาดำเนินการแข่งขันได้แต่ยังไม่อนุญาตให้มีผู้เข้าชม เป็นต้น

แต่กระนั้นก็ดี ความเสี่ยงการกลับมาระบาดของใหม่อีกรอบยังมีสูง เห็นได้ว่าภายหลังจากที่บางประเทศได้ผ่อนคลายมาตรการ อาทิ ศรีลังกา เกาหลีใต้ และจีน เป็นต้น จำนวนผู้ติดเชื้อได้กลับมาเพิ่มจำนวนเพิ่มขึ้น ซึ่งสร้างความกังวลอย่างมากทำให้ทางการจำเป็นต้องกลับมาใช้มาตรการจำกัดอีกครั้ง

โควิด-19 ผลต่อการท่องเที่ยวโลกและธุรกิจในห่วงโซ่ของการท่องเที่ยว

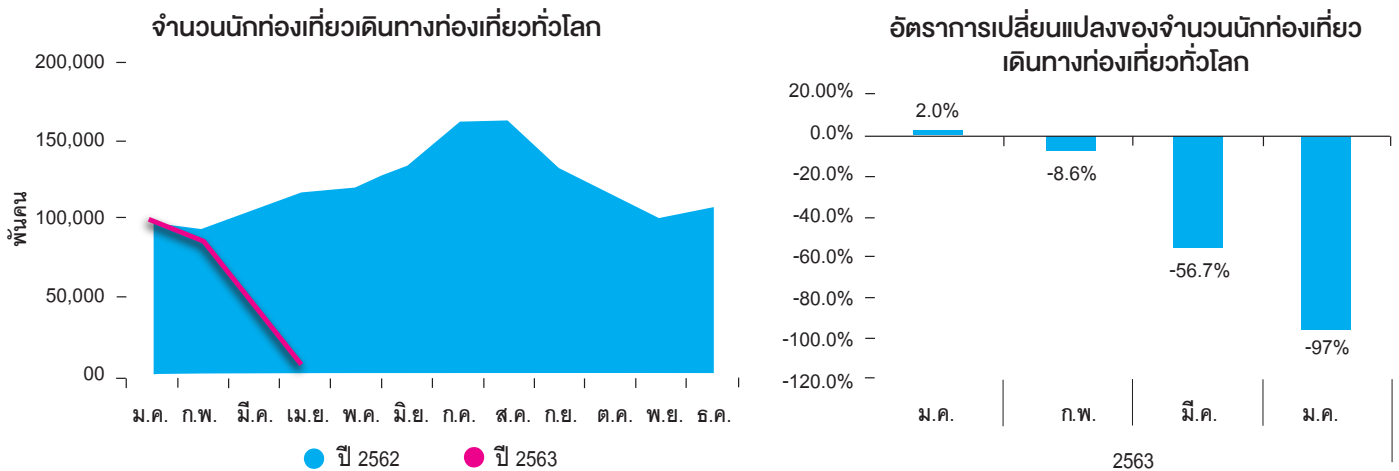
คงปฏิเสธไม่ได้ว่า การระบาดของโควิด-19 ในครั้งนี้ ได้ส่งผลกระทบต่อทำให้กิจกรรมเศรษฐกิจทั่วโลกต้องหยุดชะงักลงชั่วขณะหนึ่ง รวมถึงผลกระทบต่อกิจกรรมเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวของโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะเมื่อรัฐบาลในหลายประเทศได้ใช้มาตรการควบคุมการเดินทางเข้าออกประเทศของชาวต่างชาติ (Travel Restrictions) โดยหลายประเทศเลือกใช้มาตรการปิดประเทศโดยระงับการเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นการชั่วคราว เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดในประเทศ รวมถึงประเทศไทยได้ใช้แนวทางควบคุมการเดินทางเข้าประเทศทางอากาศเริ่มมีผลบังคับใช้ รวมถึงการปิดด่านชายแดนทั่วประเทศ

แม้จะมีบางประเทศที่ใช้มาตรการเฉพาะประเทศ โดยจำกัดการเดินทางเข้าประเทศของชาวต่างชาติที่เดินทางมาจากประเทศที่มีการระบาดของโควิด-19 อาทิ กัมพูชา กรีซ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เป็นต้น แต่ผู้ที่เดินทางเข้ามาต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ อาทิ การกักตัวในโรงแรม หรือที่พักเป็นเวลา 14 วัน ตามที่กำหนด เป็นต้น ทำให้ไม่เอื้อต่อการเดินทางท่องเที่ยวมากนัก

“การระบาดของโควิด-19 กระทบธุรกิจบริการในห่วงโซ่ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว...คาดในช่วงครึ่งแรกของปี 2563 รายได้ท่องเที่ยวโลกหายไปกว่า 500 พันล้านเหรียญสหรัฐ”

การเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวทั่วโลกในช่วง 4 เดือนแรกของปี 2563

ที่มา: UNWTO

สำหรับผลจากการระบาดของโควิด-19 และมาตรการการปิดประเทศทำให้การเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศต้องหยุดชะงักลง เห็นได้จากข้อมูลสถิติการท่องเที่ยวโลกขององค์การการท่องเที่ยวโลก พบว่าในช่วง 4 เดือนแรกของปี 2563 ที่ผ่านมา จำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวทั่วโลกหดตัวประมาณ 43.8% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน หรือคิดเป็นจำนวนนักท่องเที่ยวหายไปประมาณ 182.21 ล้านคน ขณะที่คิดเป็นรายได้ในภาคการท่องเที่ยวของโลกหายไปไม่ต่ำกว่า 200 พันล้านเหรียญสหรัฐ

โดยในเดือนเมษายน 2563 ที่ผ่านมา จำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวทั่วโลกหดตัวถึง 97.0% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน หรือมีจำนวนเพียง 3.59 ล้านคน เนื่องจากในช่วงเดือนเมษายนเป็นช่วงที่มีการแพร่ระบาดของอย่างรุนแรงของโรค และในหลายประเทศยังมีการใช้มาตรการปิดเมืองและมาตรการปิดประเทศอย่างเข้มข้น และเดือนพฤษภาคม น่าจะยังลดลงในระดับที่ใกล้เคียงกับเดือนเมษายน ที่ผ่านมา

นอกจากนี้ ภาคธุรกิจทั้งทางตรงและทางอ้อมที่อยู่ในห่วงโซ่ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโลก รวมไปถึงภาคแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เห็นได้จากเครื่องชี้ธุรกิจในภาคการท่องเที่ยวของโลกสะท้อนภาพรายได้ที่ลดลงเป็นประวัติการณ์ อย่างธุรกิจสายการบินเป็นหนึ่งในธุรกิจท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบทำให้หลายสายการบินต้องหยุดการให้บริการทั้งเส้นทางในประเทศและระหว่างประเทศเป็นการชั่วคราว และตามมาด้วยการปรับลดพนักงานเพื่อประคับประคองธุรกิจ ซึ่งเห็นได้จากรายงานของ International Air Transport Association (IATA) ที่พบว่า ปริมาณการขนส่งผู้โดยสารคิดเป็นคนกิโลเมตรทั่วโลก (Revenue Passenger Kilometers: RPKs) ในช่วง 3 เดือนแรกของปี 2563 ลดลงกว่า 21.5% ขณะที่ในเดือนเมษายน ปริมาณการขนส่งผู้โดยสารคิดเป็นคนกิโลเมตรทั่วโลก (Revenue Passenger Kilometers: RPKs) ลดลง 94.3% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ซึ่งเป็นการลดลงในระดับต่ำที่สุดในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา นอกจากนี้ ยังพบว่าในหลายธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยว อย่างธุรกิจโรงแรมและที่พักได้รับผลกระทบ

รุนแรงเช่นเดียวกัน โดยโรงแรมและที่พักหลายแห่งต้องปิดให้บริการที่พักชั่วคราว รวมถึงธุรกิจนำเที่ยวทั้งออนไลน์และออฟไลน์ ธุรกิจร้านค้าของที่ระลึกและร้านอาหารในสถานที่ท่องเที่ยว ต่างได้รับผลกระทบอย่างหนัก

โดยปกติแล้ว ในช่วงครึ่งแรกของปี การเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวทั่วโลกจะสร้างรายได้ให้กับการท่องเที่ยวรวมกันแล้วเฉลี่ยประมาณ 700 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ประเมินจากสถิติของ UNWTO) อย่างไรก็ดี จากจำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกเดินทางลดลงอย่างมาก ดังนั้นคาดว่า ในช่วงครึ่งแรกของปี 2563 นี้ รายได้การท่องเที่ยวของโลกน่าจะสูญเสียไปแล้วไม่ต่ำกว่า 500 พันล้านเหรียญสหรัฐ สำหรับทิศทางการท่องเที่ยวของโลก ในช่วงครึ่งหลังของปี 2563 ยังต้องติดตามสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 และมาตรการต่าง ๆ ของรัฐบาลในแต่ละประเทศที่จะให้กิจกรรมการเดินทางท่องเที่ยวทั้งในประเทศและการเดินทางระหว่างประเทศสามารถกลับมาฟื้นตัวได้ตามลำดับ

มาตรการการปิดประเทศทำให้การเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศต้องหยุดชะงักลง ในช่วง 4 เดือนแรกของปี 2563 จำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวทั่วโลกหดตัวประมาณ 43.8%

โควิด-19 คลี่คลาย หลายประเทศจัดทำแผนฟื้นฟูการท่องเที่ยวพร้อมผ่อนคลายมาตรการปิดประเทศ

สถานการณ์โควิด-19 ในบางประเทศเริ่มผ่อนคลายจากจำนวนผู้ติดเชื้อที่ลดลง ทำให้รัฐบาลหลายประเทศพิจารณาผ่อนปรนมาตรการควบคุมการเดินทาง เพื่อให้ภาคภาคธุรกิจท่องเที่ยวสามารถกลับมาดำเนินการได้อีกครั้ง เนื่องจากโครงสร้างเศรษฐกิจของหลายประเทศเป็นระบบที่พึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยว รัฐบาลหลายประเทศจึงมีนโยบายในการฟื้นฟูภาคการท่องเที่ยว โดยวางกรอบนโยบายการท่องเที่ยวปลอดภัยเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวปฏิบัติตาม รวมถึงการออกนโยบายการให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการท่องเที่ยว อาทิ การเพิ่มสภาพคล่องและลดภาระรายจ่ายของผู้ประกอบการธุรกิจ ผ่านนโยบายการคลัง เป็นต้น ซึ่งแนวทางที่ประเทศต่าง ๆ ได้ดำเนินการสามารถสรุปได้ ดังนี้

- **ประเทศนอร์เวย์** ปรับลดภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการขนส่งผู้โดยสาร ที่พัก กิจกรรมทางวัฒนธรรมและสถานที่ท่องเที่ยว โดยลดลงจาก 12% เป็น 8% จนถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2563

- **ประเทศเยอรมนี** ได้ลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มในช่วงครึ่งหลังของปี 2563 สนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

- **ประเทศบัลแกเรีย** ลดภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับร้านอาหารและสถานประกอบการบันเทิงในภาคการท่องเที่ยว โดยปรับลดลงเหลือ 9% ณ ฤดูร้อนนี้จนถึงสิ้นปี 2564

- **ประเทศเอกวาดอร์** เลื่อนการชำระภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นเวลา 6 เดือน การเลื่อนเวลาชำระเงินและภาษีปี 2562 สำหรับ บริษัทขนาดเล็ก สายการบินที่พักและ ธุรกิจอาหาร

- **สาธารณรัฐเชเชลส์** ได้เลื่อนการชำระภาษีความรับผิดชอบต่อสังคม ภาษีการตลาดการท่องเที่ยวและภาษีธุรกิจ

- **ประเทศไทย** โดยทางการไทยได้ออกมาตรการช่วยเหลือผู้ประกอบการ ได้แก่ 1. มาตรการด้านการเงิน โดยได้ความร่วมมือกับทั้งทางสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐและธนาคารพาณิชย์ อาทิ มาตรการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ หรือซอฟท์โลน ช่วยเหลือผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการระบาดของไวรัสโควิดและที่เกี่ยวข้องเนื่อง มาตรการพักเงินต้น และการผ่อนภาระดอกเบี้ย ขยายระยะเวลาการชำระหนี้ การปรับโครงสร้างหนี้สำหรับลูกหนี้

ที่ยังไม่เป็นหนี้เสีย (เอ็นพีแอล) และลูกหนี้ที่เริ่มเป็นเอ็นพีแอล หรือได้รับผลกระทบ โดยจะให้มีการยืดเวลาชำระหนี้ ลดอัตราดอกเบี้ย ขยายเวลาการกู้เงินให้เป็นระยะเวลายาวมากขึ้น รวมถึงลดค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น 2. มาตรการด้านภาษี ยกตัวอย่างเช่น มาตรการลดอัตราภาษีหัก ณ ที่จ่ายให้กับผู้ประกอบการเป็นการชั่วคราว เพื่อเพิ่มสภาพคล่องให้ผู้ประกอบการ มาตรการภาษีเพื่อลดดอกเบี้ยจ่ายให้ผู้ประกอบการเอสเอ็มอีที่เข้าร่วมโครงการสินเชื่อพิเศษซอฟท์โลน มาตรการส่งเสริมการจ้างงาน ให้ผู้ประกอบการเอสเอ็มอี เป็นต้น

นอกจากนี้ รัฐบาลในหลายประเทศยังได้ให้ความสำคัญในการจัดทำแผนฟื้นฟูความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว และแผนการกระตุ้นตลาดท่องเที่ยว จัดทำแคมเปญส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ เช่น

- **ประเทศบัลแกเรีย** ออกแผนมาตรการสนับสนุนการท่องเที่ยวของประเทศ เช่น การให้เงินช่วยเหลือเป็นมูลค่า 35 ยูโรต่อที่นั่งให้กับผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่ใช้สายการบินบัลแกเรียสำหรับเที่ยวบินเช่าเหมาลำมาบัลแกเรียเพื่อการท่องเที่ยว การลดราคาของอุปกรณ์เสริมชายหาด อย่างน้อย 50% เมื่อเทียบกับฤดูร้อนที่ผ่านมา หรือไม่มีค่าธรรมเนียมสัมปทาน การออกบัตรกำนัลสำหรับการท่องเที่ยวภายในประเทศแก่เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่

- **ประเทศเชโกสโลวาเกีย** รัฐบาลได้วางแผนโครงการบัตรกำนัลที่เรียกว่า "Vacation in Czechia" เพื่อสนับสนุน การท่องเที่ยวในประเทศในช่วงฤดูร้อน โดยให้บัตรกำนัลสำหรับที่พักและอาหารนำจะรวมมูลค่า 10,000 CZK โดยรัฐ นายจ้างและลูกจ้างจะต้องจ่ายส่วนหนึ่ง

- **ประเทศสโลวาเนีย** บัตรกำนัลสำหรับประชาชนใช้ในสถานที่ท่องเที่ยวในสโลวีเนียจนถึงสิ้นปี 2020 (มูลค่า 200 ยูโรสำหรับผู้ที่มีอายุมากกว่า 18 ปี และ 50 ยูโร สำหรับเด็กหรือผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปี)

- **ประเทศญี่ปุ่น** เตรียมออกแคมเปญ Go To Travel โดยคาดว่าจะมีเงินอุดหนุนสูงถึง 20,000 เยน (US\$190) ต่อวันโดยให้ส่วนลดหรือบัตรกำนัลสำหรับโรงแรมร้านอาหารการขนส่งและสถานที่ท่องเที่ยวสำหรับผู้เดินทางภายในประเทศ

- **ประเทศไทย** มาตรการกระตุ้นภาคการท่องเที่ยวในประเทศเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการท่องเที่ยว ได้แก่ โครงการ "เราเที่ยวด้วยกัน" โดยรัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายโรงแรมที่พักในอัตราร้อยละ 40 ของค่าห้องพัก แต่ไม่เกิน 3,000 บาทต่อคืน และสนับสนุนค่าอาหารและค่าใช้จ่ายสถานที่ท่องเที่ยวที่เข้าร่วมโครงการมูลค่า 600 บาทต่อห้องต่อคืน และรัฐบาลสนับสนุนการเดินทางของประชาชน โดยการจำหน่ายบัตรโดยสารของผู้ประกอบการสายการบินในประเทศไทยในอัตราร้อยละ 40 แต่ไม่เกิน 1,000 บาท โดยการจองห้องพัก 1 ห้อง จะได้รับสิทธิ์โดยสารจำนวนไม่เกิน 2 ใบ และรัฐบาลยังได้สนับสนุนค่าเดินทางของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) รวม 1,200,000 คน ให้เดินทางโดยใช้บริการกับบริษัทนำเที่ยว โดยรัฐจะสนับสนุนไม่เกินคนละ 2,000 บาท สำหรับการเดินทางไม่น้อยกว่า 2 วัน 1 คืน โดยมีระยะเวลาการดำเนินโครงการตั้งแต่เดือนกรกฎาคม-ตุลาคม 2563

- นอกจากนี้ รัฐบาลอิตาลี ไชซ์แลนด์ ลิทัวเนียและสาธารณรัฐเกาหลี บัตรกำนัลท่องเที่ยวสำหรับครอบครัวเพื่อใช้ในการเดินทางภายในประเทศ

การทำสัญญาความร่วมมือ การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ เพื่อลดอุปสรรคการเดินทางเที่ยว

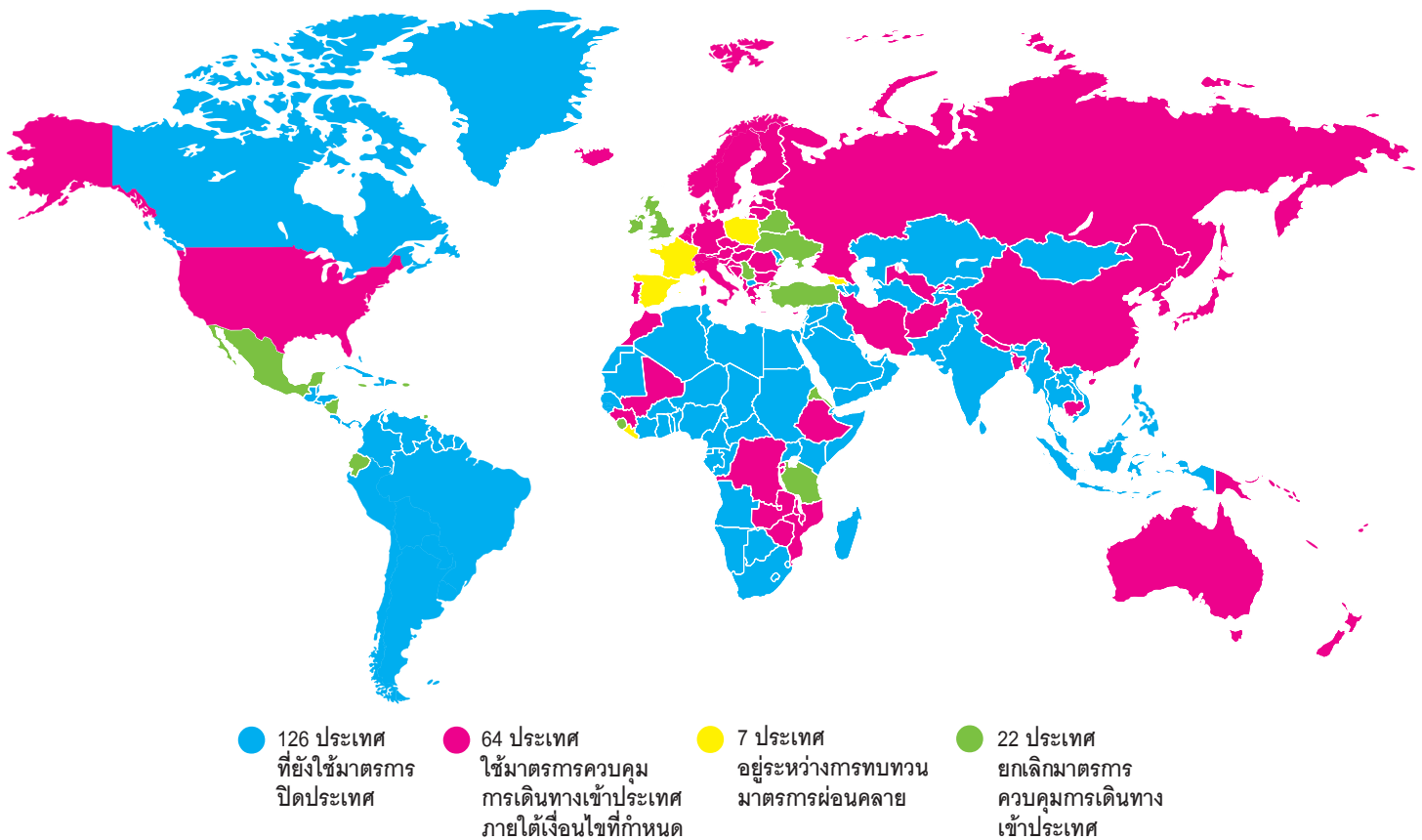
นอกจากมาตรการการส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศแล้ว ขณะนี้ รัฐบาลหลายประเทศเริ่มมีนโยบายผ่อนคลายนโยบายการเดินทางระหว่างประเทศ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้

จากข้อมูลบนเว็บไซต์ KAYAK ณ วันที่ 19 มิถุนายน 2563 พบว่ามี 126 ประเทศที่ยังใช้มาตรการเข้มงวด อาทิ แคนาดา บราซิล ซาอุดีอาระเบีย โอมาน อินโดนีเซีย อินเดีย มาเลเซีย และไทย เป็นต้น โดยประเทศเหล่านี้ยังคงระงับเที่ยวบินพาณิชย์เข้าประเทศ และชาวต่างชาติเดินทางเข้าประเทศ อย่างไรก็ตาม หากการระบาดของโควิด-19 ในประเทศเหล่านี้มีแนวโน้มดีขึ้น รัฐบาลน่าจะผ่อนคลายนโยบายลงในระยะข้างหน้า

สำหรับประเทศที่มีการผ่อนปรนมาตรการควบคุมการเดินทางเข้าประเทศ 64 ประเทศ ยังมีข้อปฏิบัติที่เข้มงวดต่อผู้ที่เดินทางเข้าประเทศ เช่น การอนุญาตให้เดินทางเข้าเฉพาะบางประเทศ โดยมีเงื่อนไขที่กำหนดแตกต่างกันไป อาทิ ประเทศกัมพูชา ได้ระงับวีซ่าสำหรับประเทศที่ได้รับการยกเว้น การขอวีซ่าหน้าด่าน (Visa on Arrival) และวีซ่าอิเล็กทรอนิกส์ (e-Visa) สำหรับชาวต่างชาติที่เดินทางมากัมพูชาทุกคนยกเว้นนักท่องเที่ยวจะต้องมีใบรับรองแพทย์อย่างเป็นทางการที่ออกโดยประเทศต้นทางไม่เกิน 72 ชั่วโมง และหลักฐานการประกันทางการแพทย์ขั้นต่ำ 50,000 เหรียญสหรัฐฯ และเมื่อมาถึงกัมพูชาต้องได้รับการทดสอบหาเชื้ออีกครั้ง

แผนที่แสดงมาตรการการควบคุมการเดินทาง (Travel Restrictions Map)

ที่มา: <https://www.kayak.com/travel-restrictions>
ข้อมูล ณ วันที่ 19 มิถุนายน 2563

ในส่วนของประเทศเกาหลีใต้ได้ระงับวีซ่าประเภท 90 วัน สำหรับประเทศที่ได้รับการยกเว้น และมีรายละเอียดของข้อปฏิบัติการเดินทางที่ต่างกันไปในแต่ละประเทศ เช่น บุคคลสัญชาติมองโกเลีย รัสเซียและไทยถูกจำกัดไม่ให้ผ่านประเทศเกาหลีใต้ระหว่างทางไปหรือกลับจากประเทศดังกล่าว ชาวต่างชาติที่เดินทางมาถึงเกาหลีใต้จะต้องผ่านการทดสอบตรวจหาเชื้อ และกักกันตัวเองแบบบังคับเป็นเวลา 14 วัน ชาวต่างชาติทุกคนรวมถึงสมาชิกลูกเรือของสายการบินจะต้องกรอกแบบฟอร์มแจ้งสุขภาพและต้องติดตั้งแอปพลิเคชันติดตามตัว

และจากข้อมูลของ KAYAK พบว่า ขณะนี้ มี 24 ประเทศยกเลิกมาตรการควบคุมการเดินทางเข้า-ออกประเทศของชาวต่างชาติ แต่ก็อาจจะมีเงื่อนไขตามที่ทางการกำหนด อาทิ สหราชอาณาจักรไม่มีข้อจำกัดในการเข้าประเทศ แต่ยังคงมีการกักกัน 14 วันสำหรับผู้เดินทางมาถึงสหราชอาณาจักร และการตรวจสอบเที่ยวบินตรงเข้าสู่ประเทศจากบางพื้นที่ โดยผู้ที่เดินทางทุกคนที่เข้ามาในสหราชอาณาจักรจะต้องแสดงใบรับรองแพทย์ ขณะที่ประเทศยูเครนได้ยกเลิกการห้ามเข้าประเทศสำหรับชาวต่างชาติ โดยรัฐบาลยูเครนได้ยกเลิกการห้ามเข้าประเทศสำหรับชาวต่างชาติ ชาวต่างชาติจะได้รับอนุญาตให้เข้าประเทศยูเครนโดยต้องมีประกันสุขภาพครอบคลุมค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการรักษาโรคโควิด -19 ทั้งนี้ ชาวต่างชาติที่เดินทางมาจากประเทศที่มีความเสี่ยงของโรคโควิด-19 สูง อาจจะต้องถูกกักตัว

อย่างไรก็ดี หลายประเทศยังมีความกังวลต่อสถานการณ์โควิด-19 หากมีการผ่อนคลายกฎระเบียบการควบคุมการเดินทางเข้า-ออกประเทศของชาวต่างชาติ ทำให้มีบางประเทศได้ทำสัญญาความร่วมมือการท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มีความปลอดภัยจากการระบาดของโควิด-19 หรือมีอัตราการติดเชื้อที่ต่ำ หรือที่เรียกว่า Travel Bubble/Travel Bridges หรือ Corona Corridors เพื่อประชาชนของประเทศคู่สัญญาเดินทางไปมาสะดวกและยืดหยุ่นมากขึ้นอย่างการยกเลิกการกักตัว 14 วัน แต่มีมาตรการอื่น ๆ ตามข้อตกลงกันระหว่างประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการทำสัญญาความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคเดียวกันหรือประเทศที่มีพรมแดนติดกัน

โดยประเทศที่มีการทำสัญญาการเดินทางระหว่างประเทศที่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยวระหว่างกันได้ โดยไม่ต้องมีการกักตัว 14 วัน ส่วนใหญ่ที่เห็นเป็นรูปธรรมจะเป็นประเทศในภูมิภาคยุโรป ซึ่งหลังจากการระบาดของโควิด-19 ดีขึ้น หลายประเทศในยุโรปทยอยทำข้อตกลงระหว่างกัน เพื่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวในช่วงฤดูร้อนนี้ (ช่วงเดือนมิถุนายน-เดือนกันยายน ของทุกปี) ซึ่งเป็นช่วง High season ของการท่องเที่ยวในยุโรป อาทิ โดยประเทศในกลุ่มบอลติก ได้แก่ ลิทัวเนีย-ลัตเวีย-เอสโตเนีย เป็นกลุ่มประเทศแรก ๆ ที่เปิดให้มีการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างกัน ประเทศเดนมาร์กได้ทำข้อตกลงกับประเทศนอร์เวย์ เยอรมันและไอซ์แลนด์ และประเทศฟินแลนด์-เดนมาร์ก-นอร์เวย์-กลุ่มประเทศ Baltic เป็นต้น

ตารางแสดง ประเทศที่มีการทำสัญญาการเดินทางระหว่างประเทศ

กลุ่มประเทศที่มีการทำ Travel Baltic	รายละเอียด
กลุ่มประเทศ Baltic ได้แก่ ลิทัวเนีย-ลัตเวีย-เอสโตเนีย	• ลิทัวเนีย-ลัตเวีย-เอสโตเนีย เปิดพรมแดนระหว่างกัน โดยประชาชนและผู้อยู่อาศัยในประเทศแถบบอลติกสามารถเดินทางภายในภูมิภาคได้อย่างอิสระโดยไม่ต้องกักตัว 14 วัน • ชาวต่างชาติที่เดินทางมาจากประเทศอื่นยังคงต้องกักตัวเป็นเวลา 14 วัน
ประเทศโปแลนด์-ลิทัวเนีย	• ผ่อนคลายเฉพาะการเดินทางสำหรับนักธุรกิจและนักเรียน
ประเทศฟินแลนด์-เอสโตเนีย	• ผ่อนคลายเฉพาะการเดินทางสำหรับนักธุรกิจและนักเรียน
ประเทศเดนมาร์ก-นอร์เวย์ ประเทศเดนมาร์ก-เยอรมนี	• นักท่องเที่ยวเดินทางระหว่าง 2 ประเทศ ไม่ต้องกักตัว • นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเดนมาร์กห้ามค้างคืนในโคเปนเฮเกน
ประเทศเดนมาร์ก-ไอซ์แลนด์	• ทางเดนมาร์กยังคงแนะนำนักท่องเที่ยวเดนมาร์กให้หลีกเลี่ยงพื้นที่ในเมืองที่มีผู้อยู่อาศัยหนาแน่น จำนวน 750,000 คนขึ้นไป
ประเทศฟินแลนด์-เดนมาร์ก-นอร์เวย์-กลุ่มประเทศ Baltic	• นักท่องเที่ยวเดินทางระหว่าง 2 ประเทศ ไม่ต้องกักตัว • นักท่องเที่ยวจากประเทศสหภาพยุโรปอื่นๆ อาจได้รับอนุญาตหลังจากวันที่ 14 กรกฎาคม (คาดว่ารัฐบาลฟินแลนด์จะทบทวนข้อจำกัดอีกครั้งภายในสิ้นเดือนมิถุนายน)

นอกจากนี้ ประเทศจีนมีการทำสัญญาการเดินทางระหว่างประเทศเฉพาะในส่วนของการเดินทางเพื่อธุรกิจภายในภูมิภาค อาทิ จีน-เกาหลีใต้ (การเดินทางของนักธุรกิจ) จีน-สิงคโปร์ (การเดินทางของนักธุรกิจ) เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวทั้ง 2 ประเทศ โดยไม่ต้องมีการกักตัว 14 วันก็ตาม แต่มีเงื่อนไขอื่น ๆ กำหนด เช่น กำหนดเมืองที่สามารถเดินทางไปได้ อย่างข้อตกลงระหว่างจีน-เกาหลีใต้ โดยจีนเปิดให้เดินทางเฉพาะระหว่างกรุงโซล ไปยัง 10 เมืองในจีน เช่น ฉงชิ่ง เซี่ยงไฮ้ เทียนจิน เป็นต้น ต้องมีใบรับรองแพทย์ มีการตรวจร่างกายภายในเวลา 2 สัปดาห์ และควรมีการตรวจเชื้อโควิด-19 ใน 72 ชั่วโมงก่อนการเดินทาง เดินทางมาควรมีการตรวจเชื้อโควิด-19 รวมถึงต้องมีการประกันสุขภาพ และเมื่อเดินทางเข้ามาชาวต่างชาติต้องโหลดแอปพลิเคชันเพื่อง่ายต่อการติดตาม

อย่างไรก็ดี ในหลาย ๆ ประเทศมีแนวทางการทำข้อตกลงเพื่อให้ประชากรของทั้ง 2 ประเทศสามารถเดินทางระหว่างกันได้ ได้แก่ ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ ประเทศกรีซ-ไซปรัสอิสราเอล ประเทศ

เวียดนาม-จีน-เกาหลีใต้ ประเทศอินโดนีเซีย-จีน-ญี่ปุ่น-เกาหลีใต้-ออสเตรเลีย เป็นต้น

สำหรับประเทศไทย ได้พิจารณาการผ่อนคลายเป็นขั้นตอน โดยในช่วงแรกได้ขยายกลุ่มชาวต่างชาติที่สามารถเดินทางเข้าไทยเพิ่มเติมอีก 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) คู่สมรสและบุตร ผู้ที่ได้รับอนุญาตทำงานในราชอาณาจักร 2) ผู้มีสัญชาติไทย ซึ่งมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร 3) คู่สมรสต่างชาติและบุตรที่ขอยกกฎหมายของผู้มีสัญชาติไทย 4) ผู้ที่ไม่มีสัญชาติไทย แต่มีความจำเป็นต้องเข้ามารับการรักษาพยาบาลในประเทศไทยและมีผู้ติดตาม 5) นักเรียน นักศึกษาต่างชาติ และผู้ปกครองของบุคคลดังกล่าว และ 6) ผู้ที่ไม่มีสัญชาติไทยที่ได้รับอนุญาตให้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรตามข้อตกลงพิเศษกับประเทศเป้าหมาย ซึ่งกลุ่มนี้เป็นกลุ่มนักธุรกิจและความเชี่ยวชาญด้านเทคนิค โควตาที่กำหนดต้องสอดคล้องกับสถานที่พักที่รัฐกำหนด (ASQ) อาจกำหนดจำนวนไม่เกิน 200 คนต่อวัน โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2563

**องค์การการท่องเที่ยวของโลกคาดการณ์การท่องเที่ยว
ของโลก ปี 2563 มีโอกาสที่จะหดตัวสูงถึง
60%-80% กรณีเลวร้ายสุดคาดว่า การท่องเที่ยว
โลกหดตัวต่ำสุดในรอบ 34 ปี**

สำหรับทิศทางการท่องเที่ยวของโลกในช่วงที่เหลือของปีทาง
องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติมองว่า ในช่วงไตรมาส 2
ของปี 2563 น่าจะเป็นช่วงต่ำสุดของการท่องเที่ยวโลก ก่อนที่
สถานการณ์การเดินทางท่องเที่ยวน่าจะค่อย ๆ ทยอยฟื้นตัว อย่างไรก็ตาม
การฟื้นตัวของตลาดท่องเที่ยวในช่วงที่เหลือของปี 2563 ยังมี
หลายปัจจัยที่ต้องติดตาม อาทิ

1. สถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ในหลายประเทศอย่าง
ภูมิภาคอเมริกา ภูมิภาคยุโรป ที่ยังมีจำนวนผู้ติดเชื้อรายใหม่เพิ่มขึ้น
ต่อเนื่อง รวมถึงยังต้องติดตามการระบาดของโควิด-19 หลังจากที่มี
การคลายมาตรการต่าง ๆ ลง
2. สภาวะเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลก ส่งผลต่อความเชื่อมั่นทิศทาง
การมีงานทำและรายได้ของประชาชนในประเทศ
3. นักท่องเที่ยวยังมีความกังวลต่อโรคโควิด-19 เนื่องจากยังไม่มียา
เฉพาะที่รักษาโรคนี้ รวมถึงยังไม่มีวัคซีน

**ในช่วงไตรมาส 2 ของปี 2563
น่าจะเป็นช่วงต่ำสุดของ
การท่องเที่ยวโลก ก่อนที่
สถานการณ์การเดินทางท่องเที่ยว
น่าจะค่อย ๆ ทยอยฟื้นตัว**

4. ภาวะเปียบในการควบคุมการเดินทางเข้า-ออกประเทศ อาทิ การกักตัว 14 วัน การตรวจหาเชื้อทั้งก่อนและหลังเดินทาง สถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ยังคงใช้ระบบการเว้นระยะห่าง ส่งผลต่อบรรยากาศการเดินทางท่องเที่ยว

5. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศที่สูงขึ้น ซึ่งจะทำให้มาจากหลายปัจจัย อาทิ การทำประกันคุ้มครองการรักษาพยาบาล การตรวจร่างกายก่อนเดินทาง เป็นต้น

ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้อาจจะส่งผลต่อการฟื้นตัวของการท่องเที่ยวในช่วงที่เหลือของปีนี้ โดยทางองค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ ได้ประเมินทิศทางการเดินทางท่องเที่ยวของโลกทั้งปี 2563 โดยขึ้นอยู่กับระยะเวลาของการแก้ปัญหาการระบาดของโควิด-19 โดยสมมติฐานจำนวนนักท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับช่วงเวลาที่มีการ

ของแต่ละประเทศจะลดระดับมาตรการการควบคุมการเดินทางท่องเที่ยว (Travel Restriction) เปิดพรมแดนระหว่างประเทศ (International Borders) ให้นักท่องเที่ยวต่างชาติสามารถเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้ 3 กรณี ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 กรณีที่ทางการลดระดับมาตรการควบคุมการเดินทางท่องเที่ยว (Travel Restriction) เปิดพรมแดนระหว่างประเทศ (International Borders) ประมาณเดือนกรกฎาคม 2563 น่าจะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวทั่วโลกในปี 2563 เหลือประมาณ 610 ล้านคน หดตัว 58% ขณะที่รายได้ท่องเที่ยวของโลกคาดว่าจะมีมูลค่าประมาณ 570 พันล้านเหรียญสหรัฐ หดตัวประมาณ 62% จากปีก่อน

สมมติฐานที่ 2 กรณีที่ทางการลดระดับมาตรการควบคุมการเดินทางท่องเที่ยว (Travel Restriction) เปิดพรมแดนระหว่างประเทศ (International Borders) ประมาณเดือนกันยายน 2563 น่าจะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวทั่วโลกในปี 2563 เหลือประมาณ 440 ล้านคน หดตัว 70% ขณะที่รายได้ท่องเที่ยวของโลกคาดว่าจะมีมูลค่าประมาณ 410 พันล้านเหรียญสหรัฐ หดตัวประมาณ 73% จากปีก่อน

สมมติฐานที่ 3 กรณีที่ทางการลดระดับมาตรการควบคุมการเดินทางท่องเที่ยว (Travel Restriction) เปิดพรมแดนระหว่างประเทศ (International Borders) ประมาณเดือนธันวาคม 2563 น่าจะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวทั่วโลกในปี 2563 เหลือประมาณ 320 ล้านคน หดตัว 78% ขณะที่รายได้ท่องเที่ยวของโลกคาดว่าจะมีมูลค่าประมาณ 310 พันล้านเหรียญสหรัฐ หดตัวประมาณ 79% จากปีก่อน

นอกจากนี้ จากผลสำรวจขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติต่อมุมมองการฟื้นตัวของการท่องเที่ยวของโลกของผู้ที่อยู่ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั่วโลกส่วนใหญ่ มองว่าการฟื้นตัวของการท่องเที่ยวจะต้องใช้ระยะเวลาอีกสักพัก โดยมองว่าการฟื้นตัวของการท่องเที่ยวอย่างรวดเร็วในปี 2564

ทิศทางการท่องเที่ยวของไทย

แนวโน้มการท่องเที่ยวไทยยังต้องเจอโจทย์ท้าทายสูง แม้ว่าสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทยจะดีขึ้น แต่เมื่อหลาย ๆ ประเทศยังมีการระบาดของโควิด-19 ยังไม่คลี่คลาย และแม้ว่าทางรัฐบาลไทยมีแนวทางที่จะจับคู่ด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มประเทศที่มีความมั่นใจในความปลอดภัยของโรคโควิด-19 แต่ในเบื้องต้นก็ยังมีความจำเป็นที่นักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม ส่งผลทำให้การเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศคงจะต้องใช้ระยะเวลาอีกสักระยะกว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวจะกลับมาเป็นปกติ

ดังนั้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยในช่วงนี้จึงต้องพึ่งพาตลาดคนไทยเดินทางท่องเที่ยวในประเทศเป็นหลัก ซึ่งหน่วยงานภาครัฐอาจจะต้องพิจารณาจัดทำมาตรการกระตุ้นตลาดท่องเที่ยวในประเทศออกมาเป็นระยะ เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการท่องเที่ยว ในช่วงที่ตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติยังไม่ฟื้นตัว นอกจากนี้ การจัดแคมเปญประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสื่อโฆษณาต่าง ๆ ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ หรือการจัดธีมงาน (Theme) เพื่อโปรโมทสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เป็นรายเดือน จะช่วยกระตุ้นให้เกิดความต้องการเดินทางที่ต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ภาครัฐอาจจะใช้ประโยชน์จากช่วงเวลานี้ ที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติยังชะลอการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อก่อให้เกิดการยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในระยะยาว เช่น การพัฒนาปรับปรุงและซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐานในแหล่งท่องเที่ยว การจัดระเบียบและมาตรฐานในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้เป็นระบบและมีความปลอดภัย การพัฒนาช่องทางการตลาดออนไลน์โดยร่วมมือกับผู้ประกอบการภาคเอกชนพัฒนาช่องทางการขายออนไลน์สำหรับตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยให้สิทธิกับผู้ประกอบการที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมาย และปฏิบัติตามมาตรฐานการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 เข้ามาอยู่ในระบบ หรือการจัดโครงการพัฒนาบุคลากรในด้านการท่องเที่ยว ให้มีทักษะความรู้ที่ทันกับการเปลี่ยนแปลงของตลาดการท่องเที่ยว เป็นต้น

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยในช่วงนี้ต้องพึ่งพาตลาดคนไทยเดินทางท่องเที่ยวในประเทศเป็นหลัก ซึ่งหน่วยงานภาครัฐจะต้องพิจารณาจัดทำมาตรการกระตุ้นตลาดท่องเที่ยวในประเทศออกมาเป็นระยะ

นอกจากในส่วนของภาครัฐแล้ว ในระยะสั้นผู้ประกอบการธุรกิจก็จะต้องเตรียมความพร้อมรองรับกับบริบทการธุรกิจที่ไม่เหมือนเดิมท่ามกลางการปรับวิธีการทำธุรกิจใหม่ที่เป็นต้องปรับรูปแบบการให้บริการที่คำนึงถึงความปลอดภัยจากโควิด-19 ขณะที่การแข่งขันในธุรกิจที่สูงจากปริมาณนักท่องเที่ยวลดลงแต่ผู้ให้บริการในธุรกิจท่องเที่ยวยังมีจำนวนมาก ซึ่งผู้ประกอบการก็จะต้องคิดวิธีการดำเนินธุรกิจใหม่ ๆ อาทิ การจับมือทำการตลาดร่วมกับพันธมิตรอย่างครบวงจร ซึ่งอาจจะไม่เฉพาะแต่ผู้ประกอบการในห่วงโซ่การท่องเที่ยวแต่รวมถึงผู้ประกอบการอื่น เช่น โรงพยาบาล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวท่ามกลางที่ประชาชนทั่วโลกยังต้องเผชิญกับเรื่องโควิด-19 ตั้งแต่การออกแบบแพ็คเกจท่องเที่ยวที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้บริการ การปรับผลิตภัณฑ์และบริการให้สามารถตอบโจทย์ผู้ใช้บริการและกลุ่มเป้าหมาย

ที่มาของข้อมูล

- องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ
 - Covid-19; Measure to support travel and Tourism
 - International Tourism and Covid-19
- องค์การอนามัยโลก
- Centers for Disease Control and Prevention (CDC)
- International Air Transport Association (IATA)
- Tourism and transport: Commission's guidance on how to safely resume travel and reboot Europe's tourism in 2020 and beyond
- KAYAK

ทิศทางท่องเที่ยวไทย หลังวิกฤตโควิด-19

มิ่งสรรพ ขวสอาด
มูลนิธิสถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ

ในที่สุดโควิด-19 โรคอุบัติใหม่ที่เกิดจากโคโรนาไวรัสก็กลายเป็นโรคระบาดไปทั่วโลก โดยข้อมูล ณ วันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 ของ WHO มีประชากรโลกติดเชื้อโควิด-19 จำนวน 10.92 ล้านคนใน 213 ประเทศและเขตปกครองพิเศษทั่วโลก เสียชีวิตแล้วกว่า 5 แสนคน ส่งผลกระทบที่ยิ่งใหญ่ต่อการท่องเที่ยวของโลก โดยเฉพาะกับประเทศยอดนิยม 5 อันดับต้น ๆ ของโลกด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สเปน อิตาลี ฝรั่งเศส และอังกฤษ ต่างประสบกับปัญหาการแพร่ระบาดโควิด-19 อย่างรุนแรงทั้งสิ้น

ในช่วงเวลาเพียงไม่กี่เดือน (ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2562) โควิด-19 ได้ทำลายระบบเศรษฐกิจของนานาประเทศ โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวและการเดินทางเสียหายมากที่สุด เพราะธรรมชาติของระบบเศรษฐกิจท่องเที่ยวจำเป็นต้องอาศัยการติดต่อระหว่างมนุษย์และ/หรือการเดินทาง อันเป็นแกนสำคัญของห่วงโซ่บริการ แม้ว่าบริการของเทคโนโลยี

สารสนเทศจะได้เข้ามาเป็นองค์ประกอบสำคัญในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว แต่การบริการโดยน้ำมือและปฏิสัมพันธ์จากมนุษย์ยังนับเป็นเงื่อนไขและปัจจัยที่สำคัญที่สุด ที่จริงแล้วการท่องเที่ยวที่ยังวิเศษเร็ดหรือลงมือมากเท่าไร ก็ยังเป็นการบริการท่องเที่ยวที่ใช้แรงงานอย่างเข้มข้นทั้งแรงงานที่มีทักษะ แรงงานบริหารจัดการ และแรงงานจิตบริการมากขึ้นเท่านั้น นั่นหมายถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นไม่เพียงเฉพาะกับภาคธุรกิจที่ต้องหยุดชะงักการให้บริการ แต่ยังรวมถึงแรงงานด้านการท่องเที่ยวที่ส่วนหนึ่งต้องพักงานหรือกลายเป็นคนว่างงาน

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะบันทึกเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นกับเศรษฐกิจการท่องเที่ยวไทยท่ามกลางวิกฤตโควิด-19 ผลกระทบอย่างฉับพลันที่เกิดขึ้น นำเสนอการคาดการณ์เบื้องต้นของการเปลี่ยนแปลงในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นตามมา และข้อเสนอแนะนโยบายและมาตรการเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในอนาคต

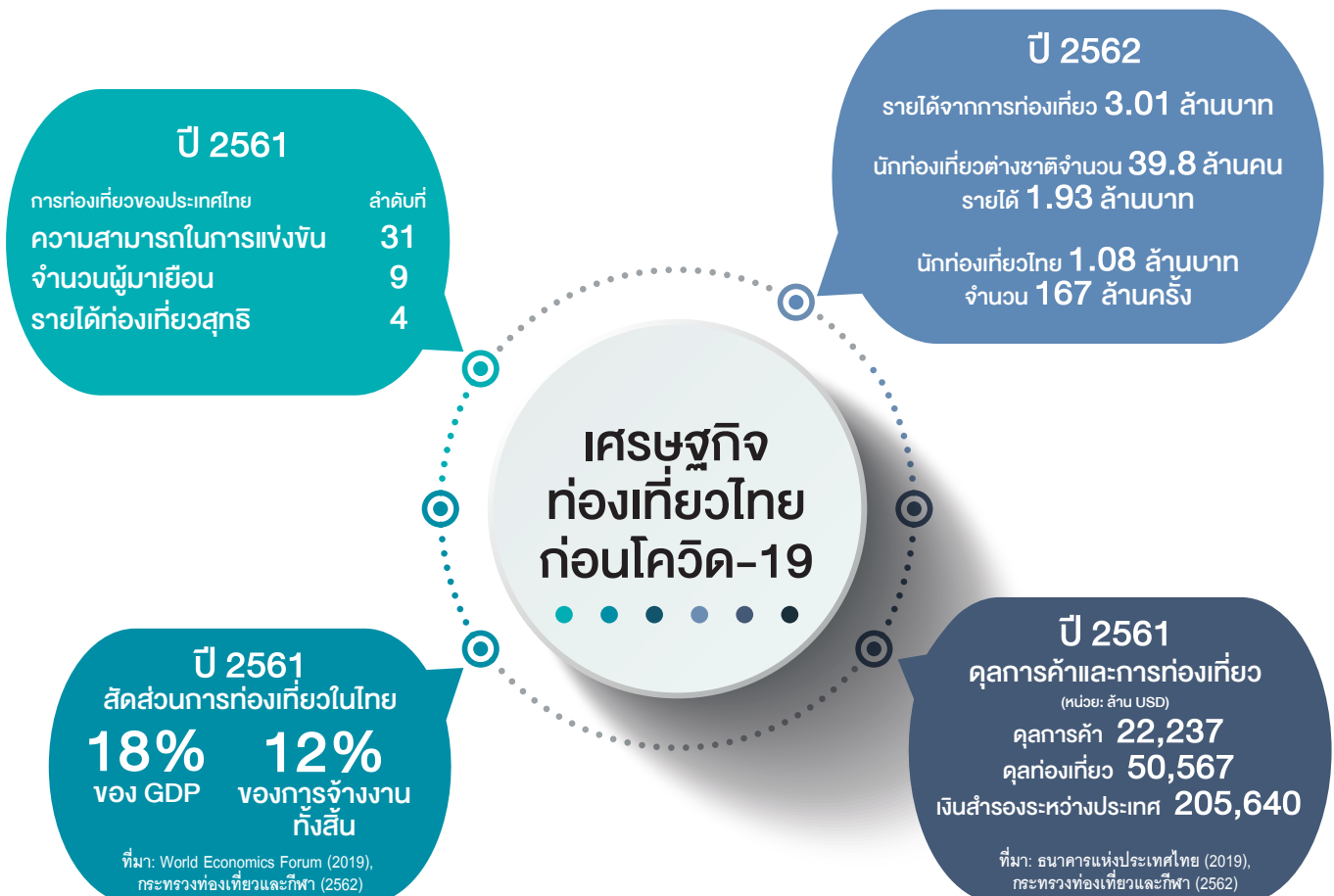
1. เศรษฐกิจท่องเที่ยวไทย ก่อนโควิด-19

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ความสำคัญและการพึ่งพาภาคการท่องเที่ยวของเศรษฐกิจไทยเพิ่มสูงขึ้น มูลค่าเพิ่มจากภาคเศรษฐกิจท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 18 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติในปี พ.ศ. 2561 สูงกว่ามูลค่าเพิ่มของภาคเกษตร ภาคเศรษฐกิจการท่องเที่ยวมีการจ้างงาน 4.4 ล้านคนคิดเป็นร้อยละ 12 ของการจ้างงานทั้งหมด สูงกว่าภาคอุตสาหกรรม และรายได้จากการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวต่างชาติคิดเป็นร้อยละ 25.35 ของรายได้จากการส่งออกในปี พ.ศ. 2562 และดุลการชำระเงินจากการท่องเที่ยวสูงกว่าดุลการค้ามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 และในปี พ.ศ. 2561 สูงถึง 50,567 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งเท่ากับร้อยละ 24.59 ของเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ และรุ่งโรจน์ต่อเนื่องมาถึงปี พ.ศ. 2562 โดยเมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2562 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติมาเยือนไทยเกือบ 39.8 ล้านคน มีคนไทยท่องเที่ยวในประเทศถึง 167 ล้านคนครั้ง เกิดรายได้จากตลาดต่างประเทศ 1.93 ล้านล้านบาท และรายได้จากตลาดท่องเที่ยวในประเทศ 1.08 ล้านล้านบาท รวมเป็น 3.01 ล้านล้านบาท การทะยานขึ้นของการท่องเที่ยวไทยเกิดจากการขยายตัวของตลาดท่องเที่ยวจีน ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ชัดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 (รูปที่ 2) ประเทศไทยกลายเป็นประเทศกำลังพัฒนาประเทศเดียวที่เป็น 1 ใน 5 ของประเทศที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงที่สุดในโลก (รูปที่ 1 แสดงสถิติที่สำคัญของการท่องเที่ยวไทย)

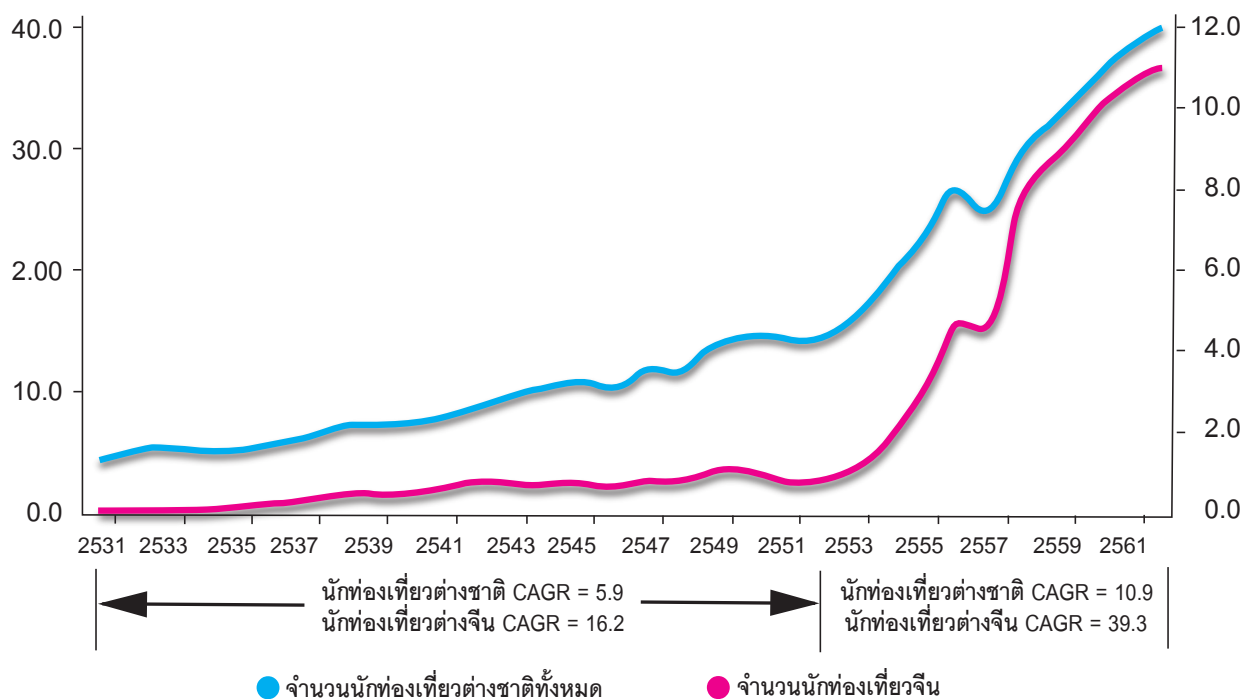

ที่ผ่านมา ภาคเศรษฐกิจท่องเที่ยวเป็นเสาหลักด้านเศรษฐกิจของไทย มีความสำคัญไม่แพ้ภาคเกษตรและภาคอุตสาหกรรมการผลิต ความสำคัญของการท่องเที่ยวเห็นเด่นชัดครั้งแรกสมัยวิกฤตต้มยำกุ้ง ในปี พ.ศ. 2540 เมื่อมีการลดค่าเงินบาทอย่างรุนแรง ในคราวนั้น ภาคเศรษฐกิจท่องเที่ยวไทยได้เป็นเสาหลักในการกู้วิกฤตเศรษฐกิจ แต่เมื่อเกิดการระบาดของโควิด-19 ในครั้งนี้ภาคเศรษฐกิจท่องเที่ยวทั่วโลก รวมทั้งของประเทศไทยกลายเป็นภาคเศรษฐกิจที่เจ็บหนักที่สุด

รูปที่ 1 สถิติที่สำคัญของการท่องเที่ยวไทย

รูปที่ 2 การขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติของไทย
อันเกิดจากการขยายตัวของนักท่องเที่ยวจีน

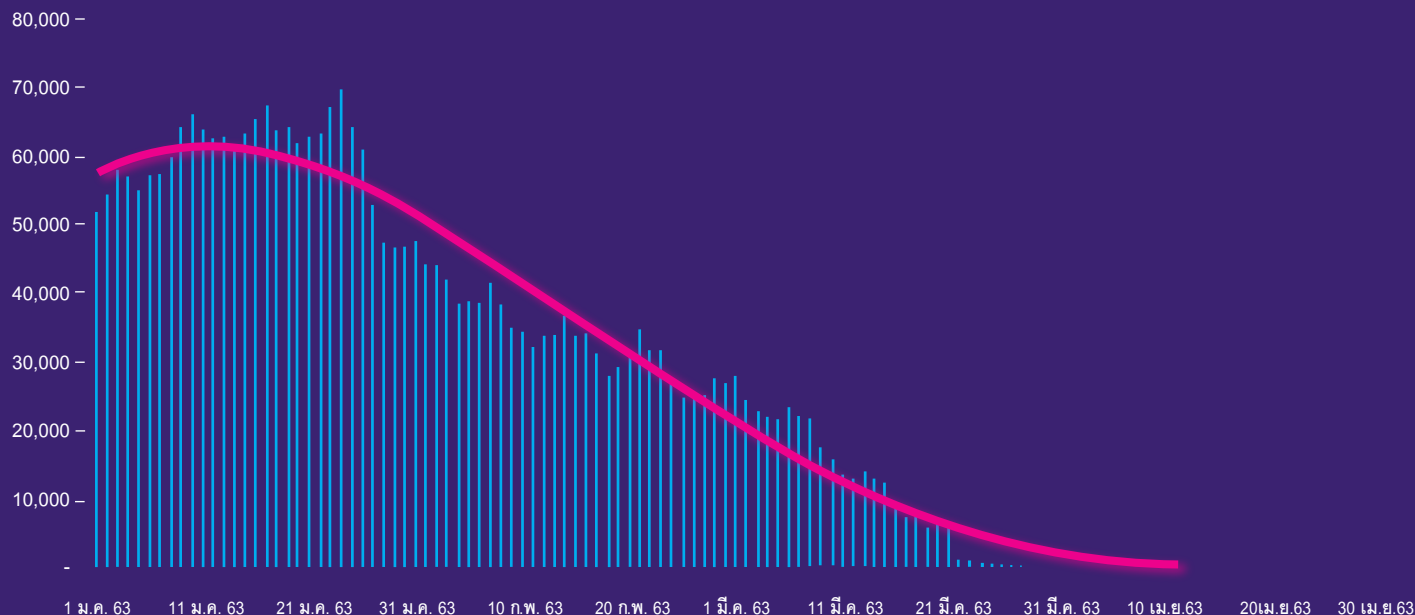
ตารางที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวจีนที่มาเยือนไทยต้นปี พ.ศ. 2563 เทียบกับปี พ.ศ. 2562

เดือน	จำนวนนักท่องเที่ยวจีน ปี พ.ศ. 2563 (คน)	จำนวนนักท่องเที่ยวจีน ปี พ.ศ. 2562 (คน)	การเปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบ ปี พ.ศ. 2563 กับ พ.ศ. 2562 (คน)
มกราคม	1,030,148	1,069,787	-39,639
กุมภาพันธ์	160,564	1,064,806	-904,242
มีนาคม	56,852	985,232	-928,380
เมษายน	0	898,994	-898,994
รวม 4 เดือน	1,247,564	4,018,819	2,771,255

ที่มา: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2563)

รูปที่ 3 จำนวนผู้โดยสารรายวันระหว่างเดือนมกราคม - เมษายน พ.ศ. 2563

จำนวนผู้โดยสารรายวัน ณ สนามบินสุวรรณภูมิ

2. วิกฤตโควิด-19 กับการหยุดถอยของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

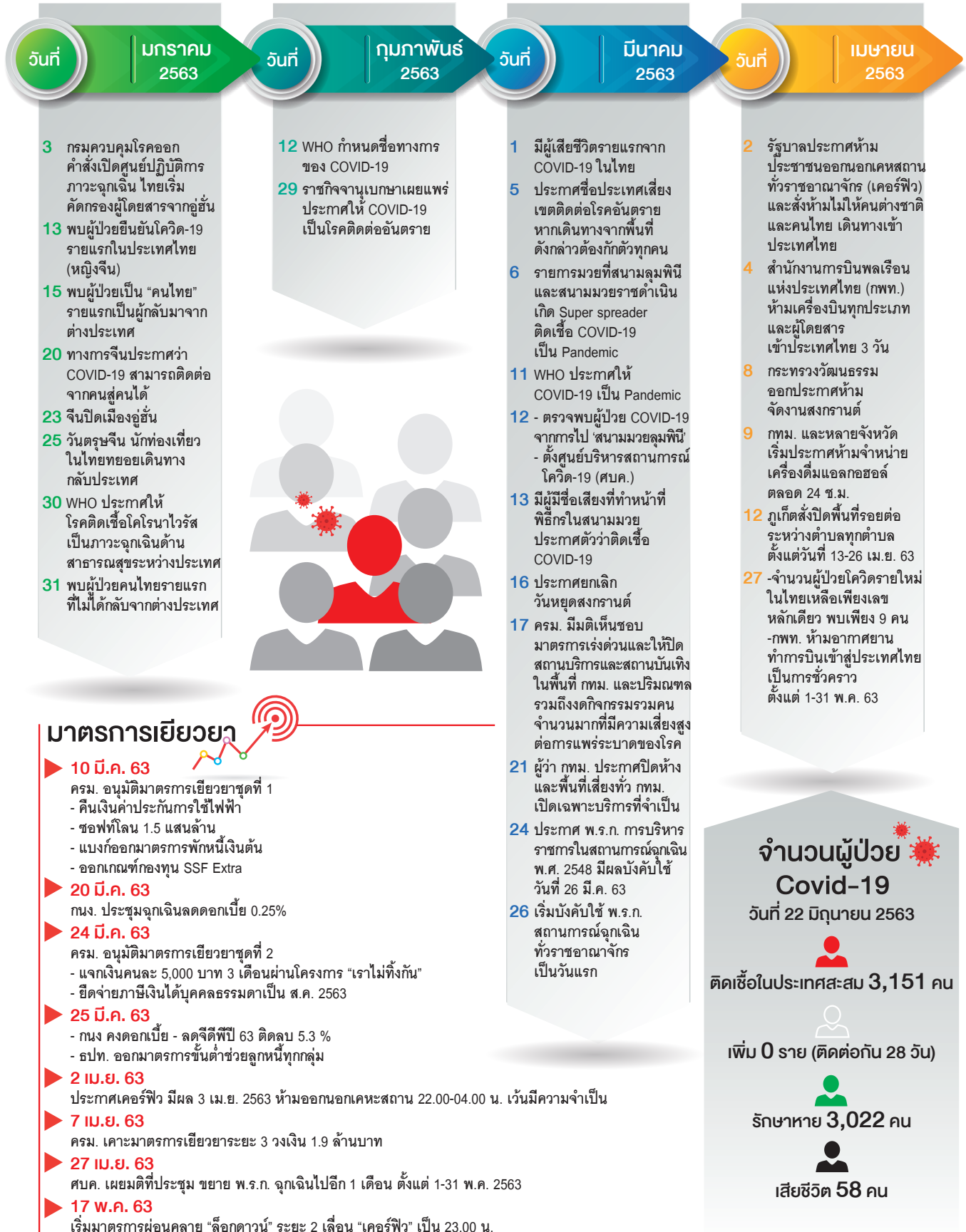
ขณะที่ข่าวเกี่ยวกับไวรัสสายพันธุ์โคโรนา (Coronavirus) ระบาดในเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ของจีนเป็นข่าวระดับนานาชาติเมื่อปลายปี พ.ศ. 2562 นั้น นักท่องเที่ยวจีนรวมทั้งนักท่องเที่ยวจากอู่ฮั่นก็ยังเดินทางไปทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทย (ตารางที่ 1 และรูปที่ 3) จนกระทั่งช่วงตรุษจีนในปลายเดือนมกราคม พ.ศ. 2563 ก็ยังมีนักท่องเที่ยวจีนมาเยือนไทยอีกเป็นจำนวนมาก ทำให้ภาคเศรษฐกิจท่องเที่ยวไทยมีนักท่องเที่ยวจีนถึง 1.03 ล้านคนในเดือนมกราคม พ.ศ. 2563 และ

จำนวน 160,564 คนในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 แต่หลังจากองค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ประกาศให้โควิด-19 เป็นโรคติดต่ออันตรายในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563 และต่อมาประกาศเป็นโรคติดต่อที่มีการระบาดใหญ่ไปทั่วโลก (Pandemic) ในวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2563 ทำให้นักท่องเที่ยวจีนลดลงอย่างต่อเนื่องและกลายเป็นศูนย์ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2563

กระทรวงสาธารณสุขของประเทศไทยเริ่มเฝ้าระวังตั้งแต่ต้นเดือนมกราคม พ.ศ. 2563 และในวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2563 ประเทศไทยก็พบผู้ป่วยติดเชื้อโคโรนาไวรัสคนแรกเป็นนักท่องเที่ยวหญิงชาวจีน (รูปที่ 4) ส่วนจีนได้เริ่มประกาศปิดเมืองอู่ฮั่นในวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2563 และในที่สุดเมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2563 องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศในวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2563 แต่ต่อมาได้กำหนดชื่อทางการของการแพร่ระบาดเป็น โควิด-19 และประกาศเป็นการระบาดทั่วโลก (Pandemic) ในวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2563 มีผู้ป่วยโควิด-19 ในไทยเสียชีวิตเป็นรายแรก และคณะกรรมการโรคติดต่อแห่งชาติประกาศให้โควิด-19 เป็นโรคติดต่ออันตราย แหล่งที่มาสำคัญเกิดจากการติดต่อของผู้เข้าร่วมชมรายการมวยนัดสำคัญที่สนามมวยเวทีลุมพินีและราชดำเนิน ในช่วงวันที่ 6 และ 8 เดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 ในวันที่ 1 มีนาคม โดยเฉพาะการประกาศตนว่าติดเชื้อโควิด-19 ของนายเมทธิว ดิน พิธีกรรายการมวย ยิ่งทำให้สาธารณสุขเริ่มมีความตื่นตัวมากขึ้น

สถานการณ์โควิด-19 และการประกาศของรัฐที่กระทบต่อการท่องเที่ยวไทย

31 ธันวาคม 62 จินรายงานโรคปอดอักเสบไม่ทราบสาเหตุในเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ 27 คนต่อ WHO

ในช่วงเวลาเดียวกันก็เริ่มมีแรงงานไทยจากประเทศที่มีการระบาดของโควิด-19 หายกลับประเทศ และพบผู้ติดเชื้อจากการไปร่วมพิธีทางศาสนาที่มาเลเซียในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 เกิดการระบาดเป็นกลุ่มก้อนและมีการแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว ยอดผู้ติดเชื้อเริ่มทะยานสูงขึ้นประมาณกลางเดือนมีนาคม คือ ยอดผู้ติดเชื้อ 114 ราย ในวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2563 เพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าคือ 322 ราย ในวันที่ 20 มีนาคม พ.ศ. 2563 และเพิ่มเป็น 411 คน ในวันต่อมา ครม. จึงมีมติเห็นชอบให้ปิดสถานศึกษา สถานบริการ สถานบันเทิง ในกรุงเทพมหานคร และงดกิจกรรมที่มีการรวมคนจำนวนมากและมีความเสี่ยงสูง สถานการณ์โควิด-19 ในไทยยังคงแยลงเรื่อย ๆ จนถึงวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2563 ไทยมีผู้ป่วยติดเชื้อสะสม 1,875 ราย ในจำนวนนี้เป็นคนต่างชาติ 277 ราย

ในวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2563 รัฐบาลบังคับใช้ พ.ร.ก.ฉุกเฉิน และเริ่มกระบวนการล็อกดาวน์ประเทศหรือปิดเมือง วันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2563 รัฐบาลไทยประกาศห้ามประชาชนออกนอกเคหสถาน (เคอร์ฟิว) ทั่วประเทศ และมาตรการที่มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวอย่างเฉียบพลันก็เกิดขึ้นในวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2563 เมื่อสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทยห้ามอากาศยานจากทุกประเทศและผู้โดยสารเข้าประเทศไทย 3 วัน นอกจากนี้ ยังมีมาตรการที่กระทบต่อการท่องเที่ยวตามมาอย่างต่อเนื่องในวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2563 ประกาศงดจัดงานสงกรานต์ทุกจังหวัด วันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2563 กรุงเทพมหานคร และหลายจังหวัดห้ามจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 24 ชั่วโมง หลังจากนั้นเศรษฐกิจไทยก็เริ่มถดถอยลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2563 รัฐบาลเริ่มบังคับใช้เคอร์ฟิวตั้งแต่เวลา 22.00 น. - 04.00 น. ทำให้หลายอาชีพในอุตสาหกรรมบันเทิงต้องหยุดลงโดยปริยายประจวบกับการประกาศยกเลิกวันหยุดสงกรานต์ เพื่อหยุดยั้งการเดินทางระหว่างจังหวัด ทำให้เมืองท่องเที่ยวของไทยได้รับผลกระทบอย่างหนัก ในขณะที่การประกาศห้ามสายการบินเข้าประเทศ ตั้งแต่เดือนเมษายนเป็นต้นไป ส่งผลให้ธุรกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็น ธุรกิจการบิน และธุรกิจโรงแรมต่างทยอยปิดตัวลง จนทำให้แรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเริ่มตกงาน การค้าขายธุรกิจต่าง ๆ ปิดเคืองมากขึ้น การปิดห้างร้านต่าง ๆ แรงงานไทยในหลายวงการก็เริ่มตกงานมากขึ้น รวมทั้งคนงานต่างตัวทยอยกลับประเทศ และมาตรการที่ให้งานทำงานอยู่ที่บ้านใช้ไม่ได้กับผู้ใช้แรงงานในอุตสาหกรรมบริการ ที่ยังต้องใช้แรงงานมนุษย์ เช่น การให้บริการอาหาร การทำความสะอาด ห้องพัก ดูแลสวน เป็นต้น

มาตรการสำคัญที่ภาครัฐใช้เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของการติดเชื้อโควิด-19 ตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคมก็คือ การจำกัดการเดินทางระหว่างจังหวัดและระหว่างประเทศ ลดการให้บริการขนส่งสาธารณะ และการใช้มาตรการระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ซึ่งล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจท่องเที่ยวทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม หลังจากที่รัฐบาลดำเนินมาตรการอย่างเข้มข้น ทำให้สถานการณ์ต่าง ๆ มีแนวโน้มดีขึ้น จากเดิมที่ประเทศไทยมีอัตราผู้ติดเชื้อรายวันเป็นเลข 2 หลักคือ 89 คนเมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2563 กลายมาเป็นจำนวนผู้ติดเชื้อรายวันเป็นเลขตัวเดียวครั้งแรกเมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2563 จนสามารถเริ่มใช้มาตรการผ่อนปรนระยะที่ 1 ในวันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 และใช้มาตรการผ่อนปรนระยะที่ 2 ระยะที่ 3 ระยะที่ 4 และจนถึง ณ วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2563 รัฐบาลได้ประกาศใช้มาตรการระยะที่ 5 เนื่องจาก ไม่มีผู้ติดเชื้อในประเทศไทยติดต่อกันกว่า 30 วัน อาจกล่าวได้ว่า คลื่นลูกที่ 1 ของโควิด-19 ใช้เวลาทั้งสิ้นประมาณ 5 เดือนนับจากวันที่พบผู้ป่วยคนไทยรายแรกจากต่างประเทศ

มาตรการสำคัญที่ภาครัฐใช้เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของการติดเชื้อโควิด-19 ตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคมก็คือ การจำกัดการเดินทางระหว่างจังหวัดและระหว่างประเทศ ลดการให้บริการขนส่งสาธารณะ ส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจท่องเที่ยว

3.ผลกระทบต่อการท่องเที่ยว : The Next Normal VS. The New Normal

คำถามใหญ่คือว่า หลังจากโควิด-19 สงบลงแล้วระบบเศรษฐกิจท่องเที่ยวซึ่งเป็นระบบเศรษฐกิจที่สำคัญระบบหนึ่งของโลกจะมีแนวโน้มเป็นไปอย่างไร มนุษย์จะท่องเที่ยวเหมือนเดิมอีกหรือไม่

คำตอบนี้ตอบไม่ยากนักเพราะว่า การท่องเที่ยวได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตของคนทุกกลุ่มโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่มีการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือเพื่อผ่อนคลายจากสถานการณ์การแข่งขันที่รุนแรงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมในโลกปัจจุบัน ดังนั้น ไม่ว่าจะเกิดขึ้นการท่องเที่ยวก็จะดำเนินต่อไป ตัวแทนทางการท่องเที่ยวออนไลน์ที่ใหญ่ที่สุดของจีน Ctrip.com Group ได้สำรวจชาวจีน 15,000 คน พบว่า คนจีนพร้อมจะเดินทางท่องเที่ยวแล้ว หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 คลี่คลายลง ซึ่งร้อยละ 90 เลือกที่จะเที่ยวในประเทศซึ่งก็เป็นเรื่องปกติ เพราะคนจีนที่เที่ยวต่างประเทศปีหนึ่ง ๆ ประมาณ 130 ล้านคนครั้ง ในขณะที่เที่ยวในประเทศประมาณ 4,000 ล้านคนครั้ง

ผลการวิจัยตลาดเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคจากกลุ่มตัวอย่างคนไทย 1,000 คน ผ่านเครือข่าย Global Advisor ออนไลน์ ระหว่างวันที่ 14-18 พฤษภาคม พ.ศ. 2563 พบว่า หลังจากปลดล็อกดาว์น คนไทยต้องการพักผ่อนมากที่สุด (ร้อยละ 21) รองลงมาคือ ต้องการไปท่องเที่ยวทั้งในและนอกประเทศ (ร้อยละ 19) โดยกลุ่มที่สนใจตอบชื่อน้ำตกที่สุดจะมีรายได้ครัวเรือนสูงกว่า 50,000 บาท/เดือน แสดงให้เห็นถึงโอกาสฟื้นตัวของการท่องเที่ยวไทย (สาวิตรี รินวงษ์, 2563) ดังนั้น ผู้ที่ยังมีรายได้สูงก็ยังสนใจที่จะท่องเที่ยวต่อไปทันทีที่รู้สึกปลอดภัย

คำถามต่อไปที่ทุกคนต้องการคำตอบก็คือ แล้วการท่องเที่ยวในอนาคตจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

คำตอบนี้ขึ้นอยู่กับว่าโควิด-19 จะอยู่กับเรานานแค่ไหน โดยธรรมชาติของโรคระบาดแล้วมักจะมาเป็นระลอก ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการระบาดเกิดขึ้นไม่พร้อมกันทั่วโลก จีนและยุโรปเคยเป็นศูนย์กลางการระบาดแล้ว ต่อมาก็ย้ายไปเป็นสหรัฐอเมริกา และอาจจะไปบราซิล รัสเซีย อินเดียหรือที่อื่น ๆ อีก ประกอบกับ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทย แรงงานที่อยู่ใน Back Office ส่วนใหญ่เป็นแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งถ้าประเทศไทยมีการเปิดประเทศให้มีการเข้าออกประเทศทั้งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ มีโอกาสที่จะเกิดโรคระบาดรอบสองและรอบสามขึ้นได้ คาดว่า การติดเชื้อจะยุติลงได้น่าจะประมาณปลายปี พ.ศ. 2564 และอาจจะถึงต้นปี พ.ศ. 2565 หากยังไม่มียุติและยารักษา ดังนั้น อนาคตของการท่องเที่ยวระหว่างประเทศในระยะสั้นจึงเป็นอนาคตที่ยังขาดความแน่นอน

อนาคตใหม่ของการท่องเที่ยวไทย

เราต้องเข้าใจคำศัพท์ที่ตอนนี้กำลังแพร่หลายไปทุกวงการก็คือ วิถีปกติใหม่ (The New Normal) แต่อีกช่วงหนึ่งในขณะนี้นั้นถึง 2 ปีข้างหน้าผู้เขียนอยากจะเรียกว่า วิถีปกติระยะถัดไป (The Next Normal) หมายความว่า ในสองปีข้างหน้าความปกติของภาคท่องเที่ยวจะเป็นความปกติแบบไม่ปกติหรือปกติแบบไม่เสถียร ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับ

ปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ **ประการที่หนึ่ง** การบริหารจัดการโควิด-19 ของรัฐบาล **ประการที่สอง** นโยบายของรัฐบาลในด้านโลจิสติกส์และการเข้าเมืองทั้งหมด การกักกันการเข้าออกทางพรมแดนทั้งทางบก ทางอากาศ และทางน้ำ และนโยบายเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าว **ประการที่สาม** ความร่วมมือของประชาชนและภาคเอกชนในการบริหารจัดการตนเองให้ปลอดภัย **ประการที่สี่** สถานการณ์โควิด-19 และสภาพเศรษฐกิจของตลาดท่องเที่ยวไทยที่เคยเป็นตลาดดาวรุ่งคือ จีน ยุโรป ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ รัสเซีย และอินเดีย รูปแบบการระบาดของโควิด-19 ในประเทศลูกค้าที่สำคัญและวิธีการที่ประเทศซึ่งเป็นลูกค้าของเราใช้รับมือกับการระบาด อาจจะมีการระบาดรอบเดียวจบหรือระบาดเป็นรอบ ๆ โดยที่ระลอกที่สองและสามนั้นเป็นรอบที่เล็กกว่ารอบที่หนึ่งหรือรอบที่สองอาจจะใหญ่กว่ารอบที่หนึ่งมากเช่นในกรณีของใช้หวัดสเปน **ประการที่ห้า** สถานภาพของสายการบินหลักทั่วโลกซึ่งกำลังถดถอยอย่างรุนแรงว่าจะกลับมาเป็นปกติได้มากน้อยแค่ไหน **ประการที่หก** สถานการณ์ราคาน้ำมันซึ่งผันอย่างรุนแรง และ**ประการสุดท้าย**คือ เศรษฐกิจโลกจะสามารถฟื้นตัวได้เมื่อไร ทั้งนี้ ปัจจัยที่หนึ่งถึงสามเป็นการบริหารจัดการภายในประเทศ หากสามารถจัดการได้ดี การท่องเที่ยวของประเทศก็จะสามารถฟื้นตัวได้เร็ว อย่างไรก็ตาม ปัจจัยที่สี่ไปจนถึงปัจจัยสุดท้ายเป็นปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ และเกือบทุกปัจจัยมีโอกาสผันผวนอย่างรุนแรงได้ทั้งสิ้น ทำให้ยากต่อการคาดการณ์ผลที่ชัดเจน แต่ช่วงเวลากการเปิดประเทศเพื่อให้มีการเดินทางของนักท่องเที่ยวต่างชาติควรตรงกับช่วง High Season (ตุลาคม - เมษายน) หรือเริ่มต้นประมาณเดือนตุลาคม พ.ศ. 2563 และหลังจากที่โลกมียุติและยารักษาโควิด-19 ได้แล้ว มนุษยชาติก็จะเข้าสู่วิถีปกติ ซึ่งอาจเป็นวิถีปกติใหม่ (New Normal) หรือวิถีปกติแบบเดิม ๆ (Old Normal) ก็ได้

4.The Next Normal ของการท่องเที่ยวไทย

สถานการณ์การท่องเที่ยวที่ไม่มีเสถียรภาพจะยืดเยื้อนานเท่าไร ไม่ได้ขึ้นอยู่กับประเทศไทยประเทศเดียว เพราะเราเป็นประเทศที่อาศัยรายได้จากการท่องเที่ยวต่างชาติเป็นหลัก ตลาดท่องเที่ยวในระยะแรกคงต้องอาศัยตลาดเอเชียตะวันออก เพราะจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้สามารถสยบโควิด-19 ได้เร็วและสูญเสียน้อยกว่าประเทศอื่น แต่ถึงกระนั้น ยังคงต้องใช้เวลาระยะหนึ่งในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและจิตใจคนจีนคงจะต้องฟื้นฟูเศรษฐกิจครัวเรือนของตนเพราะรายได้ของคนจีนก็หายไปสองสามเดือน และคงยังไม่พร้อมที่จะออกมาท่องเที่ยวต่างประเทศกันได้อย่างเต็มที่ แต่ในกลุ่มคนรุ่นใหม่จะเป็นกลุ่มที่พร้อมจะออกมาผจญภัยก่อน ส่วนการท่องเที่ยวแบบมวลชนหรือแบบทัวร์รถบัสจะถูกสกัดกั้นด้วยต้นทุนที่สูงขึ้นเพราะมาตรการรักษาระยะห่างถึงกระนั้น ตลาดนักท่องเที่ยวจีนในประเทศไทยก็มีเพียงหนึ่งในสี่ของทั้งหมด ลูกค้านายใหญ่อื่น ๆ เช่น เยอรมนี อังกฤษ และรัสเซีย เป็นต้น ยังคงมีอัตราการติดเชื้อที่สูงอยู่ รัสเซียซึ่งเป็นตลาดใหม่ที่สำคัญ ณ วันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2563 กลายเป็นประเทศที่ติดเชื้อมากเป็นลำดับที่ 3 ของโลก โดยมีจำนวนผู้ติดเชื้อถึง 592,280 คน ส่วนทวีปอเมริกาทั้งเหนือและใต้ก็กลายเป็นศูนย์กลางระบาดใหม่ สหรัฐอเมริกา ณ วันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2563 มีผู้ติดเชื้อสูงกว่า 2.39 ล้านคน และมีผู้เสียชีวิตรวมกว่า 122,610 คน เช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ที่ยังคงไม่สามารถจัดการปัญหาได้ภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว โดยเฉพาะอินเดีย ซึ่งเป็นลูกค้ารายสำคัญของการท่องเที่ยวไทยเช่นกันที่สถานการณ์ยังน่าเป็นห่วง ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2563 นี้ ประเทศไทยจำเป็นต้องหัน

มาให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวภายในประเทศ (ไทยเที่ยวไทย) และประเทศในแถบเอเชีย (ยกเว้นอินเดีย) เป็นหลัก

การปรับตัวของธุรกิจท่องเที่ยวโดยรวม

จากวิกฤติของโควิด-19 ทำให้การท่องเที่ยวในอีก 2-3 ปีข้างหน้าอาจจะขาดความแน่นอนของจำนวนนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่เที่ยวเป็นกลุ่มใหญ่จะลดลงโดยปริยายด้วยมาตรการรักษาระยะห่าง นักท่องเที่ยวหนุ่มสาวจีนจะเป็นกลุ่มหลักซึ่งเป็นกลุ่ม So-Lo-Mo คือท่องเที่ยวผ่านการใช้ระบบ Social Network บนมือถือและท่องเที่ยวแบบคนท้องถิ่น ส่วนนักท่องเที่ยวยุโรปจะเป็นกลุ่มเที่ยวซ้ำที่รู้จักประเทศไทยแล้วและไวใจในบริการของไทย กลุ่มบริษัทท่องเที่ยวก็จะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างลำบากหากจะคิดพึ่งค่าคอมมิชชั่นจากการเชื่อมต่อ Supply Chain เท่านั้น เพราะลูกค้าจะเคยชินกับการใช้ออนไลน์มากขึ้นและจะหันไปติดต่อโรงแรมและสายการบินโดยตรง ซึ่งก็เป็นแนวโน้มปัจจุบันอยู่แล้ว ดังนั้น ธุรกิจจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนตัวเองไปเป็นผู้จัดการกิจกรรมที่จุดหมายปลายทาง (Destination Management) ให้แตกต่างจากบริษัทอื่น ๆ แต่ละคนจะต้องมีไม่เด็ดของตัวเองในการนำเสนอผลิตภัณฑ์ต่อลูกค้าที่บริษัทอื่น ๆ ไม่มีหรือเข้าถึงได้ยาก เช่น ที่พักส่วนตัวแบบ Exclusive ตั๋วไวน์บนชายหาดที่เป็นส่วนตัว ชิมไก่อบฟางใต้แสงจันทร์ ปิกนิกอาหารเช้าที่ทะเลสาบบัวแดง เป็นต้น หรือกลุ่มตลาดพิเศษ เช่น ลูกค้าที่เป็นคนพิการที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ และการจัดค่ายเรียนพิเศษให้เยาวชนนานาชาติ (อาทิ จัดค่ายภาษาจีนในเชียงราย ซึ่งมีผู้รู้ภาษาจีนมาก) เป็นต้น ข้อสำคัญก็คือ การจัดกลุ่มท่องเที่ยวที่มีขนาดเล็กจะทำให้ต้นทุนสูงขึ้น เพราะต้องออกแบบและจัดการรายละเอียดมากขึ้น

การปรับตัวของธุรกิจโรงแรม

ในช่วงการระบาดของโควิด-19 ธุรกิจโรงแรมมีการปรับตัวให้เป็น ที่รองรับผู้ที่กักกันตัวเองหรือผู้มีความเสี่ยงระหว่างสังเกตอาการ ซึ่งทาง ราชการเรียกบริการนี้ว่า การกักกันทางเลือก (Alternative Quarantine) และดูเหมือนว่าน่าจะมีความต้องการมากขึ้นในอนาคต ถ้าเพิ่มกิจกรรม ยามว่างที่สามารถรักษาระยะห่างได้ เช่น รำมวยจีน หรือแม้แต่กอล์ฟ เป็นต้น หรือปรับให้รองรับบุคคลเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุที่อายุ เกิน 70 ปี ผู้ที่มีโรคไม่ติดต่อประจำตัวซึ่งครอบคลุมอาจต้องการ แยกคนเหล่านี้ให้ปลอดภัยจากโรคระบาด หรือรองรับผู้ป่วยที่มีโรค ประจำตัว หรือโรคเรื้อรังซึ่งอยู่ในระยะพักฟื้นที่ต้องการพื้นที่ปลอดภัย โควิด-19 ซึ่งในระยะยาวจะสามารถปรับไปเป็นสถานบริการคนชรา หรือสถานบริการที่ประคับประคองชีวิตระยะสุดท้าย (Palliative Care) แต่ต้องมีการลงทุนเพื่อปรับปรุงสถานที่ เพิ่มการพัฒนาทักษะบุคลากร และถ้าสามารถไปร่วมมือกับโรงพยาบาลเอกชนก็จะสามารถลดภาระ ของโรงพยาบาลของรัฐได้อีกมาก

การปรับตัวของธุรกิจรถทัวร์โดยสาร

อาจต้องปรับไปทำ Day-trip สำหรับนักท่องเที่ยวภายในประเทศ หรือเป็นโรงแรมเคลื่อนที่ (Mobile Hotel) คือ ปรับรถทัวร์ขึ้นบนให้ เป็นที่นั่งนอนได้ 20 คน และชั้นล่างเป็นส่วนกลาง เช่น มีที่นั่งชม Video และเล่นเกม เป็นต้น ซึ่งในเวลาว่างคนอาจต้องเช่าที่จอดรถใน ห้างสรรพสินค้าที่มีห้องน้ำสะอาดในการเข้าออกทั้งคืน หรือวัดที่มี ห้องอาบน้ำสะอาด

การปรับตัวในระบบเศรษฐกิจแบ่งปัน

ผลกระทบต่อธุรกิจในระบบเศรษฐกิจแบ่งปัน (Sharing Economy) ไม่มี ทิศทางที่ชัดเจนขึ้นอยู่กับความสามารถในการปรับตัวของผู้ประกอบการ ให้ลูกค้าเห็นเด่นชัดในด้านความปลอดภัย ระบบเศรษฐกิจแบ่งปันแบบ Airbnb สำหรับที่พักและ Homestay อาจจะได้รับคามนิยมลดลงใน ช่วงแรก ๆ เนื่องจาก ความไม่ไว้วางใจในมาตรฐานซึ่งหลากหลายตาม บริบทของพื้นที่ แต่ระบบแบ่งปันของ Grab จะมีความต้องการมากขึ้น แต่อาจต้องมีมาตรฐานด้านการจัดการโรคระบาดและภัยพิบัติเพิ่มเติม

**ในช่วงไตรมาส 2 ของปี 2563
น่าจะเป็นช่วงต่ำสุดของการ
ท่องเที่ยวโลก ก่อนที่สถานการณ์
การเดินทางท่องเที่ยวน่าจะค่อย ๆ
ทยอยฟื้นตัว**

ความท้าทายในช่วงวิถีปกติระยะถัดไป (Next Normal)

ระยะถัดไปของสถานการณ์โควิด-19 จะยังคงเป็นสถานการณ์ ภายใต้อิทธิพลของโรคระบาด ซึ่งจากประสบการณ์ของไทยใน ความสำเร็จของการจัดการโควิด-19 ที่ผ่านมา ส่วนหนึ่งเกิดจากการ ประสานการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐในส่วนกลางและ ส่วนภูมิภาค และการกระจายอำนาจลงไปสู่ระดับภูมิภาคและระดับ ท้องถิ่น ทำให้เกิดผลดีในด้านความยืดหยุ่นและประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม **ควรเพิ่มบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยวและสถานประกอบการในระดับท้องถิ่น ให้สามารถบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ในหลายกรณี เช่นเดียวกับโควิด-19** โดยการสร้างต้นแบบที่ดีของการท่องเที่ยวที่ ท้องถิ่นมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดความปลอดภัยสูงสุดสำหรับนักท่องเที่ยว และสร้างความเชื่อมั่นให้กลับคืนมาโดยเร็ว

นอกจากนั้น **ควรมีการถอดบทเรียนการรับมือกับโรคระบาดและ ภัยพิบัติ สร้างมาตรฐานระบบรักษาความปลอดภัยด้านโรคระบาด ตลอดห่วงโซ่อุปทาน** แล้วร่วมกันกำหนดเป้าหมายระยะยาวของ การท่องเที่ยวใหม่ที่จะเดินทางไปสู่ความยั่งยืนได้อย่างไร

หากจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาเยือนประเทศไทยในช่วง 2 ปีข้างหน้า การสร้างระบบติดต่อแบบไร้รอยต่อสำหรับนักท่องเที่ยว จะสำคัญมากสำหรับช่วงวิถีปกติระยะถัดไป (Next Normal) โดยการใช้ระบบที่มีอยู่ในปัจจุบันเช่น “ไทยชนะ” เชื่อมโยงกับระบบ สารสนเทศการท่องเที่ยวเข้ากับการรักษาความปลอดภัยทั้งด้านสุขภาพ และอุบัติเหตุ และต้องทำได้แบบไร้รอยต่อเริ่มตั้งแต่การดูแลตนเองให้ ปลอดภัย การติดต่อกับตำรวจ และโรงพยาบาลต่าง ๆ การเข้าถึงสถานทูต และการรับข่าวสาร เช่น ข้อมูลประกาศต่าง ๆ ของรัฐที่เป็นภาษาสากล การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบ กติกาของไทยในเวลาฉุกเฉิน การเข้าถึง โรงพยาบาล สถานทูต ตำรวจ และที่ปรึกษาทางกฎหมาย เป็นต้น มาตรการอื่นของภาครัฐที่ควรให้ความสำคัญ คือ การกำกับกับการเข้าออก ที่ชายแดนเพื่อป้องกันผู้ติดเชื้อโควิด-19 เข้ารับการรักษาที่ไทย ประเทศไทยมีพรมแดนเปิดติดกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมีนักธุรกิจและ

คนงานต่างชาติโดยเฉพาะจีนเข้าไปลงทุนและทำงานอยู่เป็นจำนวนมาก ในขณะเดียวกัน มีประชากรในประเทศเพื่อนบ้านที่เดินทางไปทำงาน ในต่างประเทศด้วยเช่นกัน ซึ่งทำให้มีข้อน่าเป็นห่วงว่าอาจจะมี นักท่องเที่ยวและนักธุรกิจแฝงคือไม่ใช่นักท่องเที่ยวและนักธุรกิจ ที่แท้จริง แต่ต้องการเดินทางมาใช้บริการด้านสาธารณสุขที่ดีกว่าใน โรงพยาบาลบริเวณตะเข็บชายแดนในราคาถูกเพราะรัฐบาลสนับสนุน จึงต้องเพิ่มความเข้มงวดในการดูแลการผ่านแดนให้มากขึ้น

5. The New Normal: วิถีปกติใหม่

เมื่อเหตุการณ์โควิด-19 สิ้นสุดลง สถานการณ์ท่องเที่ยวในระยะยาวอาจจะเป็นวิถีปกติใหม่ (New Normal) หรือ วิถีปกติแบบเดิม ๆ (Old Normal) ก็ได้ ปกติแล้วสถานการณ์ที่เรียกว่าวิถีปกติใหม่จะเกิดขึ้นต่อเมื่อเกิดการเปลี่ยนโครงสร้างสำคัญ ๆ เช่น โครงสร้างกายภาพ หรือโครงสร้างตลาดหรือโครงสร้างประชากรหรือแม้แต่โครงสร้างสังคม เช่น เกิดภาวะสงครามบ้านเรือนและสาธารณูปโภคถูกทำลายลง เกิดโรคระบาดแบบล้างเผ่าพันธุ์ เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างตลาดอย่างไม่คาดฝัน ทำให้เกิดพฤติกรรมใหม่ โครงสร้างความต้องการใหม่ วิถีปฏิบัติใหม่ สำหรับกรณีโควิด-19 ถึงจะมีการระบาดอย่างแพร่หลาย แต่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางกายภาพและไม่ถึงกับเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโลกอย่างมีนัยยะสำคัญ

สำหรับแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในประเทศไทยในช่วงวิถีปกติใหม่จะเป็นอย่างไร นักวิชาการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านอนาคตศึกษาคือ รศ.ดร.อภิวัฒน์ รัตนวราหะ ซึ่งกำลังทำวิจัยเรื่อง อนาคตคนเมือง 4.0 ให้แผนงานคนไทย 4.0 ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้ชี้ว่าวิถีปกติใหม่จะเป็นอย่างไรนั้นต้องมองลึกไปถึงปัจจัยระดับฐานรากก่อนที่จะเกิดโรคระบาด สำหรับประเทศไทยเมื่อโควิด-19 สงบลงแล้ว วิถีแบบเดิม ๆ ก็จะกลับมา ซึ่งถ้ายึดเอาความคิดและทฤษฎีของ รศ.ดร.อภิวัฒน์ เป็นหลัก ฉากทัศน์ (Scenario) ในอนาคตของการท่องเที่ยวไทยฉากทัศน์หนึ่งก็คือ “เป็นแบบเดิม ๆ” หรือ “Business as Usual” โควิด-19 เพียงแต่จะเร่งให้แนวโน้มเดิมที่มีอยู่เกิดขึ้นเร็วขึ้น เช่น การเข้าสู่สังคมไร้เงินสด (Cashless Society) การเชื่อมต่ออย่างไร้รอยต่อของสรรพสิ่งต่าง ๆ ข้อมูลและมนุษย์ทางด้านอุปทาน (Supply) เป็นต้น จังหวัดภูเก็ตจะยังคงเป็นหนึ่งในด้านการท่องเที่ยวเหมือนเดิม สัดส่วนของตลาดอาจจะเปลี่ยนไปบ้างแต่นักท่องเที่ยวจีนจะยังคงมีจำนวนมากเป็นอันดับหนึ่งเช่นเดิม พฤติกรรมประเภทเดียวกันเป็นกลุ่มใหญ่อาจจะลดลงเรื่อย ๆ แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอยู่แล้วในหลายประเทศ รวมทั้งนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เปลี่ยนจาก Mass Tourism เป็น FIT (Free Independent Traveler) ส่วนการบริการด้านสุขภาพและ Wellness ของไทยจะขยายตัวมากขึ้น เช่น ขยายไปสู่การดูแลทั้งในด้านความปลอดภัยและสุขอนามัยผู้สูงวัยทั้งในลักษณะ Day-care และในระบบ Long Stay เป็นต้น

ดังนั้น ช่วงที่คนส่วนใหญ่คาดว่าจะและเรียกว่าวิถีปกติใหม่ (New Normal) ภาคการท่องเที่ยวของไทยน่าจะเป็นแค่วิถีปกติแบบเดิม ๆ (Old Normal) เพราะเป็นแนวโน้มเดิมที่เข้มข้นขึ้นเท่านั้น แต่ที่ถูกรังให้มาเร็วขึ้นกว่าเดิมเพราะโควิด-19 ได้แก่ ความสนใจของนักท่องเที่ยวเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยมีสูงขึ้น และเป็นปัจจัยที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาตัดสินใจเลือกจุดหมายปลายทางนอกเหนือจากสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งถ้าดูสถิติ ณ วันนี้ประเทศไทยได้รับการยกย่องว่าดีที่สุดในเอเชีย และอีกแนวโน้มหนึ่งก็คือ ระบบสังคมไร้เงินสดที่จะเดินหน้าอย่างเต็มตัวในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย

6. ต้นทุนสาธารณะของโควิด-19

บทเรียนที่ได้รับจากโควิด-19 ทำให้เกิดต้นทุนจากนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาประเทศไทยที่อาจถือได้ว่าเป็นต้นทุนสาธารณะที่เกิดจากภาระด้านการรักษาพยาบาลนักท่องเที่ยว รวมถึงต้นทุนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การกักกันตัวเองของผู้ที่ต้องสงสัยว่าอาจจะมีโอกาสติดเชื้อ ต้นทุนเสียโอกาสของคนไทยที่มีปัญหาสุขภาพจากการใช้ทรัพยากรทางการแพทย์ในการเข้าไปดูแลรักษานักท่องเที่ยวต่างชาติ เป็นต้น การที่นักท่องเที่ยวจ่ายเฉพาะค่ารักษาพยาบาลของตนจากค่าประกันสุขภาพครอบคลุมได้เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น จำเป็นที่ภาครัฐจึงควรศึกษาต้นทุนรวมที่แท้จริง เพื่อกำหนดวิธีเก็บภาษี ค่าธรรมเนียม หรืออกระเบียบให้นักท่องเที่ยวซื้อประกันครอบคลุมค่าใช้จ่ายให้เหมาะสม

7. ยุทธศาสตร์สำหรับอนาคตการท่องเที่ยวไทย

ในช่วงวิถีปกติระยะถัดไป (Next Normal) เป็นช่วงของการประคองหรือฟื้นตัวของเศรษฐกิจท่องเที่ยวจะต้องมีการเตรียมการเพื่อการขับเคลื่อนกลยุทธ์ต่าง ๆ ในช่วงวิถีปกติใหม่ให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จักในฐานะจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวที่ High Trip และ High Trust เช่น

1) สร้างความร่วมมือระดับจังหวัดหรือมณฑลกับประเทศต้นทางที่มีประวัติติดเชื้อมา โดยให้เกิดความมั่นใจร่วมกันว่านักท่องเที่ยวที่เข้ามาจะไม่นำเชื้อโรคเข้าสู่ปลายทางและจะไม่นำเชื้อโรคจากปลายทางกลับไปสู่ต้นทาง

2) ทำการตลาดและสร้างแบรนด์เมืองที่มีประวัติติดเชื้อมาหรือปลอดเชื้อให้เป็นพื้นที่ปลอดเชื้อ โดยไม่ต้องมีมาตรการกักตัว 14 วัน

3) เชื่อมโยงแพลตฟอร์มไทยชนะซึ่งสามารถติดตามผู้เดินทางกับแพลตฟอร์มหรือแอปพลิเคชัน ด้านการท่องเที่ยวเป็นภาษาต่างประเทศ

4) ปรับโรงแรมที่ใช้เป็นสถานที่กักตัวให้ผู้เข้าพักมีความรู้สึกผ่อนคลายเป็นสถานที่พักผ่อนแบบพักผ่อน

5) ปรับรับส่งสาธารณะให้มีฉากกั้นพลาสติกใสและจุดเปลี่ยนถ่ายมีการจัดระบบให้เกิดความปลอดภัยมากขึ้น จัดเตรียมนวัตกรรมที่ช่วยในการถ่ายเทอากาศให้ดีขึ้นในรถโดยสารสาธารณะที่ปรับอากาศสำหรับเมืองท่องเที่ยวตากอากาศชายทะเลปรับใช้รถขนส่งที่ระบายอากาศได้ดีแทนรถปรับอากาศ

6) ประสานความร่วมมือระหว่างกิจการขนาดเล็กในห่วงโซ่อุปทานให้สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่กันและกัน โรงแรมขนาดเล็กกับบริการพิตเนสหรือกับนวดแผนไทย ฯลฯ ในการให้บริการทดแทนใน

กรณีเกิดวิกฤติ เช่น ระหว่างโรงแรมกับการส่งอาหารแบบเดลิเวอรี่

7) ใช้โอกาสซึ่งมีนักท่องเที่ยวในช่วงวิถีปกติระยะถัดไป (Next Normal) เปิดการฝึกอบรมบุคลากรท่องเที่ยวให้มีทักษะด้านการดูแลสุขภาพ

ในช่วงหลังโควิด-19

1) ทำการตลาดและสร้างแบรนด์เมืองอย่างต่อเนื่องในฐานะพื้นที่ปลอดเชื้อ สำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่แสวงหาความปลอดภัยและต้องการอยู่แบบระยะยาว ให้การเดินทางมาประเทศไทยเป็น Hi Trip และ Hi Trust

2) สร้างระบบการเดินทางแบบปลอดเชื้อตลอดห่วงโซ่อุปทานของการท่องเที่ยวในพื้นที่ปลอดเชื้อ

3) ออกแบบโครงข่ายการสัญจรในย่านท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวหนาแน่นไม่สามารถสัญจรในย่านอย่างอิสระเพื่อลดความเสี่ยงการใช้ เช่น การเดินหรือขี่จักรยานเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ขนส่งสาธารณะหรือการใช้รถทัวร์ขนาดใหญ่ และให้สามารถใช้ชีวิตในการท่องเที่ยวระดับย่านได้อย่างครบวงจร (คมกริช ธนะแพทย์ และคณะ, 2563)

4) วางโซนและผสมผสานการใช้ประโยชน์พื้นที่ให้มีความหลากหลายและครบครันโดยให้เป็นโซนที่มีความแตกต่างทั้งระดับกระจายตัวจากพื้นที่พักอาศัยภายในระยะที่สะดวกกับการเดินทางของนักท่องเที่ยวโดยไม่จำเป็นต้องใช้การขนส่งสาธารณะ (คมกริช ธนะแพทย์ และคณะ, 2563)

5) การยกระดับสุขอนามัยของอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยวต้องทำพร้อมกันไปกับการยกระดับมาตรฐานด้านสาธารณสุขปลอดภัยและความปลอดภัยของรัฐ เช่น บริการที่พักและสถานบันเทิงต่าง ๆ ก็ต้องมีการลงทุนเพื่อยกระดับการดูแลรักษาความปลอดภัยจากโรคระบาด ต้องมีการเสริม เช่น ต้องมีการอบฆ่าเชื้อห้องพัก มีเครื่องฉายแสงยูวีให้

ลูกค้าเพื่อทำลายเชื้อที่มากับกุญแจ ธนบัตร มีหน้ากากผ้าแจก นอกจากนี้ ในโรงแรมระบบติดต่อระหว่างแขกที่เข้าพักกับการให้บริการอาจต้องผ่านอินเทอร์เน็ต และในกรณีที่มิโรคระบาดต้องนำหุ่นยนต์มาใช้ในการบริการแขกที่เข้าพักมากขึ้นในบริการ Room Service และ Housekeeping เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้ารู้สึกปลอดภัยจากโรค และต้องมีการปรับตัวเป็นทัวร์กลุ่มเล็ก ๆ การประชุมในโรงแรมก็ต้องใช้ไมโครโฟนน้อยลงหรือไม่ใช้เลยแต่ใช้ระบบเซ็นเซอร์แทน ส่วนสนามมวยก็จะต้องปรับเปลี่ยนที่นั่งแบบโรงละคร เช่น ทำให้มีสิ่งกั้นคนสมัยเก่าเรียกว่า ชั้นบ็อกซ์ เป็นคูหาที่มีผนังพลาสติกป้องกันน้ำลายจากการตะโกนเชียร์ เป็นต้น

6) ยกระดับระบบบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพในตำบลที่มีนักท่องเที่ยวหนาแน่นโดยให้ได้มาตรฐานสากลทั้งด้านความปลอดภัยและด้านสุขภาพสามารถบริการด้วยภาษาสากล

7) ปรับทางเข้าด้านและเทอร์มินอลต่าง ๆ ให้มีความแออัดลดลง และปลอดภัยจากการติดเชื้อ สนามบินของไทย ศูนย์การค้าและตลาดจตุรัสสะดวกซื้อในแหล่งท่องเที่ยวควรปรับห้องน้ำต่าง ๆ เป็นระบบที่ไม่ต้องใช้ปั๊มหรือมือกด (No Hand)

8) หากเราสามารถปรับปรุงโรงแรมให้เป็นสถานที่เก็บตัวของผู้ที่สงสัยว่าจะติดเชื้อหรือผู้ที่ถูกกักตัวไว้เพื่อดูอาการ หรือจัดเป็นที่พักของกลุ่มเปราะบาง ซึ่งครอบครัวต้องการให้อยู่ห่างจากผู้ติดเชื้อเช่น ผู้ที่เป็นมะเร็งและอยู่ในระยะพักฟื้น ผู้สูงอายุที่มีโรคเบาหวานและความดันสูง เป็นต้น ในระยะยาวอาจจะเปลี่ยนไปเป็นที่พำนักและสถานบริการผู้สูงอายุที่นับวันก็จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ หรือรับดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย (Hospice Care) ที่ไม่มีโรคติดต่อ และเป็นที่พักแบบลองสเตย์อย่างปลอดภัย (Safe Long Stay) ของผู้สูงอายุชาวต่างประเทศ

หากประเทศไทยถ้าสามารถรับวิกฤติโควิด-19 และผ่านวิถีปกติระยะถัดไป (Next Normal) ไปได้ดี เราจะกลายเป็น Wellness Hub อย่างแท้จริงที่รออยู่เมื่อโควิด-19 สงบลง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2563). แนวทางการผ่อนปรนมาตรการควบคุมโรคไวรัสโคโรนา 2019. แหล่งที่มา: <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/29412> สืบค้น 20 เมษายน 2563.
- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. (2563). ใต้หวั่นอัดฉีด 7 พันล้านอุดหนุนธุรกิจท่องเที่ยว. แหล่งที่มา: https://www.ditp.go.th/contents_attach/597968/597968.pdf สืบค้น 28 มีนาคม 2563.
- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). สรุปบทวิเคราะห์ COVID-19 ของ McKinsey & Company. แหล่งที่มา: https://tmc.or.th/covid19/download/pdf/COVID19_McKinsey_Report-060463.pdf สืบค้น 5 เมษายน 2563.
- คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2563). Behavioral Insights ของครัวเรือนไทยภายใต้สถานการณ์ COVID-19. แหล่งที่มา: <https://drive.google.com/file/d/1s-tvSan9LHnDWbfbs4t8vleqWA-Jw4ekj/view> สืบค้น 13 เมษายน 2563.
- คมกริช ธนะเพทย์ และคณะ. (2563). Immunitised, High Touch, High Trust: พื้นเมืองท่องเที่ยวไทยอย่างยั่งยืนด้วยการปลูกภูมิคุ้มกันเชิงพื้นที่ เสริมระดับการบริการ และสร้างความเชื่อถือระยะยาว. แหล่งที่มา: <https://theurbanis.com/economy/14/05/2020/1471> สืบค้น 15 พฤษภาคม 2563.
- คำนวณ อังชุกต์ดี และคณะ. (2563). วิกฤติโควิด-19 ในประเทศไทย: การเปลี่ยนผ่านจากมาตรการ "กึ่งล็อกดาวน์" เข้าสู่มาตรการ "สร้างเสถียรภาพ". แหล่งที่มา: https://drive.google.com/file/d/16EWGVhd-qN8FmfYgX2ZC4IXdud_Q_B2_sE/view สืบค้น 20 เมษายน 2563.
- มิ่งสรรพ ขาวสะอาด. (2563). ล็อกดาวน์เอ็กซ์ตรึม เปิดเมืองไหนก่อน. กรุงเทพธุรกิจ (21 เมษายน).
- มิ่งสรรพ ขาวสะอาด. (2563). เปิดเมืองเพื่อการท่องเที่ยว. กรุงเทพธุรกิจ (5 มิถุนายน).
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2563). รัฐต้องกุมเกร็ดพยากรณ์เพื่อแก้วิกฤตการณ์โควิด-19 และลดความเดือดร้อนของประชาชนให้ครอบคลุมและตรงจุด. แหล่งที่มา: <https://tdri.or.th/2020/03/tdri-economic-measures-covid19/> สืบค้น 24 มีนาคม 2563.
- สวัสดิ์ รัตนวงศ์. 2563. อัปชอส์ คนไทยรอการเดินทางฟื้นธุรกิจท่องเที่ยวหลังโควิด. กรุงเทพธุรกิจ 28 พฤษภาคม 2563.
- สมชัย จิตสุชน. (2563). เปิดเมืองอย่างไรให้เศรษฐกิจขยับและคุณภาพชีวิตดีขึ้น. แหล่งที่มา: <https://tdri.or.th/2020/04/covid-19-how-to-lift-a-lockdown/> สืบค้น 9 เมษายน 2563.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). ผลสำรวจปัญหาและความต้องการของภาคธุรกิจ เพื่อประเมินผลกระทบเบื้องต้นจากการใช้มาตรการสุขภาพผลกระทบทางเศรษฐกิจจาก COVID-19. แหล่งที่มา: https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=10130 สืบค้น 22 เมษายน 2563.

ภาษาอังกฤษ

- Ben Doherty. (2020). The exit strategy: how countries around the world are preparing for life after Covid-19. Retrieved 19 April 2020 from <https://www.theguardian.com/world/2020/apr/19/the-exit-strategy-how-countries-around-the-world-are-preparing-for-life-after-covid-19>
- Khuloud Al Omian. (2020). Are We Witness The Awakening Of A New World Order? Retrieved 8 April 2020 from <https://www.forbesmiddleeast.com/innovation/opinion/are-we-witnessing-the-awakening-of-a-new-world-order>
- Siobhan Roberts. (2020). This Is The Future of the Pandemic. Retrieved 8 May 2020 from <http://nyti.ms/3dp17mY>
- The Economist Intelligence Unit. (2020). COVID-19: The impact on industry. Retrieved 1 May 2020 from <https://pages.eiu.com/rs/753-RIQ-438/images/coronavirus-report-v4-1.pdf>

เดินหน้าประเทศไทยหลัง COVID-19

พิพัฒน์ รัชกิจประการ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

แม้การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 จะส่งสะท้อนวงการท่องเที่ยวทั่วโลก แต่เป็นเรื่องน่ายินดีที่ประเทศไทยเองไม่พบผู้ติดเชื้อภายในประเทศติดต่อกันมาหลายวันจนทำให้นานาชาติยกย่องว่าระบบสาธารณสุขของเมืองไทยไม่แพ้ที่ใดในโลก อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางสถานการณ์ที่คนทั่วโลกต้องหยุดเดินทาง การท่องเที่ยวถูกแช่แข็ง แต่ดูเหมือนว่าประเทศไทยน่าจะเป็นเพียงไม่กี่ประเทศที่ก้าวข้ามวิกฤตนี้ไปได้ด้วยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน และการท่องเที่ยวไทยจะเป็นอย่างไรนับจากนี้ เรามีคำตอบจากหัวเรือใหญ่ “พิพัฒน์ รัชกิจประการ” รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ที่ทำให้เห็นว่าในวิกฤตยังคงมีโอกาสเสมอ...ถ้าทุกคนร่วมใจช่วยกัน

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวหลังจากนี้

“วิกฤตนี้เป็นครั้งแรกที่ส่งผลให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยเกิดการหยุดชะงักกว่า 3 เดือน โดยในระหว่างเดือนเมษายน - มิถุนายน 2563 ไม่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาประเทศไทยเลย และเช่นเดียวกันกับภาคการท่องเที่ยวภายในประเทศ

ขณะที่การท่องเที่ยวภายในประเทศของชาวไทย หรือที่เรียกว่า “ไทยเที่ยวไทย” ที่สถานการณ์ปัจจุบันอยู่ในระดับไม่ถึง 10% ของสถานการณ์ปกติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ทั้งผู้ประกอบการขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็กและขนาดย่อม รวมถึงผู้ประกอบการในห่วงโซ่อุปทานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอีกเป็นจำนวนมาก สำหรับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวหลังจากรัฐบาลประกาศคลายล็อกดาวน์ระยะที่ 5 และในช่วงที่เหลือของปี 2563 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้หารือร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และมีความเห็นว่า การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (Inbound tourism) ซึ่งสร้างรายได้กว่า 2 ใน 3 ของรายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งหมดน่าจะยังไม่สามารถดำเนินการได้เหมือนเช่นเดียวกับสถานการณ์ปกติ เนื่องจากสถานการณ์ระบาดและข้อจำกัดของแต่ละประเทศที่มีความแตกต่างกัน จึงต้องกระตุ้นการท่องเที่ยวภายในประเทศให้เป็นเครื่องยนต์หลักเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศให้เดินหน้าต่อไปได้

ล่าสุด กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกระทรวงการคลัง ได้ร่วมกันจัดทำมาตรการกระตุ้นภาคการท่องเที่ยวไทย เสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี และได้รับความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2563 ในชื่อโครงการ “เราเที่ยวด้วยกัน” ซึ่งผมเชื่อว่าจะช่วยกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวภายในประเทศได้เป็นอย่างดี และวันนี้เราต้องเที่ยวในวิถีปรกติใหม่ (New Normal) และยิ่งงั้นผมก็ต้องขอย้ำอีกทีว่าการด้อย่างดี”

ต้องกระตุ้นการท่องเที่ยวภายในประเทศ ให้เป็นเครื่องยนต์หลักเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศให้เดินหน้าต่อไปได้

การเตรียมความพร้อมของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในช่วงต่อไป

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข จัดทำโครงการยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย หรือ Amazing Thailand Safety & Health Administration : SHA เพื่อยกระดับมาตรฐานอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ควบคุมมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย ตามแนวคิด “ซ่อม-สร้าง” เพื่อยกระดับมาตรฐานสถานประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ตลอดจนเป็นการเตรียมความพร้อมและการให้บริการในรูปแบบใหม่ (New Normal) และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยว ภายหลังจากสถานการณ์วิกฤติโควิด-19 ในประเทศไทยได้คลี่คลายลง เพื่อการท่องเที่ยวและพักผ่อนได้อย่างปลอดภัย และลดความเสี่ยงของการแพร่ระบาดของโควิด-19

การท่องเที่ยวตามวิถีปกติใหม่นี้ จะสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือพวกเราทุกคน จึงขอความร่วมมือจากนักท่องเที่ยวชาวไทยในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ทางภาครัฐได้กำหนดไว้ซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐบาลไทยย้ำมาโดยตลอด และให้ทุกคนปฏิบัติตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดอย่างเคร่งครัด “การด้อยาก”

เรามีอัตลักษณ์ของแต่ละภาคเป็นของตัวเอง มีวัฒนธรรมในพื้นที่ในชุมชน มีประเพณีของแต่ละจังหวัดซึ่งไม่เหมือนกัน สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาเที่ยวประเทศไทย เป็นสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวหลงใหลว่า ครั้งหนึ่งในชีวิตต้องมาประเทศไทยให้ได้

ความท้าทายของการท่องเที่ยวไทยนับจากนี้

ความท้าทายของการส่งเสริมการท่องเที่ยวในระยะต่อไป คือการเปิดการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ (Responsible reopen) ในช่วงที่การระบาดของโควิด-19 ยังคงมีความเสี่ยง โดยในช่วงแรกยังคงเน้นการท่องเที่ยวภายในประเทศ และจะประสานการทำงานกับประเทศต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดเพื่อให้การเปิดการท่องเที่ยวระหว่างประเทศเกิดขึ้นได้โดยเร็ว นอกจากนี้ ยังรวมถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เคารพอัตลักษณ์ของชุมชน และสร้างประสบการณ์ที่ประทับใจแก่นักท่องเที่ยว รวมถึงการกระจายประโยชน์ด้านเศรษฐกิจแก่ชุมชนต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่บางส่วนของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้เริ่มดำเนินการแล้ว เช่น การตั้งกองทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย ที่จะให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว รวมถึงการทำให้ประกันภัย เพื่อสร้างความมั่นใจระหว่างท่องเที่ยวในประเทศไทย นอกจากนี้จะส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นกลไกสำคัญในการกระจายความเจริญสู่เศรษฐกิจฐานรากในชุมชนต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

ต้องยอมรับว่าเมืองไทยเรามีทะเลสวย อากาศที่ดี ป่าไม้ที่สวยงามที่สำคัญ เรามีอัตลักษณ์เรื่องอาหารของแต่ละภาคเป็นของตัวเอง มีวัฒนธรรมในพื้นที่ในชุมชน มีประเพณีของแต่ละจังหวัดซึ่งไม่เหมือนกัน สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาเที่ยวประเทศไทย เป็นสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวหลงใหลว่า ครั้งหนึ่งในชีวิตต้องมาประเทศไทยให้ได้ ถ้าถามว่าทุกวันนี้เราแทบไม่ต้องทำการประชาสัมพันธ์ใด ๆ เลย นักท่องเที่ยวต่างชาติเขารู้ดีว่ามาเยือนเมืองไทยแล้วมีความสุขแค่ไหน และหลังสถานการณ์วิกฤตินี้ ผมเชื่อว่าเราจะผ่านพ้นไปได้อย่างสวยงาม การท่องเที่ยวไทยจะกลับมาสดใสอีกครั้งแน่นอน

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
ยินดีต้อนรับ

The New Normal...วิถีใหม่แห่งการท่องเที่ยวไทย

โชติ ตราชู

ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ทำให้เกิด “ความปรกติใหม่” หรือ The New Normal ที่ได้กลายเป็นนิยามแห่งการใช้ชีวิตของคนทั่วโลก การท่องเที่ยวก็เช่นกัน นับตั้งแต่เกิดการแพร่ระบาดในวงกว้างที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวอย่างหนักหน่วง แต่เราจะทำอย่างไรเพื่อให้การท่องเที่ยวกับวิถีแห่งความปรกติใหม่กลายเป็นเนื้อเดียวกัน นี่คือการตอบจาก “โชติ ตราชู” ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ที่ช่วยไขข้อข้องใจว่าวิถีใหม่ในการท่องเที่ยวนั้นจะเป็นอย่างไรนับจากนี้

สถานการณ์ ณ เวลาคือเป็นอย่างไร

“องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ หรือ UNWTO รายงานว่า ในช่วง 4 เดือนแรกของปีนี้ (มกราคม – เมษายน 63) มีผู้เดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศทั่วโลกจำนวน 956 ล้านคน ลดลงร้อยละ 44 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา สำหรับประเทศไทยในช่วงเดือนมกราคม - พฤษภาคม 2563 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 6.70 ล้านคน ลดลงร้อยละ 59 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา และไม่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาประเทศไทย นับตั้งแต่เดือนเมษายน 2563 เป็นต้นมา ดังนั้น การระบาดของโควิด-19 จึงส่งผลให้การท่องเที่ยวลดลงอย่างชัดเจน

ปัจจุบัน ด้วยความร่วมมือของพี่น้องชาวไทยจึงทำให้เราประสบความสำเร็จในการควบคุมการระบาด โดยจนถึงปัจจุบันประเทศไทยไม่พบผู้ติดเชื้อภายในประเทศ รัฐบาลจึงได้ผ่อนคลายมาตรการควบคุม

การท่องเที่ยวภายในประเทศนับจากนี้ไป ทั้งนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการจะมีแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างไปจากเดิมโดยเฉพาะในช่วงที่โควิด-19 ยังอยู่ จึงเป็นที่มาของ New normal ด้านการท่องเที่ยว

ต่าง ๆ ตามลำดับ รวมถึงด้านการท่องเที่ยว ที่ในช่วงแรกได้เริ่มเปิดให้มีการท่องเที่ยวภายในประเทศก่อน ซึ่งการท่องเที่ยวภายในประเทศนับจากนี้ไป ทั้งนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการจะมีแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างไปจากเดิมโดยเฉพาะในช่วงที่โควิด-19 ยังอยู่ จึงเป็นที่มาของ New normal ด้านการท่องเที่ยว”

เที่ยวอย่างไรปลอดภัย...เที่ยวแบบ New Normal

“รูปแบบทางการท่องเที่ยวแบบ New normal ที่จะเกิดขึ้นอันดับแรก คือ (1) การสวมหน้ากากอนามัยเมื่ออยู่ในที่สาธารณะ (2) การมีจุดคัดกรองอุณหภูมิตามสถานที่/แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ (3) การมีจุดบริการเจลแอลกอฮอล์ในสถานที่/แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ (4) การควบคุมความหนาแน่นของผู้คนในแหล่งท่องเที่ยว/สถานที่ต่าง ๆ (5) การพิจารณาสถานพักแรม ร้านอาหาร และแหล่งท่องเที่ยวที่มี

มาตรการด้านสุขอนามัยที่มีมาตรฐาน และ (6) การมีจำนวนผู้ร่วมเดินทางของการเดินทาง หรือคณะที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวที่ลดลง และการท่องเที่ยวผ่านบริษัทนำเที่ยวคาดว่าจะมีแนวโน้มลดลง (7) ความเคยชินกับการ Stay Home ในช่วงวิกฤติโควิด-19 ทำให้ผู้บริโภคเกิดความคุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยีในการทำธุรกรรมออนไลน์ต่าง ๆ และอาจกระตุ้นให้เกิดแพลตฟอร์ม และแอปพลิเคชันทางการท่องเที่ยวใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ มาตรการการรักษาระยะห่าง จะทำให้รายได้จากการบริการต่อครั้งของผู้ประกอบการลดลง ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันด้านประสิทธิภาพการให้บริการมากขึ้น

เราเชื่อว่าบทเรียนครั้งนี้ต้องทำให้มนุษย์ระมัดระวังเรื่องสุขอนามัยส่วนบุคคลเป็นอย่างมาก การท่องเที่ยวเช่นเดียวกัน จะต้องมีความระมัดระวังมากขึ้น ต่อให้โรคโควิด-19 หายไป หรือมีวัคซีน ยารักษาโรค มนุษย์ก็ยังคงเผชิญกับโรคอุบัติใหม่อีก เพราะมีประวัติศาสตร์มาแล้วว่าโรคอุบัติใหม่พวกนี้จะเกิดขึ้นเรื่อย ๆ มันจะหายไปตอนไหนเราก็ไม่รู้ แต่ที่เจาะใจเราขณะนี้คือเรื่องสุขอนามัยส่วนตัว เราต้องระมัดระวัง เช่น การกินอาหาร การไม่ทำให้เชื้อโรคเข้าสู่ร่างกาย การรักษาความสะอาด”

แนวทางการเตรียมความพร้อมทางด้านการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการระบาดของโรคร้ายแรงในอนาคต

“เนื่องจากการท่องเที่ยวเกี่ยวเนื่องโดยตรงกับการเดินทางระหว่างประเทศ จึงทำให้ภาคการท่องเที่ยวเป็นสาขาที่อยู่ในลำดับต้น ๆ ที่จะได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคร้ายแรงต่าง ๆ รวมถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการจำกัดการเดินทางที่เป็นมาตรการหลักของการควบคุมการระบาด การลดผลกระทบดังกล่าวสามารถกระทำได้ถ้ามีการเตรียมความพร้อมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงภาคประชาชนในการรู้ถึงบทบาทที่เหมาะสม จากบทเรียนที่ผ่านมาทำให้สามารถสรุปเป็นแนวทางในเบื้องต้นได้ ดังนี้

1. การสนับสนุนการศึกษาเพื่อประเมินผลกระทบของการระบาดใหญ่ (Pandemic) และการระบาดทั่วไป (Epidemic) ที่มีต่อการท่องเที่ยวของไทย โดยให้ความสำคัญกับโรคอุบัติใหม่ (Emerging Infectious Disease) และโรคอุบัติใหม่ที่จะเกิดซ้ำ (Re-Emerging Infectious Disease)
2. การจัดทำแผนเตรียมความพร้อมรองรับการระบาดของโรคอุบัติใหม่ และโรคอุบัติใหม่ที่จะเกิดซ้ำสำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและ

รัฐบาลพยายามเต็มที่ที่จะให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวกลับมาฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็ว ในขณะเดียวกันสิ่งที่ต้องคำนึงเป็นอันดับแรกคือเรื่องสุขภาพ อยากขอความร่วมมือคนไทยให้ปฏิบัติตามคำแนะนำของภาคราชการ ซึ่งการท่องเที่ยวต่อไปนับจากนี้ เราคงต้องเคร่งครัดเรื่องความสะอาดและมาตรฐานต่าง ๆ กันมากขึ้น

อุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องตลอดห่วงโซ่อุปทาน ภายใต้กรอบของ UN-WTO และปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ด้านสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง

3. การสนับสนุนให้มีกลไกการทำงานร่วมกันอย่างเป็นบูรณาการในการเตรียมความพร้อมและป้องกันโรคระบาดใหญ่ที่เป็นกลไกระดับชาติ โดยมีตัวแทนด้านการท่องเที่ยวทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน เข้าไปมีส่วนร่วม

4. การให้ความสำคัญกับนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ (ไทยเที่ยวไทย) มากขึ้น เพื่อลดผลกระทบต่อดูแลอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวจากการลดลงของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

5. การส่งเสริมภาคธุรกิจการท่องเที่ยวให้มีการจัดทำแผนเตรียมความพร้อมของแต่ละธุรกิจเพื่อรองรับการเกิดโรคระบาดใหญ่ที่จะส่งผลกระทบต่อต่อเนื่องในการดำเนินธุรกิจ และต่อความปลอดภัยและความอยู่รอดของพนักงาน

6. การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานขององค์กรตัวแทนธุรกิจการท่องเที่ยว ในฐานะตัวแทนของภาคเอกชนด้านการท่องเที่ยว ให้ความร่วมมือในการทำหน้าที่ประสานการทำงานร่วมกับภาครัฐและภาคธุรกิจด้านการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเป็นหน่วยงานหลักในการสนับสนุนการจัดทำแผนเตรียมความพร้อม เพื่อรองรับกับการเกิดโรคระบาดของแต่ละธุรกิจการท่องเที่ยว

7. การสร้างความตระหนักรู้ถึงบทบาทของภาคเอกชน ในการบริหารจัดการธุรกิจที่คำนึงถึงมาตรฐานและสุขอนามัยที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อนักท่องเที่ยวและผู้ให้บริการ

8. การสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้พร้อมสำหรับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานและสุขอนามัย ควบคู่กับการรักษาไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ตลอดจนการพัฒนาแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มาใช้ในการพัฒนากิจกรรมและสินค้าบริการที่เชื่อมโยงกับเทคโนโลยีสมัยใหม่

สิ่งที่อยากฝาก...

“ผมอยากให้สังคมช่วยกัน ประเทศไทยเป็นประเทศที่เราต้องพึ่งพาอุตสาหกรรมคนในท่องเที่ยว ซึ่งตอนนี้กำลังเผชิญสภาวะยากลำบาก แต่ทางรัฐบาลพยายามเต็มที่ที่จะให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวกลับมาฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็ว ในขณะเดียวกันสิ่งที่ต้องคำนึงเป็นอันดับแรกคือเรื่องสุขภาพ อยากขอความร่วมมือนักท่องเที่ยว หรือคนไทยที่ไปเที่ยวให้ปฏิบัติตามคำแนะนำของภาคราชการ ตั้งแต่เรื่องการสวมหน้ากาก การดูแลด้านสุขอนามัย การล้างมือบ่อยๆ ซึ่งการท่องเที่ยวต่อไปนับจากนี้ เราคงต้องเคร่งครัดเรื่องความสะอาดและมาตรฐานต่าง ๆ กันมากขึ้น”

una su

การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่องค์การอนามัยโลกประกาศให้เป็นการระบาดใหญ่ทั่วโลก (Pandemic) ได้ลุกลามและยืดเยื้อโดยยังไม่มีทีท่าที่ชัดเจนว่าจะสิ้นสุดการแพร่ระบาดเมื่อไร ส่งผลกระทบต่อทั้งเศรษฐกิจโลกโดยรวม และที่สำคัญคือภาคการท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบจากข้อจำกัดการเดินทางที่ประเทศต่าง ๆ ออกมาตรการมาเพื่อจุดประสงค์หลักคือ ลดจำนวนผู้ติดเชื้อจากการแพร่ระบาดที่เกิดจากการเดินทางระหว่างกันทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ จนทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศทั่วโลกลดลงในไตรมาสที่ 1 ของปี 2563 สูงถึงร้อยละ 22.7 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 และคาดว่าตลอดทั้งปี 2563 จะลดลงในอัตราระหว่างร้อยละ 58-78 ขึ้นอยู่กับระยะเวลาของการแพร่ระบาด และผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น เช่นเดียวกับการท่องเที่ยวของไทยที่ได้รับผลกระทบด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในไทยในช่วงไตรมาสที่ 1 ของปี 2563 ลดลงร้อยละ 38.01 และจำนวนนักท่องเที่ยวไทยเที่ยวไทยลดลงด้วยเช่นกันในอัตราร้อยละ 30.77 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา

รัฐบาลทุกประเทศต่างดำเนินมาตรการเพื่อยับยั้งการระบาดรวมทั้งเพื่อบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะมาตรการการคลัง มาตรการ

การเงิน และมาตรการลดผลกระทบด้านแรงงาน ซึ่งรวมถึงรัฐบาลไทยในการดำเนินมาตรการบรรเทาผลกระทบเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของการติดเชื้อโควิด-19 ตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคมก็คือ การจำกัดการเดินทางระหว่างจังหวัดและระหว่างประเทศ ลดการให้บริการขนส่งสาธารณะ และการใช้มาตรการระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ซึ่งล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจท่องเที่ยวทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม หลังจากที่รัฐบาลดำเนินมาตรการอย่างเข้มข้น ทำให้สถานการณ์ต่าง ๆ มีแนวโน้มดีขึ้น รัฐบาลจึงได้ประกาศใช้มาตรการผ่อนปรนมาจนถึงปัจจุบันมาสู่ระยะที่ 5 ซึ่งเปิดโอกาสให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศใกล้เคียงกับสถานการณ์ปกติ มีการเปิดให้มีการจัดประชุม สัมมนา การเดินทางโดยเครื่องบินสำหรับการเดินทางในประเทศ และการเปิดให้บริการของร้านอาหารและสถานบันเทิง และล่าสุดเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2563 คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบมาตรการกระตุ้นภาคการท่องเที่ยวไทย เสนอโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกระทรวงการคลัง ในชื่อโครงการ “เราเที่ยวด้วยกัน” ที่จะเริ่มดำเนินการประมาณกลางเดือนกรกฎาคม ศกนี้ แต่ยังคงต้องดำเนินการตามมาตรการเว้นระยะห่าง (Social

Distancing) และการสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้งในที่สาธารณะ รวมทั้งมีการจัดทำโครงการยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย หรือที่เรียกว่า Amazing Thailand Safety & Health Administration: SHA ตามแนวคิด “ซ่อม-สร้าง” เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยวว่าสามารถเดินทางมาท่องเที่ยวและพักผ่อนได้อย่างปลอดภัย และถือเป็นความท้าทายของการท่องเที่ยวไทยในช่วงที่ยังคงมีการระบาดของโควิด-19 ในบางประเทศ ที่จะเปิดให้มีการเดินทางท่องเที่ยวขึ้นมาใหม่ที่เป็นการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ (Responsible Reopen)

อนาคตการท่องเที่ยวไทยหลังจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 สิ้นสุดลง มีความเป็นไปได้ทั้งการปรับเปลี่ยนที่คนส่วนใหญ่คาดว่าจะไปสู่รูปแบบใหม่ที่เรียกว่า “วิถีปกติใหม่” (New Normal) หรืออาจจะเป็นแค่วิถีปกติแบบเดิม ๆ (Old Normal) แต่มีความเข้มข้นขึ้นเท่านั้น เพื่อรองรับกับความสนใจของนักท่องเที่ยวเรื่องสุขภาพและความปลอดภัยที่จะมีสูงขึ้น และเป็นปัจจัยที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาตัดสินใจเลือกจุดหมายปลายทางนอกเหนือจากสิ่งดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งในช่วงที่ยังคงมีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งรูปแบบในช่วงนี้อาจเรียกได้ว่า “วิถีปกติระยะถัดไป” (Next Normal) ที่มีความสำคัญเช่นกัน โดยมีกลยุทธ์ทางการท่องเที่ยวที่ควรให้ความสำคัญประกอบด้วย (1) การสร้างความร่วมมือทั้งในระดับประเทศ และระดับพื้นที่กับประเทศต้นทางที่มีประวัติติดเชื้อต่ำ (Travel

Bubble) ควบคู่กับการทำตลาดเชิงรุกและสร้างแบรนด์เมืองที่มีประวัติติดเชื้อต่ำหรือปลอดเชื้อ สำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่แสวงหาความปลอดภัยและต้องการอยู่แบบระยะยาว ให้การเดินทางมาประเทศไทยเป็น Hi Trip และ Hi Trust (2) เชื่อมโยงแพลตฟอร์มไทยชนะซึ่งสามารถติดตามผู้เดินทางกับแพลตฟอร์มหรือแอปพลิเคชัน ด้านการท่องเที่ยวเป็นภาษาต่างประเทศ (3) ปรับปรุงบริการที่เกี่ยวข้องกับด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานการให้บริการและสุขอนามัยครอบคลุมเพิ่มมากขึ้นตลอดห่วงโซ่อุปทาน เช่น บริการที่พัก และบริการรถรับส่งสาธารณะ เป็นต้น (4) สนับสนุนให้มีการฝึกอบรมทักษะบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่เน้นด้านการดูแลสุขภาพ (5) ประสานความร่วมมือระหว่างกิจการขนาดเล็กในห่วงโซ่อุปทานให้สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่กันและกัน เช่น โรงแรมขนาดเล็กกับบริการฟิตเนสหรือกอล์ฟบนดาดฟ้า ฯลฯ เป็นต้น (6) ออกแบบโครงข่ายการสัญจรและการใช้ประโยชน์พื้นที่ในย่านท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับนโยบาย Social Distancing เช่น การเดินหรือขี่จักรยานเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ขนส่งสาธารณะหรือการใช้รถทัวร์ขนาดใหญ่ (7) ยกกระดับมาตรฐานด้านสาธารณสุขและความปลอดภัยของภาครัฐและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มข้น (8) ยกย่องระบบบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพในตำบลที่มีนักท่องเที่ยวหนาแน่นโดยให้ได้มาตรฐานสากลทั้งด้านความปลอดภัยและด้านสุขภาพสามารถบริการด้วยภาษาสากล (9) ปรับทางเข้าด้านและเทอร์มินอลต่าง ๆ ให้มีความแออัดลดลง และปลอดภัยจากการติดเชื้อ (10) ปรับปรุงโรงแรมและที่พักให้เป็นสถานที่สำหรับกลุ่มเปราะบางซึ่งครอบคลุมต้องการให้อยู่ห่างจากการติดเชื้อ เช่น ผู้ที่เป็นมะเร็งและอยู่ในระยะพักฟื้น ผู้สูงอายุที่มีโรคเบาหวานและความดันสูง เป็นต้น ในระยะยาวอาจจะเปลี่ยนไปเป็นที่พักและสถานบริการผู้สูงอายุที่นับวันก็จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ หรือรับดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย (Hospice Care) และเป็นที่พักแบบลองสเตย์อย่างปลอดภัย (Safe Long Stay) ของผู้สูงอายุชาวต่างประเทศ

เช่นเดียวกัน บทเรียนจากโควิด-19 ในครั้งนี้ ทำให้ประเทศไทยจำเป็นต้องมีแนวทางเตรียมความพร้อมทางด้านการท่องเที่ยวรองรับกับการระบาดของโรคร้ายแรงที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต โดยเฉพาะบทบาทของภาครัฐที่ต้องเริ่มต้นจากการศึกษาเพื่อประเมินผลกระทบของการระบาดของโรคร้ายแรงต่าง ๆ ที่ผ่านมา ที่มีต่อการท่องเที่ยวของไทยสำหรับนำมาใช้เป็นบทเรียนสำหรับการจัดทำแผนเตรียมความพร้อมรองรับทั้งในระดับประเทศและในระดับธุรกิจ การจัดตั้งกลไกการทำงานร่วมกันอย่างเป็นบูรณาการของภาครัฐและเอกชนให้ความสำคัญกับการพึ่งพาตนเองด้านการท่องเที่ยวด้วยการยกระดับความสำคัญของการท่องเที่ยวภายในประเทศให้มากขึ้น ที่สำคัญคือการสร้างความตระหนักรู้ให้เกิดกับภาคธุรกิจและเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนถึงความสำคัญของการผลิตสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงเรื่องของมาตรฐานและสุขอนามัยในลำดับต้น ๆ ควบคู่กับการรักษาไว้ซึ่งความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการพัฒนาแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่

ผลกระทบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ

จากข้อมูลบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว (Tourism Satellite Account : TSA) แสดงให้เห็นถึงบทบาทสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงเกือบ 10 ปีที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. 2553-2562e) โดยการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในปี พ.ศ. 2553 เท่ากับ 976,703.55 ล้านบาท ได้ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยว (Tourism direct and indirect Gross Domestic

Product) เท่ากับ 954,734.55 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.83 ของ GDP รวมทั้งประเทศ และก่อให้เกิดการจ้างงาน 3,931,599 คน หรือประมาณ ร้อยละ 10.34 ของการจ้างงานรวมทั้งประเทศ หลังจากนั้น 9 ปีต่อมา ในปี พ.ศ. 2562 มีการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเท่ากับ 3,053,839.39 ล้านบาท เพิ่มขึ้นประมาณ 3.13 เท่าตัว ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศด้านการท่องเที่ยว (Tourism direct and indirect Gross Domestic

Product) เท่ากับ 2,976,402.80 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 17.64 ของ GDP รวมทั้งประเทศ และก่อให้เกิดการจ้างงาน 4,416,075 คน หรือประมาณ ร้อยละ 11.74 ของการจ้างงานรวมทั้งประเทศ

สำหรับในช่วงไตรมาสแรก (เดือนมกราคม – มีนาคม) ของปี 2563 เนื่องจากเกิดเหตุการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 แพร่กระจายไปทั่วโลก นับตั้งแต่ต้นเดือนกุมภาพันธ์ เป็นต้นมา มีการห้ามการเดินทางทั้งระหว่างประเทศและในประเทศ ส่งผลให้ภาวะการท่องเที่ยวลดลงอย่างมากเป็นประวัติการณ์ การใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวโดยรวมทั้งหมด

มีมูลค่าตลอดช่วงไตรมาสเหลือเพียงเท่ากับ 524,570.19 ล้านบาท ลดลงจากระยะเดียวกันของปีที่แล้ว ร้อยละ 37.56 ส่งผลให้การผลิตบริการท่องเที่ยวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง วัดในรูปของ Tourism direct and indirect Gross Domestic Product มีมูลค่าเท่ากับ 539,150.44 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 12.91 ของ GDP ของประเทศ เกิดการจ้างงานในไตรมาสแรก 4,546,893 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 12.15 ของจำนวนการจ้างงานรวมทั้งประเทศ

ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ

รายละเอียด	หน่วย	2560r	2561p	2562e	2561p				2562e				2563e
					Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1
ค่าใช้จ่ายจากการท่องเที่ยว (รายได้จากการท่องเที่ยว) (Tourism Expenditure)	ล้านบาท	2,855,049.98	2,983,525.66	3,053,839.39	807,623.91	653,556.43	723,113.83	799,231.49	840,118.68	666,380.09	744,057.27	803,283.35	524,570.19
%การเปลี่ยนแปลง (Y-o-Y)	ร้อยละ	10.62	4.50	2.36	10.46	3.46	-1.07	4.99	4.02	1.96	2.90	0.51	-37.56
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศด้านการท่องเที่ยว (Tourism GDP)	ล้านบาท	2,779,981.18	2,911,700.76	2,976,402.80	788,899.82	637,972.22	704,504.67	780,324.05	816,560.39	650,344.28	726,243.97	783,254.15	539,150.44
- ทางตรง	ล้านบาท	1,134,277.18	1,186,450.02	1,210,527.33	322,349.10	260,504.40	285,266.21	318,330.31	331,264.58	264,541.60	295,790.34	318,930.80	236,038.63
- ทางอ้อม	ล้านบาท	1,645,704.00	1,725,250.74	1,765,875.47	466,550.72	377,467.82	419,238.46	461,993.74	485,295.81	385,802.68	430,453.63	464,323.35	303,111.81
ภาษีจากการท่องเที่ยว (ทางตรง)	ล้านบาท	83,197.28	91,446.59	88,708.87	25,198.39	21,016.05	21,393.87	23,838.28	24,377.19	20,257.26	20,878.71	23,195.71	18,209.20
ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ* (GDP of the Country)	ล้านบาท	15,486,551.00	16,365,572.00	16,875,891.00	4,050,238.00	3,998,361.00	4,063,328.00	4,253,645.00	4,217,970.00	4,147,950.00	4,175,125.00	4,334,846.00	4,177,542.00
สัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศด้านการท่องเที่ยว/ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Tourism GDP/ Total GDP)	ร้อยละ	17.95	17.79	17.64	19.48	15.96	17.34	18.34	19.36	15.68	17.39	18.07	12.91
- สัดส่วน TGDP ทางตรง / ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	ร้อยละ	7.32	7.25	7.17	7.96	6.52	7.02	7.48	7.85	6.38	7.08	7.36	5.65
- สัดส่วน TGDP ทางอ้อม / ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ	ร้อยละ	10.63	10.54	10.46	11.52	9.44	10.32	10.86	11.51	9.30	10.31	10.71	7.26
การจ้างงานในการท่องเที่ยว (Total Employment in Tourism Sector)	คน	4,318,297	4,393,294	4,416,075	4,383,015	4,362,334	4,377,928	4,442,260	4,477,655	4,439,628	4,442,728	4,384,254	4,546,893
การจ้างงานทั้งหมด	คน	37,458,250	37,864,550	37,613,440	37,361,480	37,884,450	38,301,020	37,911,240	37,702,700	37,781,800	37,486,330	37,482,920	37,424,210
สัดส่วนการจ้างงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อการจ้างงานทั้งหมด (ร้อยละ)	ร้อยละ	11.53	11.60	11.74	11.73	11.51	11.43	11.72	11.88	11.75	11.85	11.70	12.15

หมายเหตุ : e หมายถึง ข้อมูลประมาณการ (ประมาณการ ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2563)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศด้านการท่องเที่ยว (Tourism GDP) เป็นการรวม TGDP ทางตรง และ ทางอ้อม (ไม่รวม Induced impact)

**กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา**

เลขที่ 4 ถนนราชดำเนินนอก แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร 10100
โทรศัพท์ : 0-2283-1500 ต่อ 1605 โทรสาร : 0-2356-0738

ภายใต้โครงการจัดทำบัญชีประชาชาติด้านการท่องเที่ยว (Tourism Satellite Account: TSA)
บริษัท เอ็กเซลเลนซ์ บิซิเนส แมเนจเม้นท์ จำกัด

